T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİM BİLİM DALI

POLİSLERDE EVLİLİK UYUMU VE EVLİLİKTE PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNİN İNCELENMESİ: KARAMAN ÖRNEĞİ

Hatice YILDIRIM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Prof. Dr. Abdullah TOPÇUOĞLU

Konya-2018

T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİM BİLİM DALI

POLİSLERDE EVLİLİK UYUMU VE EVLİLİKTE PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNİN İNCELENMESİ: KARAMAN ÖRNEĞİ

Hatice YILDIRIM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Prof. Dr. Abdullah TOPÇUOĞLU

Konya-2018

ÖNSÖZ

Evlilik, evlilik ilişkileri, evlilikte uyum kavramları son dönemlerde literatürde sıklıkla yer alan konular arasındadır. Özellikle evlilik uyumu bu konuların başında yer almakta ve birçok araştırmacı bu konuya eğilmektedir.

Evlilik uyumu, aile kurumunun devamı açısından oldukça önemli bir kavramdır. Bireylerin evlilikteki bu dengeyi kurabilmeleri ve devam ettirebilmeleri aile kurumunun da sağlıklı bir şekilde varlığını sürdürebilmesini sağlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında araştırmaların bu alan da artış göstermesinin sebebini de bizlere açıklamaktadır.

Yapılan araştırmalar, evlilik uyumunu birçok yönden irdelemektedir. Evlilik uyumunun tek bir kavramla ilişkili olmaması, yapılan araştırmaları da çeşitlendirmektedir. Bu nedenle literatürdeki birçok çalışma evlilik uyumunu çok farklı açıdan irdelemektedir. Çalışmalar incelendiğinde, evlilik uyumunda bireyin stresle baş etme becerisi, kişinin benlik algısı, cinsel uyumu gibi konuların etkisine yönelik çalışmalarda yoğunluk olduğu görülmektedir.

Bilindiği üzere evlilik uyumunda, çiftlerin benlik algıları, cinsel uyumları, iletişim becerilerinin yanı sıra yaşanılan krizleri aşma becerileri önemli bir etkendir. Yaşanılan dönemsel krizlerde bireylerin sahip olduğu problem çözme becerisinin etkisi ile evlilik, ya korunmakta ya da parçalanmaktadır. Dolayısıyla bu becerinin varlığı evlilik uyumunun devam etmesi açısından son derece önemli hale gelmektedir. Ayrıca bireylerin sahip oldukları bir takım demografik özelliklerin de evlilik uyumunu etkilediği bilinmektedir. Bireylerin cinsiyeti, yaşı, sahip oldukları meslekleri, çalışma düzenleri, eşin çalışma durumu, evlilik biçimi gibi bir takım özellikler evlilik uyumu etkilemektedir. Dolayısıyla evlilik uyumu ile ilgili değişkenleri çeşitlendirmek mümkündür.

Evlilik uyumunda evlilikte problem çözme becerisinin etkisi, özellikle zor şartlara sahip polislik mesleğinin çeşitli özellikleri ile arasındaki ilişkiye dair araştırmaların sayısı azdır. Bu açıdan bu boşluğu doldurmak ve katkı sağlamak amacıyla polislerde evlilikte problem çözme becerisi ve çeşitli demografik özelliklere göre evlilik uyumu arasındaki ilişki incelenmiştir.

Bu amaçla, yapılan bu çalışmada polis memurlarının demografik özellikleri açısından evlilik uyumu ve evlilikte problem çözme becerileri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Özellikle bireylerin cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, meslekteki hizmet süreleri, çalışma saatleri, evlenme biçimleri gibi değişkenlerin evlilik uyumları ve evlilikte problem çözme becerileri arasındaki ilişkiler ortaya koyulmuştur.

Yapılan bu çalışmanın her aşamasında bana rehberlik eden, yol gösteren, fikirlerimi ve bakış açımı genişleten Danışman Hocam, Prof. Dr. Abdullah TOPÇUOĞLU'na; ufkumu her zaman geniş tutmam gerektiğini öğreten babam merhum İbrahim KARAKURT ve annem Cemile KARAKURT'A; desteğini hiçbir zaman esirgemeyen ve beni hep cesaretlendiren, hayatıma anlam katan eşim Kerim YILDIRIM'a ve oğlum Muhammed Ensar YILDIRIM'a teşekkür ederim.

ÖZET

Bu araştırma, polislerde çeşitli demografik özelliklerin evlilik uyumu ve evlilikte problem çözme becerileri arasındaki ilişkininin ele alınması amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla Karaman ili Merkez kadrosunda çalışan 33 kadın, 176 erkek olmak üzere toplam 209 polis memuru katılmıştır. Katılımcılara araştırmacı tarafından geliştirilen ve cinsiyet, evlilik süresi, evlilik biçimi, çalışma saatleri, hizmet süreleri gibi soruları içeren Demografik Bilgi Formu, Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ) ve Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçeği (EPÇBÖ) uygulanmıştır. Elde edilen veriler, SPSS 22 kullanılarak analiz edilmiştir.

Yapılan araştırmada polis memurlarının cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, çocuk sayısı, meslekteki hizmet süreleri, çalışma şekilleri, evlilik süreleri, evlilik biçimleri gibi özelliklere göre dağılımları verilmiş, bu özelliklerin evlilik uyumu ve evlilikte problem çözme becerisi ile ilişkileri incelenmiştir. Bu kapsamda yapılan çalışma sonucunda kadın polislerin evlilikte problem çözme becerilerinin, erkek polislerden daha yüksek olduğu; hizmet süresi 11-15 yıl olan polislerin evlilik uyumlarının, 0-5 yıl hizmet süresi bulunan polis memurlarının ise evlilikte problem çözme becerilerinin daha yüksek olduğu; 8/5 çalışma sistemine sahip polislerin hem evlilik uyumu hem de evlilikte problem çözme becerilerinin daha yüksek olduğu, en düşük evlilik uyumuna ise 12/24 çalışma sisteminde çalışan polislerin sahip olduğu; flört ederek evlenen polislerin evlilik uyumu görücü usulü ile evlenenlere göre daha düşük iken, evlilikte problem çözme beceri ile evlilik biçimi arasında fark bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, Evlilik Uyumu, Evlilikte Problem Çözme Becerisi, Polis.

SUMMARY

This research was conducted to examine the relationship between various demographic characteristics of cops on marriage adaptation and problem solving skills in marriage. For this purpose, a total of 209 police officers, 33 female and 176 male, working in Karaman province centre staff participated. Demographic Information Form, Marriage Adaptation Questionnaire and Problem Solving Ability Questionnaire developed by researcher and including questions such as gender, marriage duration, marriage style, working hours, service periods were applied to participants. The obtained data were analysed using SPSS 22.

According to the survey, the police officers were classified according to their gender, age, education level, number of children, duration of service at the job, type of work, marriage periods, marriage patterns, the relationship between these characteristics and marriage adaptation and problem solving ability in marriage was examined. As a result of this study, it is concluded that the female cops have higher problem solving skills in marriage than male policemen, the marriage adaptation of policemen with a service life of 11-15 years and the police officers with a service life of 0-5 years have higher problem solving skills in marriage, police with 8/5 working system have higher marital adjustment and problem solving skills in marriage, police working in the 12/24 working system have the lowest marriage adjustment, while the policemen who were married with flirting were less likely to marry than those who married, there was no difference between problem solving skills and marriage style in marriage.

Keywords: Marriage, Marriage Compliance, Problem Solving in Marriage, Police.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI i
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU ii
ÖNSÖZ iii
ÖZET v
SUMMARY vi
İÇİNDEKİLER vii
KISALTMALAR VE SİMGELER ix
TABLOLAR LİSTESİ x

A-GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
EVLİLİK UYUMU

1.1.Evlilik 4
1.2.Evlilik Uyumu 9
1.3.Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler 13
1.4. Evlilik Uyumu İle İlgili Yapılan Çalışmalar 17
1.5. Polislik Mesleğinin Doğası ve Evlilik Uyumu 22

İKİNCİ BÖLÜM
PROBLEM ÇÖZME

2.1. Problem Çözme ve Becerisi 26
2.2. Problem Çözme Aşamaları 29
2.3. Problem Çözme İle İlgili Yapılan Çalışmalar 34
2.4. Evlilikte Problem Çözme Becerisi 37
2.5. Polislerde Problem Çözme Becerisi 41

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Konusu 44
3.2.Araştırma Modeli 44
3.3. Evren ve Örneklem 44
3.4.Araştırmanın Amacı 44
3.5. Araştırmanın Önemi 45
3.6. Varsayımlar 47

3.7.Sınırlılıklar **47**

3.8. Tanımlar **48**

3.9. Veri Toplama Araçları **48**

3.10.Verilerin Toplanması **50**

3.11.Verierin Analizi **51**

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.1. Polis Memurlarının Demografik Özelliklere Göre Dağılım Tabloları **53**

4.2. Cinsiyet Açısından Evlilik Uyumu ve Evlilikte Problem Çözme Becerisi **58**

4.3. Yaşa Göre Evlilik Uyumu ve Evlilikte Problem Çözme Becerisi **59**

4.4.Meslekteki Hizmet Süresine Göre Evlilik Uyumu ve Evlilikte Problem Çözme Becerisi **60**

4.5.Çalışma Saatlerine Göre Evlilik Uyumu ve Evlilikte Problem Çözme Becerisi **61**

4.6. Evlilik Şekline Göre Evlilik Uyumu ve Evlilikte Problem Çözme Becerisi **62**

4.7. Evlilik Süresine Göre Evlilik Uyumu ve Evlilikte Problem Çözme Becerisi **64**

4.8.Sonuç ve Öneriler **65**

KAYNAKÇA **70**

EKLER **88**

E.1. Demografik Bilgi Formu **88**

E.2. Evlilik Uyumu Ölçeği (EUÖ) **90**

E.3. Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçeği (EPÇBÖ) **92**

ÖZGEÇMİŞ **93**

KISALTMALAR VE SİMGELER

EUÖ **:** Evlilik Uyumu Ölçeği

EPÇBÖ **:** Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçeği

SS **:** Standart Sapma

N **:** Kişi Sayısı

μ **:** Medyan

X **:** Ortalama

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Dağılımları……..51

Tablo 2: Polis Memurlarının Yaş Kategorisine Göre Dağılımları……..51

Tablo 3: Polis Memurlarının Eğitim Düzeyine Göre Dağılımları……..52

Tablo 4: Eşin Çalışma Durumuna Göre Dağılımları……..52

Tablo 5: Hizmet Sürelerine Göre Dağılımları ……...53

Tablo 6: Evlilik Sürelerine Göre Dağılımlar…….....53

Tablo 7: Çocuk Sayısına Göre Dağılımlar……54

Tablo 8: Evlilik Şekline Göre Dağılımlar…….54

Tablo 9: Rütbelere Göre Dağılımlar…….55

Tablo 10: Çalışma Sistemine Göre Dağılımlar…….55

Tablo 11: Aile İle Vakit Geçirme Durumlarına Göre Dağılımlar……56

Tablo 12: Ailede Birlikte Yaşadıkları Bireylere Göre Dağılımlar……...56

Tablo 13:Cinsiyetin Evlilik Uyumu Ölçeği Puanlarına Etkisi…….57

Tablo 14: Cinsiyetin Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçeği Puanlarına Etkisi..57

Tablo 15: Yaş Gruplarına Göre Evlilik Uyumu Ölçek Puanları Ortalama (×), Standart Sapma (SS) ve Medyan (μ) Değerleri ……...58

Tablo 16: Yaş Gruplarına Göre Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçek Puanları Ortalama (×), Standart Sapma (SS) ve Medyan (μ) Değerleri……..59

Tablo 17: Hizmet Sürelerine Göre Evlilik Uyumu Ölçek Puanları Ortalama (×), Standart Sapma (SS) ve Medyan (μ) Değerleri…….59

Tablo 18: Hizmet Sürelerine Göre Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçeği Puanları Ortalama (×), Standart Sapma (SS) ve Medyan (μ) Değerleri…….60

Tablo 19: Çalışma Saatlerine Göre Evlilik Uyumu Ölçeği Puanları Ortalama (×), Standart Sapma (SS) ve Medyan (μ) Değerleri……61

Tablo 20: Çalışma Saatlerine Göre Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçeği Puanları Ortalama (×), Standart Sapma (SS) ve Medyan (μ) Değerleri…….61

Tablo 21: Evlilik Şeklinin Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarına Etkisi……62

Tablo 22: Evlilik Şeklinin Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçeği Puanlarına Etkisi……...62

Tablo 23: Evlilik Süresinin Evlilik Uyumu Ölçeği Puanlarına Etkisi……63

Tablo 24: Evlilik Süresinin Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçeği Puanlarına Etkisi…….64

A-GİRİŞ

Aile, toplum sağılığını ve düzenini devam ettiren, tüm kültürlerde değer verilen bir yapıdır. Bireyler kurdukları aile yapıları içinde nesillerin ve toplumların devamının temelini atar ve sürekliliğini sağlarlar. Aile içinde ilk eğitimin ve toplumsallaşma sürecinin başlaması ve devam etmesi hedeflenir. Ailede deneyimlenen yaşantılar, bireyi, ileriki zamanlarda edineceği statüye hazırlar. Dolayısıyla aile kurumu, ailenin yapısı, çiftlerin getirdiği donanımlar hem yetişecek diğer nesiller hem de o nesillerin yaşama ortamları olan toplumun yapısı için önemlidir.

Aile kurumunun ilk adımı evliliktir. Evlilik ile çiftler sağlıklı nesillerin yetişmesi ve toplumun devamının sağlanması için adım atarlar. Evliliğin sağlıklı bir şekilde kurulması ve devam ettirilmesi tüm toplumlarda olduğu gibi bizim kültürümüzde de önemsenir. Evliliklerin devamı ve kalitesi ile çiftlerin evlilikten aldıkları doyum ve evlilikte karşı çiftle yakaladıkları uyum ile doğrudan ilişkilidir.

Evlilik uyumunun gerçekleşmesi, çiftlerin sahip oldukları evlilik bağından doyum alması, ortak faaliyette bulunabilmesi, sağlıklı ilişki kurabilmesi, karşılıklı beklentinin karşılanması, bedensel ve düşünsel anlamda uyuşmanın gerçekleşmesi anlamına gelmektedir. Çiftler arasındaki bu uyumun kurulması ve bu ihtiyaçların karşılanması evliliğin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesine katkı sağlamaktadır. Birçok araştırmacı, sağlıklı ve işlevsel ailelerin ve evliliklerin evlilik uyumu ile yakından ilişkili olduğunu savunmaktadır. Özellikle çiftlerin evlilikten aldığı doyum ve oluşturdukları uyum, evliliği sonlandırma eğilimini ve düşüncesini azaltmaktadır.

Ayrıca evlilikte çiftler arasındaki uyum ile çocukların sahip oldukları aileden aldıkları doyum arasında da olumlu ilişkiler vardır. Çocuğun davranışsal olarak uyumlu olması, kişiliğinin sağlıklı bir şekilde oluşması çatışmanın ve huzursuzluğun olmadığı, uyumun yüksek olduğu evliliklerde mümkündür. Dolayısıyla evlilikteki uyum, eşler arasındaki ilişkinin yanı sıra, çocuğun ve diğer bireylerin ilişkilerinin de yapılanmasına katkı sağlamaktadır.

Evlilikte uyumu sağlayan, besleyen ve devam ettiren birçok faktör mevcuttur. Birçok faktörün birleşimi ile bu uyum kurulmakta ve devam etmektedir. Bunlardan en önemlisi çiftlerin evlilikte yaşadıkları problemleri ve krizleri çözme becerileridir.

Her evlilik, yapısı ve doğası gereği birçok sorumluluğu ve problemi beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla bu krizlerin ortadan kaldırılması da çiftlerin problem çözme becerileri ile yakından ilişkilidir.

Problem çözme kişiden kişiye değişen, kişinin durumları algılayışı ile yakın ilişki içinde olan, bireylerin hayatını daha işlevsel hale getiren bir beceridir. Evlilikte, bu becerinin varlığı veya yokluğu, çiftlerin evlilik doyumu ve uyumları ile yakından ilişkilidir. Bu sebeple problem çözme becerisinin evlilikte önemli hale gelmesine ve araştırmacıların bu konuya eğilmesine sebep olmaktadır.

Polislik mesleği görevin yapısı ve doğası gereği zor bir meslektir. Bu mesleğe mensup bireyler, diğer insanların hayatlarında bir veya iki defa görebilecekleri olay veya durumlarla sık sık karşılaşmaktadırlar. Yapılan işin diğer insanların can ve mal güvenliği ile ilgili olması ise ayrı bir yükümlülük ve özen yüklemektedir. Dolayısıyla yoğun mesai ile geçen görev süresi, ast-üst ilişkileri, hiyerarşinin katılığı, görev alanının genişliği, aile ile vakit geçirememe, kendine zaman ayıramama gibi durumlar, polislerin evlilik uyumunu etkilemektedir. İş hayatındaki stresin, olumsuzluğun çiftlerin evlilikteki uyumunu etkilemesi de muhtemeldir.

Yapılan bu çalışmada, evli polis memurlarının hizmet sürelerinin, çalışma saatlerinin, eşin çalışma durumu, evlenme biçiminin, aile ile vakit geçirme durumlarının evlilik uyumları ve evlilikte problem çözme becerileri üzerinde etkisini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

Çalışma ana hatlarıyla üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmanın kavramsal çerçevesi evlilik uyumu başlığı altında incelenmektedir. Evlilik uyumu başlığı altında evliliğin ve evlilik uyumunun tanımı, evlilik uyumunu etkileyen faktörlerin analizi, evlilik uyumu ile ilgili olarak literatürde yapılan yurt içi ve yurt dişi çalışmalara yer verilmektedir. Aynı zamanda polislik mesleğinin doğası ve bu mesleğin evlilik uyumu ile ilişkisi de bu bölümde yer almaktadır.

İkinci bölüm, problem çözme becerisi başlığı altında incelenmektedir. Bu başlık altında problem çözme becerisinin genel hatlarıyla incelenmesi, problem çözmenin aşamaları, evlilikte problem çözmenin önemi ve polislerde problem çözme becerisi incelenmiştir.

Üçüncü bölümde, araştırmanın metodolojik aşamaları hakkında bilgi verilmiş, araştırmanın konusu, modeli, evreni ve örneklemi, amacı, önemi, varsayımları, verilerin toplanması ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Son bölümde ise araştırmada, araştırmacı tarafından oluşturulan Demografik Bilgi Formu, Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ) ve Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçeği (EPÇBÖ) ile toplanan verilerin analizi sunulmuştur. Yapılan bu çalışma ile polislerde evlilik uyumu ve çeşitli değişkenlerle ilgili ilişkinin ortaya konulması amaçlanmış, literatürde bu konuda az yapılan araştırmalara katkı sağlanması amaçlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

EVLİLİK UYUMU

1.1.Evlilik

Aile üniversal bir kurumdur. Bilinen her toplumun kendine özgü bir aile biçimi vardır. Bu nedenle de tanımlanması en zor kurumlardan biridir. Ailenin bilinen en basit tanımlarından biri kan bağı ile birbirine bağlı bireylerin oluşturdukları grup şeklindeki tanımlamadır (Özkalp, 2011:38). Bu grubun başlangıcı ise evlilik denen eşler tarafından karşılıklı olarak yapılan sözleşmeye dayanır. Bu sözleşme sadece aile kurumunun oluşmasına olanak sağlamakla kalmaz. Toplumun varlığı ve bu varlığın devamı için gerekli olan bireylerin oluşumu için başlangıç olarak kabul edilir.

Evlilik, ailenin devamlılığı için etkili olan bir süreçtir ve ailenin kurulmasına öncülük eder. Bu kurum bir yandan içinde bulunan bireylerin sosyalleşmesini, yetişmesini ve kişiliğini bulmasını sağlarken diğer bir yandan toplumun temel yapısını oluşturur (İlkketenci, 2004:5). Evlilik, aile kavramını ortaya çıkardığı için önemli ve çoğu insan tarafından arzu edilen bir olgudur (Şener, 2002:24).

Evliliğin tüm bireyler ve toplumlar açısından önemli bir konumda olması da onun her yönüyle incelenmesinin önünü açmıştır. Bu incelemelerin başlangıcı ise hiç kuşkusuz bu olayın tanımıyla başlamaktadır.

Toplum ve bireylerin gelişiminde önemli rol oynaması, tüm araştırmacıların dikkatini evliliğin farklı yönlerine çekmiştir. Bu durum da evliliğe yönelik farklı tanımlamaların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Literatüre baktığımızda evliliğin farklı yönlerine odaklanılmış birçok tanımlamalar bulunmaktadır. Giddens (2006), evliliği iki erişkin birey arasında toplumsal olarak tanınan onaylanan bir cinsel birleşme olarak tanımlamaktadır. Glenn (1991), evliliği bireylerin mutluluğunu sağlayan ve kişiliklerinin gelişmesinde önemli rol oynayan bir birim olarak tanımlarken, Fowers (1993) ise evliliği bireyin benliğini başkasının benliği ile birleştirmesine imkan veren, kişiliğinin gelişmesini ve mutlu olmasını sağlayan bir kurum olarak görmektedir.

Güvenç' e (2010) göre evlilik, sosyal, psikolojik, cinsel, ekonomik vb. boyutları bulunan, toplumsal normlara göre onaylanmış bir bağın kurulması ve karı-koca arasındaki cinsel ilişkinin toplumsal normlara uygun duruma getirilmesidir.

Kışlak (1999) toplumsal yapıyı farklı yönlerden etkileyen resmi, duygusal, davranışsal, biyolojik yönleri olan kültürel ve sosyal bir sistemi evlilik olarak ifade etmiştir.

Saxton (1982) evliliği, ''iki insanın kalıcı bir beraberlik için bir araya geldiği, aile kurmayı ve neslinin devamlılığını sağlamayı amaçladıkları, birbirlerine ve çocuklarına karşı ortak sorumluluklar üstlendikleri, birbirlerine bağlı olan etkileşimsel sistemlerden oluşan evrensel bir kurum'' olarak belirtmiştir.

Landis'e (1975) göre, evlilik bir sosyal kurumdur ve temeli ise insan topluluğu oluşturmaya dayanmaktadır. Farklı cinsteki kişiler birbirinden karşılıklı olarak gizemli bir şekilde hoşlanır, sevgiye dayalı bir birim oluşturmak için birbirine taaddütte bulunur; aile adı verilen mikro topluluk oluşur.

Stephens (1971) evliliği, toplumsal olarak meşru bir cinsel birliği oluşturan, halka açık bir duyuru ve kalıcılık fikri ile başlayan, eşlere karşılıklı bir hak ve yükümlülük tanıyan, gelecekteki çocukları meydana getiren bir sözleşme olarak tanımlamaktadır.

Daha genel bir tanımla; kültürler arası farklılıklar taşımasına rağmen evrensel bir kurum olan evlilik, iki bireyin bir araya gelerek toplumun temel yapı taşı olan aileyi oluşturmak için atılması gereken ilk adım (Kansız & Arkar, 2011:118) olarak tanımlanmış ve toplum için önemi daha ön plana çıkarılmıştır.

Evlilik tanımlarına bakıldığında en çok vurgulanan "iki insanın beraberliği" ve "bir araya gelme" kavramlarıdır. Evliliğin iki insanın anlaşma yoluna giderek hayatlarını birleştirmeleri olarak vurgulanması, bu iki insanın bu sürece karar verme biçimlerini de önemli hale getirmektedir. Evlilik yolunda atılan adımda eş seçimi, evlilik biçimi önemli bir süreçtir. Bu süreçte bireyler, bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde uyumu yakalayabilecekleri, anlaşabilecekleri, ortak görüşe sahip eşleri seçme eğilimindedirler.

Eşleşme biyolojik olsa da, evlilik kültürel bir olgudur. Kültürler, kadın ve erkek arasındaki içgüdüsel çekimi kurum haline getirir. Evlilikteki standartları kültürler kadar, insanın kişiliğinde bulunan iletişim stili ve sorun çözme tarzı, düşünce biçimi de belirler. Bu üç unsur, sosyal bir kurum olan evliliği iki tarafın karşılıklı anlaşmasına dayalı işleyen bir birliktelik haline getirir (Tarhan, 2006).

Evliliğin doğasını anlayabilmek için onun biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel temellerini iyi bilmek gerekir (Tarhan, 2006).

Evliliğin gerekliliği, diğer birçok işlevlerinin yanında, temel işlevler bakımından iki karşı cinsin biyolojik, sosyal ve psikolojik güdülerinin gereği, yine bu temel ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlamaktadır. Kadın ve erkek için bu temel güdülerin doyurularak, tatmini önemli olmaktadır. Evlilikte öncelikle biyolojik bir ihtiyaç olan cinsel güdüyü tatmin etmek gerekliliktir. Cinsel yönden çiftlerin uyum içinde ve birbirlerinin istek ve arzularını gözeterek, mutlu bir evlilik yaşantısı geçirmeleri gerekir. Cinsel ihtiyaçların tatmininde, toplumsal kurallar, toplumdaki değerlerin korunması için önemli bir unsurdur. Evlilik dışı cinsel ilişki de bu yüzden toplumsal kurumlar tarafından yasaklanmaktadır. Evlilik kurumu ise fertlerin cinsel ihtiyaçlarını sağlıklı bir biçimde yerine getirmelerine yardım etmektedir (Yılmazçoban, 2008).

Evlilik hayatının sosyal işlevleri ise, temel biyolojik ihtiyaçların karşılanmasından sonra gelmektedir. Evlilikte sosyal ihtiyaçlar; birlikte güven içinde olma, korunma, dayanışma içinde olma, geleceğe güvenle bakabilme, toplumda bir yer edinebilme, birbirlerinden onur ve kıvanç duyabilme gibi işlevleri karşılamaktadır (Özgüven, 2001).

İnsan genlerinde, en iyi adayı bulmak, onunla birlikte yaşamak ve çocuk sahibi olmak gibi talimatnameler vardır (Tarhan, 2014). Evlilik hayatının insanın hem biyolojik hem psikolojik hem de sosyolojik ihtiyacı olması sebebiyle bireyler bu eylemi gerçekleştirmekte ve bu ihtiyacını sağlayacak eş adayını seçmektedir.

Kültürlerarası yapılan araştırmalardan biri Buss ve arkadaşlarının (1990), 33 ülkeden 9494 yetişkini kapsayan, kültür ve cinsiyetin heteroseksüel eş tercihlerine etkilerini inceleyen çalışmasıdır. Araştırma, dünyadaki tüm erkek ve kadınların, aşk

ve karşılıklı çekiciliği eş seçimindeki en önemli faktör olarak gördüğünü ortaya koymaktadır (Boss'tan akt: Çimen, 2007).

Udry (1974) tarafından yapılan bir araştırmada, eş seçiminde geçerli olan kriterlerin, ülkedeki eş seçme sistemine göre çeşitlilik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Eş seçiminin, batıdaki gibi, özgür iradeyle yapıldığı toplumlarda, romantik aşk, evliliğin öncelikli temeli olarak düşünülmektedir. Geleneksel toplumlarda ise, eş seçimi genellikle bireyin kendisi değil, ailesi tarafından gerçekleştirilmektedir (Chang ve Myers, 1997; Dion ve Dion,1993'dan akt: Çimen, 2007).

Merter (1990), ailede evlilik kararı ve eş seçiminde son kararı kimin verdiğine göre evlilikleri sınıflara ayırmıştır. Buna göre; evlenecek olanların fikri sorulmadan tamamen ailelerin kararlaştırdığı evlilik, evlenecek olanların fikirleri göz önünde bulundurularak ailelerin kararlaştırdığı evlilik, eş seçimini evlenecek olanların yapması, ancak ailelerin rızasının da gözetilmesi, ailelerin onayı alınmadan gençlerin evlilik kararını vermesidir.

Bununla birlikte eş seçme konusunda birbirine ters iki görüş vardır. Bunlardan biri yukarıda bahsettiğimiz kişinin kendine uyan özellikleri olan bireyi seçmesidir. Bu şekilde kurulmuş olan evliliklerin oldukça mutlu evlilikler olduğu gözlenmektedir. İkincisi ise; zıt özellikteki ferdin eş olarak tercih edilmesidir. Bu evlilik türünde başarılı evliliklerle örneklenmeye çalışılsa da, bu görüşün pratik değeri eş seçiminde ikinci planda kalmaktadır (Bilen, 1983).

Bireysel yaşam sürmenin ve bireysel değerler inşa etmenin giderek daha çok önem kazandığı Batı toplumlarında, aşkı, yakınlığı ve evlilikte eşitliği içeren çiftlerin anlaşması yoluyla(flörtleşerek) evlenme daha yaygındır (Hortaçsu, 1999). Türkiye, bireycilik ve karşılıklı bağımlılığın bir arada bulunduğu bir geçiş ülkesi (Kağıtçıbaşı, 1996) olduğundan modern evlilik biçiminin yanı sıra geleneksel değerlere bağlı evlenme biçimleri bulunmaktadır.

Ülkemizde eş seçerken en çok benimsenen evlilik biçimleri arasında görücü usulü ve flört ederek evlenme biçimleri vardır (Özgüven, 2014). Bu iki biçim her ne kadar yaygın olsa da Türkiye'nin farklı bölgelerinde geçerliliği devam eden farklı evlenme biçimleri bulunmaktadır (Çakıcı, 2016). Sezen (2005) tarafından yapılan bir

tez çalışmasında, Türkiye'de 33 çeşit evlenme biçiminin görüldüğü açıklanmıştır. Sezen (2005) tarafından tanımlanan 33 çeşit evlilikten bazıları şu şekildedir: Başlık parası karşılığında evlenme, beşik kertme evliliği, berder evliliği, ölen kardeşin karısıyla evlenme, yakın akraba evliliği, görücü usulü evlilik, ilan yoluşla eş seçme, televizyon evliliği, kız kaçırma, kuma getirme, metres edinme, flört ederek evlenme şeklindedir. Bizim çalışmamızda polislik mesleğinin yapısı ve doğası gereği, bu meslekle ilişkili olan görücü usulü ve flört ederek evlenme biçimlerine değinilecektir.

1. Görücü Usulü Evlilik: Kişiler bulundukları toplumun normlarında büyür ve bulunduğu toplumun değer yargılarına göre yetişirler. Evlilik kararı, insan yaşamının üçte ikisinden fazlasını ve tüm geleceği etkileyecek boyutta önemli bir karardır. Evlilik kararı bireyden topluma çok geniş bir alanı, evlenen eşleri her iki tarafın yakınlarını ve bu evlilikten doğacak çocukları da etkiler (Özgüven, 2014). Aile de toplumun en küçük yapısı olduğundan, ailelerin ve yetiştirme tarzlarının birbirine benzemesi görücü usulü evliliklerde daha fazla önemsenen bir konudur. Ailede öğrenilen unsurlar kişinin karakterini şekillendirir; dolayısıyla birey evlenirken kendi ailesinin yapısına uygun yapıda biriyle evlendiğinde evliliğindeki uyumsuzluk ihtimalini çok aza indirmiş olduğu varsayılır (Yılmazçoban, 2008).

Geçmişte ve kırsal kesimde daha sık rastlanan bir eş seçimi yöntemi olan görücü usulünde görücü grubu, kızları bulunan evleri ziyaret edip bir ön bilgi edinirler, kızlarla ilgili bilgileri toplarlar. Genellikle hamaratlık, temizlik, saygı, ailenin geçmişinin iyi olması ve sosyo-ekonomik düzey gibi özellikler ışığında gelin adayı ya da adayları belirlenmektedir. Bunu takiben elde edilen bilgiler oğullarına uygun bir eş ve kendilerine iyi bir gelin arayan ailelere bildirilir. Erkek tarafı uygun bir zamanda kız tarafına ziyaret arzusunu dile getirir ve gençlerin birbirini bulması, tanışması bu şekilde sağlanır (Özgüven, 2001).

Eş seçiminde özgürlük arttı, ana baba izni ve rızası gene geçerli olmakla birlikte, eski ağırlığını yitirdi (Yörükoğlu, 2000). Geleneksel bir kurum olan evlilik iki kişi birbirini isteyince imzalanan bir sözleşme olup çıktı. Görücü yoluyla ana babanın zorlamasıyla gerçekleşen evlilikler azaldı (Yörükoğlu, 2000). Carl Rogers'a (1972) göre, günümüzde eşlerin daha özgürlükçü olduğu evliliklere doğru bir eğilim

söz konusudur. Çünkü eşlerin psikolojik, duygusal ve fiziksel ihtiyaçları geleneksel evliliklerden anlaşılan evliliğin kalıcılığından daha önceliklidir.

Giddens' a (2006) göre, dünya çapında ortaya çıkan değişimler özetle; akraba gruplarının etkilerinin azalması, eşin özgürce seçilmesi yönünde genel bir eğilim oluşması, akraba evlilikleri yaygınlığını yitirmesi, evliliğin başlatılmasına kadınların kararları daha fazla dikkate alınır olması vb. aile yapısındaki değişmeler eş seçerken istenilen özelliklerin de değişmesine ve bu durumdan evlilik kararlarının da etkilenmesine neden olmuştur.

Meseleye toplumsal değişimlerin Türk toplumunu etkilemesi açısından bakılacak olursa; kitle iletişim araçlarının etkisiyle, romantik aşk ve evlilik kavramları birbirine denk görülmeye başlanmıştır (Yörükoğlu, 2000). Gençlerin eş seçmede daha özgür davranmaları ve aşk, sevgi odaklı evlilikler yapma eğilimi artmıştır. Eş seçme süreci ve evliliğe ilişkin algı ve tutumlar değişime uğramış ve eş adayında aranan özellikler ve beklentiler farklılaşmıştır (Başay, 2015). Görücü usulü evliliğin tam olarak ortadan kalktığını söylemek güç olmakla birlikte devam etmekte, bunun yanı sıra flört ederek evlenme şekli de varlığını sürdürmektedir.

2.*Flört Ederek, Severek Evlenme:* Büyük kentlerde ve eğitim düzeyinin yükseldiği çevrelerde en yaygın olan evlenme biçimidir. Kız ve erkek belli bir süre arkadaşlık yaparak birbirlerini iyice tanıdıktan sonra gerçekleştirdikleri evlenme biçimidir. Kişiliğini bulmuş, ekonomik özgürlüğü olan eğitim düzeyi yüksek gençler, bu yolla evliliği tercih etmektedirler (Sezen, 2005).

Kişi, flört ederek, severek hayatının geri kalan kısmını geçirmeyi planladığı kişiyi bu yolla bulabileceğine inanır. Dolayısıyla flört etmede, eş adayında belli kriterlerin varlığının yanı sıra kişide oluşturduğu hoşlanma duygusu da önemlidir.

1.2.Evlilik Uyumu

Evlilikten sonra kişinin hayatında değişiklikler görülmekle beraber, bekarlığın değil, evliliğin rolüne girilmeye başlanmaktadır. Yeni rolün edinilmesiyle, kişinin eşi ve çevresiyle olan ilişkileri de etkilenebilmektedir. Evlilikteki ilk dönemde öne çıkan ilk görev, cinsel anlamda bir doyuma ulaşmak ve çiftin mutlu olmasını sağlayacak bir ortam oluşturmaya çalışmaktır. Öteki görevlerse eve ait

sorumlulukları paylaşma, kararların beraber alınması ve problemleri beraber çözmektir. Evliliğin ilk döneminde beklentiler karşılanmazsa bu durum çatışmalar yaşanmasına, evlilikten umduğunu bulamamaya, hatta daha sonra boşanmaya bile yol açabilmektedir (Sevim, 1999).

Sağlıklı evliliklerin birey ve toplumların gelişimi ve değişimi açısından önemli olması sebebiyle birçok bilimsel araştırma evlilik uyumu ve etkileri üzerinde durmaktadır. Fışıloğlu (1992) hem aile içi, hem de aile dışı ilişkilerin belirleyicisi olarak evlilik uyumunun giderek önem kazandığını belirtmiş ve eşlerin, evlilik uyumlarının sosyal ortamlardaki ilişkilerinde sahip oldukları sosyal uyumları üzerinde etkili olduğunu, evlilik uyumu ile sosyal uyum arasında olumlu yönde bir ilişki bulunduğunu söylemiştir.

Evlilik uyumu, ailedeki tüm bireylerin fiziksel ve psikolojik sağlığını etkileyen bir faktördür (Uşaklı, 2010). Aile ile toplum devamlı bir etkileşimdedir. Ailenin işleyişinde bozukluklar varsa, toplumda da bozukluklar ortaya çıkacaktır. Bu nedenle ailede eşler arası uyumun varlığı ve korunması çok önemlidir (Çavuşoğlu, 2011).

Evlilik ilişkisiyle ilgili olarak sıklıkla kullanılan mutluluk, başarı, doyum ve uyum kavramlarının anlamıyla ilgili olarak tam anlamıyla fikir birliğine varılamamıştır. Bununla birlikte evlilik ilişkisini etkileyen, birçok değişkenle ilişkili ve karmaşık bir kavram olan evlilik uyumunun kapsamlı bir şekilde tanımlanarak anlaşılması gerekmektedir (Soylu ve Kağnıcı, 2015).

Çavuşoğlu (2011), gelecekte etkilenecekleri, evliliklerini ve ailelerini ilgilendiren konularda görüş birliği yapabilen ve sorunlarını olumlu bir şekilde çözebilen çiftlerin evliliklerinin, uyumlu bir evlilik olarak tanımlanabileceğini belirtmiştir.

Şener'e (2002) göre, farklı kişiliklere sahip eşlerin mutluluğu yakalamak ve ortak hedeflere ulaşmak için bir bütün olarak birbirlerini tamamlaması evlilik uyumudur. Böyle bir uyum, evli bireylerin başkaları ile olan ilişkileri ile kendi evlilik yaşamlarındaki doyum, mutluluk ve mutsuzluk gibi tüm duyguları kapsar (Şener, 2002).

Evlilik uyumu, mutlu ve doyumlu evliliklerde önemli bir role sahiptir. Evliliklerin temeline baktığımızda, evlilik uyumunun çiftleri bir arada tutan faktörlerden en önemlilerinden biri olduğu görülmektedir (Erbek ve ark., 2005).

Çoğu kaynakta 'evlilik uyumu' ve 'evlilik doyumu' kavramlarının birbirlerinin yerine kullanıldıkları görülmektedir. Evlilik uyumunun tanımına ait tartışmalar sürmesine rağmen birbiri ile etkileşen, evlilik ve aileyi ilgilendiren konularda fikir birliği yapabilen ve sorunlarını olumlu bir biçimde çözen çiftlerin evliliği uyumlu bir evlilik olarak tanımlanır. Evlilik uyumu ayrıca çiftlerin uyumlu birlikteliklerinin sonucu olarak evlilik hayatındaki memnuniyeti ve mutluluklarını da ifade etmektedir. Bu noktada evlilik doyumu ile karışmaktadır. Evlilik doyumu ve evlilik uyumu birbirinden farklı olmasına rağmen aralarında yüksek ilişki olması sebebi ile sıklıkla birbirinin yerine kullanılmaktadır. (Yılmaz, 2001).

Evlilik doyumu çiftlerin uyumlu birlikteliklerinin sonucu olarak evlilik hayatlarında yaşadıkları memnuniyet ve mutluluk olarak ortaya konulmuştur. Ancak evlilik uyumu, evlilik doyumu kavramından ayrılmaktadır; çünkü evlilik uyumu daha kapsamlı ve aynı zamanda evliliğin niteliğini bir koşul olarak belirlemektedir. Böylece, çiftlerden her ikisinin de ilişki sürdürebilme kapasiteleri evlilik uyumunu sağlamak için önemli hale gelmektedir (Akar, 2005). Doyumlu çiftler aynı zamanda uyumludur ifadesi ile bu iki kavramın farklı kavramlar olmadığı yaygın olarak kabul görmektedir (Yılmaz, 2001).

Locke & Wallace (1959) evlilik uyumunu, "çatışmaların çözümlenebildiği, eşler arası doyumun hissedilebildiği, ortak aktivite ve faaliyetlerin birlikte yapılabildiği ve karşılıklı beklentilerin karşılanabildiği bir evlilik'' olarak ifade etmiştir.

Tezer (1986) ise evlilik uyumunu, ''bireyin evlilik ilişkisindeki ihtiyaçlarını karşılama düzeyine ilişkin algısı'' olduğunu belirtirken; Russell (1983) uyumlu bir evliliğin, ''eşlerin eşitlik duygusuna sahip olması, ruhsal ve fiziksel yakınlık geliştirmesi şartıyla gerçekleşebilen bir ilişki'' olarak tanımlar. Howkins (1968) ise evlilik uyumunu, ''eşlerin evliliklerinin tüm yönlerini gözden geçirdiklerinde öznel olarak hissettikleri memnuniyet'' olarak belirtmiştir (Howkins'ten akt: Kahraman, 2011).

Sina ve Mukerjee (1990) evlilik uyumunu, eşlerin birbirleri ve evlilikleri ile ilgili doyum ve mutluluklarına dair duygularının tamamını kapsayan bir durum olarak tanımlarlar (İlkketenci, 2004:17).

Burgess ve Cotrell (1988), evlilikte uyumu, farklı kişilik özelliklerine sahip eşlerin mutluluğu elde etmek ve müşterek hedeflere ulaşmak için bir bütün olarak birbirlerini tamamlaması olarak tanımlanmıştır (Şengül, 2013).

Sabatelli (1988) uyumlu evliliği, eşlerin birbirleriyle iletişim kurup sürdürebildiği, evlilikte genel itibariyle fazla anlaşmazlık ve çatışma durumlarının yaşanmadığı, yaşanan çatışmaların ise eşlerin her ikisinin istek ve ihtiyaçları dikkate alınarak çözümlendiği, karşılıklı doyum düzeyinin yüksek olduğu bir evlilik olarak tanımlamaktadır.

Evlilik uyumu, evli çiftler arasındaki ilişki uyumunun yani anlaşıp anlaşmamanın bir göstergesi olmasının yanı sıra evlilik ve aile hayatında yaşanan değişimler karşısında eşlerin birbirlerinin beklenti ve ihtiyaçlarındaki dengeyi ve koşullara uyumunu içeren bir süreç olarak da ifade edilmektedir (Şener & Terzioğlu, 2008). İlkketenci (2004) çiftlerin kendileri arasındaki gelişme ve büyümeyi anlayan ve kabul eden ortak bir anlayışının olması gerektiğini çünkü çiftler birbirlerini önceden tanıyor olsalar da insanların yaşam evreleri boyunca değişme olasılıklarının her zaman olduğunu belirtir. Dolayısıyla değişen ve gelişen sürece dair uyumun korunması önemli hale gelmektedir.

Çiftler evlendiklerinden sonra üç parçaya sahip olurlar, bunlar; sen, ben ve bizdir. Bütün parçalar birbiriyle ilişki içindedir ve birbirlerini var etmektedirler. Bu üç parçadan oluşan süreç ne kadar iyi işlerse kişiler arası ilk sevginin sürmesi de o kadar uzun olur. Çiftler evlendikten sonra bir bütün haline gelme kararı vermiş olurlar (Koca, 2013). Çiftlerin bir bütün haline gelme kararı vermeleri ve bunu sürdürmeleri evlilik uyumu olarak ta tanımlanabilir.

Russell'a (1983) göre, doyumlu bir evlilik; çiftlerin eşitlik duygusunu taşıdıkları, düşünsel ve bedensel yakınlık geliştirebildikleri bir ortamda kurulabilen bir ilişkidir **(**akt. Gökmen, 2001).

Eşler arası uyumun genel olarak beş bölümden oluştuğu ifade edilmektedir; eşler arasındaki mutluluk, etkileşim, evlilik ve aile ile ilgili konularda fikir birliği yapabilen ve sorunlarını olduğu gibi çözebilen çiftlerin evliliği uyumlu bir evlilik olarak tanımlanabilmektedir (Erbek ves ark., 2005).

Evlilik uyumu genelde evlilik mutluluğu ile birlikte cinsel doyum, olumlu iletişim ve eğer yeniden evlenilecek olunsa yine aynı kişiyle evlenme isteği gibi farklı evlilik uyumu ölçütleriyle belirlenmektedir (Collins ve Coltrane'den akt: Yalçın,2014).

Nelson-Jones (1986), insanlardaki ilişkinin başlama, geliştirme, sürdürme ve sonlandırma olmak üzere 4 basamaktan oluştuğunu; uyum olan bir evlilikte ilişkinin ancak çiftten birinin ölmesiyle biteceğini belirterek, ilişkinin sürdürme basamağının uzunluğunun evlilikteki uyuma göre değişebileceğini söylemişlerdir (Nelson ve Jones'ten akt: Fidanoğlu, 2007).

1.3.Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler

Evlilik kurumunun sağlıklı ve başarılı bir biçimde idame edebilmesi mutluluk ve doyum beklentilerinin karşılanabilmesi için, eşlerin ekonomik, yönetsel ve psiko-sosyal olarak evliliklerinin her kesiminde başarılı ve uyumlu olmaları çok önemlidir (Şener, 2002).

Evlilik uyumu hakkında yapılan bir tartışma konusu, evlilikte uyumlu olması gerekenin eşler mi? yoksa evlilikten beklentiler mi? olduğudur. Yapılan çalışmalar, eşlerin kişilik özelliklerindeki uyumdan çok ortak bir paydada buluşmaları, ortak kararlar alabilmeleri ve bu kararları hayata geçirebilmelerinin evlilik uyumu üzerinde daha çok etkili olduğunu göstermiştir (Tarhan, 2006).

Uyumlu bir birliktelik, çiftlerin doyuma ulaşmasını sağlamakla birlikte diğer sosyal ilişkileri de etkilemektedir. Evlilikte uyumun devam ettirilmesi, uyumlu bir evlilikte yetişen bireylerin topluma dâhil edilmesi, toplumsal dengenin sağlanabilmesi sürekli arzulanan bir durumdur. Bu açıdan bakıldığında evlilik uyumundaki sürekliliğinin sağlanması amacıyla uyumu etkileyen faktörlerin belirlenmesi de önemli rol oynamaktadır.

Evlilik ve aile öğeleri arasındaki ilişkilerin nasıl ortaya çıktığını açıklamak için yapılan bazı araştırmalar, bu öğelerin bazen iç içe olduğunu, bazen aralarında hiçbir ilişkinin olmadığını, bazen evlilik ilişkisini etkileyen faktörlerin sadece eşleri etkileyebildiğini, bazen de eşler arasındaki ilişkiyi etkileyen faktörlerin ailenin diğer ünitelerini de etkilediğini belirtmektedir (Yalçın, 2014).

Literatür incelendiğinde evliliği etkileyen pek çok unsurun söz konusu olduğu görülmektedir. Bu unsurların en önemlileri çiftlerin sosyo-demografik özellikleridir. Gelir durumu, eğitim düzeyi, yaş gibi faktörlerin evlilikte mutlu olma düzeyini etkilediği ve evlilik uyumunda önemli role sahip olduğu çok sayıdaki araştırmada da ifade edilmektedir (Anderson et all, 1983; Barling, 1994; Broderick&O'Leary, 1986; Çelik, 2006; Grych et all, 1992; Lye& Biblarz, 1993; Saxton, 1982'dan akt: Yalçın, 2014). Demografik özelliklerin yanı sıra çiftlerin kişiliklerinin benzemesi de onları birbirine bağlayan unsurlardan birisidir. Birçok araştırma, benzer kişiliklere sahip eşlerin evlilik uyumlarının, kişilikleri farklı olan eşlere göre daha fazla olduğunu söylemektedir (Bradbury&Fincham, 1990).

Spainer' e (1979) göre evlilik kalitesi, evli çiftlerin ilişkilerinin değerlendirilmesi olarak tanımlanır. Evlilik kalitesinin yüksek olması, iyi uyum sağlama, yeterli iletişim kurma, evlilik ilişkisinden yeterli doyum sağlama ve mutluluk derecesi ile yakından alakalıdır (Akt.; Erbek, Beştepe ve ark., 2005).

Burgess ve Cottrell (1939) ise, uyumlu bir evliliğin, partnerlerden her birinin tutum ve davranışlarını, her birinin karakter yapısını, öncelikli olarak ilişki alanında olmakla beraber, yüksek derecede tatmin eden bir çevre oluşturan evlilik ilişkisi olduğunu düşünmektedir. Ayrıca, yazarlar evlilik uyumunu etkileyen 14 faktör sıralamış ve çiftlerin bu noktalarda ne derecede anlaşıp anlaşmadığının evlilikte uyumu belirlediğini belirtmiştir. Bunlar, ailenin mali durumunun yönetimi, boş zamanı değerlendirme, dini konular, sevgi göstermek, arkadaşlar, yakın ilişkiler, çocuk bakımı, sofra adabı, cinsel yaşam, yaşam felsefesi, eşin akrabalarıyla ilgilenmek, kadının çalışması, ev işlerinin paylaşımı ve politikadır (Burgess ve Cottrell'den akt: Yüksel,2013).

Reuben Hill"in (1966) evlilik uyumu ile ilişkili olarak saptadığı faktörler; kocanın anne-baba evliliğinin mutluluğu, kocanın babası ile yakınlığı, kocanın

çocukluğunun geçtiği yer, kocanın evlenme yaşı, kocanın eğitim seviyesidir (Hill'den akt: Akar, 2005).

Gottman (1996), yaptığı çalışmalarda evlilik uyumunu artıran faktörleri sıralamıştır. Bu faktörlerden ilkini "bütün taşları dökmek" şeklinde belirlemiştir. Araştırmacı birbirleri ile zihinlerinden geçen her şeyi paylaşmayan çiftlerin daha mutlu olduklarını saptamıştır. Gottman (1996), ikinci faktörü "yumuşak tartışmalar" olarak nitelemiştir. Çatışma esnasında yüksek ses yerine karşı tarafta savunmaya sebebiyet vermeyecek yumuşak bir ses tonu kullanmanın tartışmaların büyümesini engelleyeceği belirlemiştir. Gottman(1996) "esnek planlar" biçiminde belirlediği diğer unsuru kadınların planlarını eşlerine göre esnetmekte erkeklerden daha başarılı olması şeklinde açıklamıştır ve ilişkilerinde planlarını esnetebilen çiftlerin evlilik uyumlarının daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. "Prensip sahibi olmak" şeklinde ifade edilen bir diğer faktörde ilişkinin başından itibaren çiftlerin birbirlerinin olumsuz etkileşimlerine karşı tolerans geliştirmelerinin uzun dönemde evlilik uyumu üzerinde olumlu etki gösterdiği belirtilmiştir. Son olarak mutlu çiftlerin tartışmalar esnasında ufak tedbirlerle tartışmayı her iki tarafın da duygusal olarak etkilendiği ortak bir noktaya çekerek "bakım onarım çalışmaları" ile tartışmanın etkisinin azaltıldığı belirtilmiştir (Gottman'dan akt: Çavuşoğlu, 2011).

Larson, 2002 yılında yaptığı çalışmada evliliği etkileyen faktörler üzerinde bir model oluşturmuş ve çalışmasına da "Evlilikte Üçgen Modeli" adını vermiştir. Larson'un kuramına göre model 3 temel başlık altında ele alınmıştır;

a. Bireysel Özellikler: Eşlerin birbirinden ayrı olarak kişisel özelliklerini içerir ve bu özellikler olumlu ya da olumsuz olabilir. Olumsuz özellikler, stresle başa çıkamama, işlevsel olmayan düşünceler, tepkilerde aşırılık, yoğun bir şekilde kızgın ve saldırgan olma, depresyon, aşırı utangaçlık gibi durumlardır. Olumlu özellikler ise, dışadönüklük, esneklik, aşırı özgüven, teslimiyet, aşk gibi durumlardır.

b. Çift Özellikleri: Bu özellikler de olumlu ya da olumsuz olabilir. Olumsuz olan özellik, negatif ilişki tarzlarıdır. Olumlu özellikler ise, doğru iletişim, çatışma çözme becerileri, yakınlık, güç paylaşımı, uzlaşma vb. özelliklerdir.

c. Çevresel Etmenler: Aileden bağımsızlaşabilme, model olarak anne babanın evliliği, aile ve arkadaşların desteği, iş yerinde yaşanan sorunlar ya da iş stresi,

ebeveynlik stresi, borçlanma, sağlık, eşin akrabaları gibi diğer stres kaynaklarıdır (Akt.Akar, 2005).

Kocadere (1995) ise yapmış olduğu araştırmada kişisel özellikler, ailelerle ilişkiler, cinsellik, çocuk, fiziksel ve sözel şiddet, boşanma düşüncesi, evlilik dışı ilişki, maddi durum, iletişim, iş alanı, sorun çözme becerisi, duyguların ifadesi, baskınlık, benzerlik, boş zaman geçirme, ev işleri gibi evlilik uyumunu etkileyen toplam 17 alan belirlemiştir.

Evli çiftlerin birbirleri ile iletişim şekilleri de evlilik uyumunda önemli bir faktör olup araştırmacılar evli bireylerin sosyal beceri düzeylerinin, iletişim biçimlerinin; evlilik sürecinde ilişkiye olumlu katkıları olduğunu ve eşler arasındaki uyumsuzluğa yol açan çatışmaları çözmede etkili olduğunu belirtmektedir (Tutarel-Kışlak, 1999).

Özgüven (2000), evlilik uyumu üzerinde etkili olabilecek değişkenleri bireysel değişkenler (cinsiyet, yaş, evlilik sayısı, ilk evlenme yaşı, sağlık durumu, fiziki görünüş vb.); aileye ilişkin değişkenler (eşler arasındaki yaş farkı, evlilik biçimi, çocuk sahibi olup olmama, eşle duygu ve düşünceleri paylaşma, eşle ev işlerini paylaşma, ailelerden sağlanan destek durumu, eşlerin cinsel yaşamdaki doyumları vb.) ve sosyo ekonomik değişkenler (ailenin aylık geliri, gelirin yeterlilik düzeyi, eşlerin öğrenim düzeyi, eşlerin aile gelirine katkısı, eşlerin mesleki durumları, eşlerin yaptıkları işten memnun olup olmamaları vb.) olmak üzere üçe ayırmaktadır.

Cole, Cole ve Dean (1980) tarafından kadının ve erkeğin duygusal olgunluk seviyesinin evlilik uyumunu etkileyen etkenlerden biri olduğu ileri sürülmüştür. Eşlerin duygusal olgunluk düzeylerinin karşılıklı olarak birbirlerinin evlilik uyumunu olumlu yönde etkilediğini ortaya koymuşlardır (Akt. Polat, 2006).

Evlilik uyumunu etkileyen pek çok etken bulunmakla birlikte şüphesiz evlilikte karşılıklı sevgi ve saygı mutlu bir evlilik yaşantısının ön koşullarındadır, ancak bununla beraber çiftlerin birbirlerine ve ilişkilerine karşı farkındalık sahibi olmaları, birbirlerini dinlemeleri ve duygularını açık bir şekilde dile getirmeleri de uyumlu bir evliliğin olmazsa olmazlarındandır (Candemir Karaburç, 2017).

Cohan ve Bradbury (1997), yaşam olaylarının, bilişsel yetersizlik ve duygusal huzursuzluk durumunda çatışma çözme davranışında kötüleşmeye ve stresin artmasına neden olabileceğine ve bu yetersizliğin, eşleri birbirlerinin hatasını aramaya daha yatkın hale getirebileceğine, öfkeye, düşmanlığa, üzüntüye, yetersiz iletişime ve yetersiz duygusal paylaşıma neden olabileceğine işaret etmektedir (Akt. Erbek ve ark., 2005). Aynı zamanda Möller ve Zyl da (1962) mantıksız düşünce ve işlevsel olmayan bilişlerin evlilik uyumunu kötü etkilediğini, mantıklı düşünce ve işlevsel bilişlerin ise evlilik uyumunu arttırdığını bildirmişlerdir (Akt. Erbek ve ark., 2005).

Evlilik uyumundaki önemli belirleyicilerden birinin eşlerin etkili çözüm önerisinde bulunabilme becerilerinin olduğunu belirten Winemiller ve Mitchell (1992), evliliklerinde uyumlu olmayan çiftlerin sorun çözümlerinin daha az işlevsel olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, evlilik uyumu yüksek olan çiftlerin sorun yaşama sıklığının düşük olanlara göre daha az ve sorunlarının daha tipik olduğunu bildirmişlerdir. Tüm bunlara ek olarak, eşlerin sürekli kavga etmesinin mutsuz oldukları anlamına gelmeyebileceğine dikkat çeken Erbek ve arkadaşları (2005), çiftlerin çoğu konuda anlaşamasalar da karşılıklı konuşarak sorunlarını çözebileceğine vurgu yapmaktadır (Akt: Ömerbaşoğlu, 2013).

1.4. Evlilik Uyumu İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Sosyal bilimciler tarafından bir evliliğin nasıl iyi bir şekilde ilerleyeceğine ilişkin yapılan çalışmalarda evlilik uyumu, evlilik doyumu, evliliğin niteliği gibi kavramlar öne çıkmaktadır. Kısaca, evlilik süresince nasıl bir ilişki kurulduğu, neler hissedildiği ve evliliğin niteliğinin eşleri nasıl etkilediği gibi konular araştırmacılar için önem taşımaktadır. Evliliğin niteliği; uyum, doyum ve mutluluk kavramları ile çiftler tarafından yapılan öznel değerlendirmelerle belirlenmektedir. Evliliğin niteliğini, uyum kavramının en iyi şekilde değerlendirdiği düşünülerek, ilgili araştırmalarda uyumla ilgili etmenlere sıklıkla yer verilmektedir (Erberk ve ark., 2005, Erdoğan, 2007).

Locke ve Wallace (1956) tarafından geliştirilen Evlilik Uyumu Ölçeği'nin geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları Tutarel-Kışlak (1999) tarafından yapılmış ve

ülkemizde evlilik uyumu ile ilgili yapılan araştırmalarda kullanılmaya başlanmıştır (Tutarel-Kışlak, 1992; Çelik ve İnanç, 2009).

Evlilik uyumu ile ilgili olarak literatürde farklı yaklaşımlara ve kavramlara ilişkin sayıca fazla araştırma bulguları mevcuttur. Erel & Burman (1995) yaptıkları çalışmada, eşler arasındaki uyumu konu alan 68 araştırmayı incelemişler ve bu çalışmaları oluşturdukları 3 boyuttan birinde göstermişlerdir. Bu boyutlar;

1) Eşler arasındaki doyum (eşler arasındaki doyum, uyum ve gerilim konularını olumlu ya da olumsuz olarak inceleyen araştırmalar),

2) Eşler arasındaki çatışma (eşler arasındaki fiziksel ve sözel saldırganlığın nedenini ve sıklığını incelen araştırmalar),

3) Evlilik koalisyonu (evlilik ilişkisini ebeveyn-çocuk ilişkisine göre inceleyen araştırmalar)(Akt: Demir Erbil, 2016). Evlilik uyumunu, mutluluğunu, kalitesini, doyumunu yordayan ve bunların çeşitli değişkenlerle ilişkisini ortaya koyan araştırmalarda, bazı değişkenlerin bu kavramlarla ilişkisi ortaya konulmuş, bazı değişkenlerin ise bu kavramlar üzerindeki etkisine yönelik tutarlı veriler elde edememişlerdir.

Literatürde incelenen araştırmaların büyük çoğunluğu, bireylerin ya da çiftlerin sahip oldukları kişisel özelliklerin evlilik uyumu üzerindeki etkisine yöneliktir. Kişilerin cinsiyet, yaş, ekonomik durum, sahip olduğu meslek, çalışma saatleri, evlenme yaşları gibi değişkenler ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi saptama yönündedir.

Yapılan çalışmalar sonucunda bazı demografik özelliklerin evlilik uyumu ile ilişkili olduğu görülmüştür. Eşlerin yaşları, evlilik süreleri, aile ziyaretleri gibi değişkenlerin evlilik uyumu üzerinde etkili olduğu vurgulanmıştır (Demiray, 2006). Ayrıca evlenme yaşı, çocuk sahibi olma, eğitim düzeyi, çalışma durumu, gelir düzeyi gibi değişkenler ile evlilik ilişkisinin kalitesi arasında da anlamlı ilişkiler ortaya konulmuştur (Yüksel, 2013; Yalçın, 2014; Şener ve Terzioğlu, 2008).

Bu çalışmaların aksine Tutarel-Kışlak ve Çabukça (2002) tarafından, 75 evli çift üzerinde yapılan araştırmada, evlilik uyumlarının yaş, cinsiyet, ev işlerini üstlenme, evlilik yılı, çocuk sayısı, iş ve eğitim düzeyinin evlilik uyumu ile ilişkili olmadığı bulgulanmıştır. Yalçın'ın (2014) 103 evli kadın üzerinde yaptığı

araştırmada ise, kadınların yaşının evlilik uyumu ile ilişkisi ortaya konulmuş, kişinin çocuk sayısı ve aile tipi arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır.

Bu araştırmalara ek olarak Şendil ve Korkut'un (2012) yaptığı çalışmada evlenme biçimleri, eğitim seviyesinin ve ekonomik düzeyin evlilik uyumu üzerinde etkili olduğu ortaya konulmuştur. Çalışmaya 112 kadın ve 59 erkek olmak üzere toplam 171 kişi katılmıştır. Araştırma bulgularına göre eğitim ve ekonomik düzeyi düşük olan bireylerin çift uyumları düşük; anlaşarak evlenen kişilerin çift uyumları ise görücü usulü evlenen bireylerin çift uyumlarına göre daha yüksek bulunmuştur.

Fışıloğlu (2001), akraba evliliği yapanların uyumlarının düşük olduğunu belirlemiştir. Ekonomik koşullar ile evlilik uyumu arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırmada, düşük ekonomik koşullardaki çiftlerin daha fazla psikolojik sıkıntıları olduğu bulunmuş ve bu bağlamda evlilik uyumunun da olumsuz yönde etkilendiği görülmüştür (Kinnunen ve Feldt, 2004).

Şener ve Terzioğlu'nun (2002) yaptığı araştırma, yapılan çalışmalarla ortak bulguları içermesi açısından önemlidir. Yapılan bu çalışma 413 evli çift üzerinde yapılmış ve çiftlerin yaş, evlilik süreleri, çocuk sayıları, öğrenim düzeyleri, ailenin aylık geliri, evlenme yaşı gibi demografik özelliklerinin çift uyumu üzerindeki etkisi ortaya konulmuştur. Elde edilen bulgular Şendil ve Korkut'un çalışmalarını desteklemekte ve onlara ilave bulgular da eklemektedir. Elde edilen bulgulara göre, çiftlerin öğrenim düzeyi, aylık gelirleri, evlenme yaşı arttıkça çift uyumlarının da arttığı; çocuk sayısı ve eşler arasındaki yaş farkının artmasıyla da çift uyumunun azaldığı yönündedir. Yapılan bu araştırmadaki bir diğer bulgu ise, eşlerin duygu ve düşüncelerinin paylaşımının, değerlerinin önceliklerinin ve amaçlarının aynı olması, eşin anne, baba ve yakın akrabalarıyla ilişkinin yeterli bulması konularında memnuniyet derecesinin artması, evlilik uyumunu arttırmaktadır. Belirtilen bu konulara ilişkin çiftlerin, memnuniyet oranının azalması da evlilik uyumunu azaltmaktadır.

Evlilik uyumu ile ilişkili olarak görülen yaşam doyumu, iş değişkeninin etkisi Çelik ve Tümkaya (2012) tarafından yapılan çalışma ile incelenmiştir. Araştırmaya katılan 40 kadın,79 erkek olmak üzere toplam 119 evli öğretim elemanlarının evlilik uyumları ile yaşam doyumları arasındaki arasında ilişki saptanmış; cinsiyet,

akademik unvan gibi değişkenlerle ilgili bulgulara rastlanılamamıştır. Personelin girdiği ders saati ile evlilik uyumu ve yaşam doyumu arasında ilişki bulgulanmış; ders saati az olan personelin evlilik uyumu ve yaşam doyumu, ders saati fazla olanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Bu çalışmalara ek olarak bilişsel davranışçı yaklaşıma dayalı evlilik ilişkisini geliştirme programının evli bireylerin evlilik uyum düzeylerini araştıran Kalkan ve Ersanlı (2008), deney ve kontrol grubu olarak belirledikleri toplam 30 kişiye ön-son test olarak iki aşamada Evlilik Uyumu Ölçeği uygulamışlardır. Programa katılan bireylerin, programa katılmayan bireylere göre son-test puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Vaillant ve Vaillant'ın (1993) ise kırk yıl evli olan çiftler üzerinde yaptığı araştırmalarında, çiftlerin evlilik hayatlarında özellikle orta ve son dönemlerde memnuniyetlerinin durağanlaştığı belirlenmiştir (Stenberg ve Hojjat, 1997).

Evlilikte mutluluk, çiftlerin ilişki kurma becerileri ile ilişkilidir. Bu bağlamda sorun çözme önemli bir ilişki kurma becerisidir. Evlilik doyumu ile sorun çözme becerileri ve çift ilişkileri ile ilgili çok az şey bilinmektedir (Erbek ve ark., 2005). David R. Winemiller (1992) evlilik içi sorunları çözmeyi değerlendiren bir ölçek olan Evlilik Etkin Kodlama Sistemini (Marital Efficacy Coding System) kullanarak yaptığı bir çalışmada eşlerin etkili çözüm önerisinde bulunabilme becerilerinin evlilik doyumunun önemli belirleyicilerinden biri olduğunu belirtmiştir. Evlilik doyumu, eşlerin hangi sıklıkla sorun yaşadığı, sorunu çözerken gerçek yaşam koşullarını hangi oranda göz önüne aldıkları ve ne sıklıkta etkili çözüm yolu ürettikleri ile ilişkili bulunmuştur. Hiç şüphe yok ki, evliliklerinde doyumlu olmayan çiftlerin sorun çözümleri daha az sonuç vericidir (Mitchell'den akt: Erbek ve ark.,2005).

Güven ve Sevim (2007) yaptıkları çalışmada cinsiyet, yaş gibi demografik değişkenlerin, ilişkilerde bilişsel çarpıtmalar ve evlilikte problem çözme becerisinin evlilik uyumunu etkileyip etkilemediğini araştırmışlardır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, evlilikte problem çözme becerisinin evlilik uyumunu birinci sırada yordadığı görülmüştür. İkinci sırada ise ilişkilerde bilişsel çarpıtmanın evlilik

uyumuna yönelik etkisi ortaya konulmuş, demografik özelliklerin evlilik uyumuna yönelik etkisine rastlanamamıştır.

Johnson ve Greenberg (1985), problem çözme becerileri ile algılanan gücün evlilik uyumu üzerinde etkisine bakmak amacıyla deneysel bir araştırma yapmışlardır. Random olarak seçilen 45 çiftin deney grubuna terapistler ile sekiz seanslık bir bilişsel-davranışçı terapi odaklı görüşmeler yapılmıştır. Bu süre sonunda terapi alan grubun algılanan gücün evlilik uyumu, problem çözme grubunun evlilik uyumu arasında anlamlı fark görülmüştür.

Jacobson (1984) ise, yaptığı bir araştırmada 33 evli çifte davranışsal değişim ve problem çözme eğitimi olmak üzere iki konuda evlilik terapisini 12-26 seansa tabi tutmuş, tedavi gören çiftlerin, tedavi görmeyen gruba göre olumlu ve eşler arası uyum davranışlarında artış olduğu gözlenmiştir.

Evlilik uyumu ile evlilikte problem çözme becerine yönelik araştırmaların sayısı oldukça az olmakla birlikte, yapılan araştırmalarda evlilikte problem çözme becerisine yönelik çalışmaların evlilik uyumu ile ilişkisine dolaylı yollarla bakıldığı görülmektedir.

Baltık ve Kalkan (2017) yaptığı bir araştırmada algılanan sorun çözme becerisini ve evlilik doyumunu etkileyen değişkenleri belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışma sonucunda evli bireylerin evlilik doyumlarını sırasıyla evlilikte problem çözme, evlilik süresi ve ekonomik durumun etkilediğini bulmuşlardır.

Çeşitli meslek grubuna mensup olmak ve ağır şartlarda çalışmayı içermenin evlilik uyumu üzerindeki etkisine bakılması amacıyla incelenen polislik mesleğinin de literatürde yeri oluşmuş, birçok araştırmacı bu mesleğin kişiler üzerinde çeşitli yönlerden etkisine yönelik çalışmalar yapmıştır.

Yılmaz Dinç ve Şar'ın (2015) yaptığı bir araştırmada cinsiyet, evlilik süresi, algılanan ekonomik düzey gibi değişkenlerin polislerin evlilik doyumunu; cinsiyet, rütbe, çalışma süresi, algılanan ekonomik düzey gibi değişkenlerin polislerin mesleki tükenmişliklerini nasıl etkilediğini ortaya koyma amaçlanmıştır. Yapılan araştırma sonunda polislerin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile evlilik doyumları arasında ters yönde bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Polislerin evlilik doyum düzeyleri cinsiyet,

evlilik süresi açısından farklılık göstermemekle birlikte algılanan ekonomik düzey açısından farklılık göstermektedir.

Çakırlar (2012) da polislerin evlilik uyumun etkileyen değişkenleri saptamak amacıyla bir çalışma yapmıştır. Yapılan çalışma sonunda polislerin çift uyum düzeyleri ortalamanın altında olarak bulunmuş; erkeklerin çift uyum düzeylerinin kadınların çift uyum düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Araştırmada polislerin çift uyum düzeyi ile polislerin eğitim, yaş, çocuk sayısı, evlilik süresi, aynı mesleği yapıyor olmak, günlük çalışma süresi, uyku uyuma süresi, çalışılan birim, içki içme durumları arasında anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur.

1.5. Polislik Mesleğinin Doğası ve Evlilik Uyumu

Polis sözcüğü, Yunanca Politeia, Latince Politia sözcüklerinden türemiştir. Fransızca ve İngilizce Police, Almanca Polizei, İtalyanca Polizia olarak ifade edilmektedir. Polis kavramı köken olarak eski Yunanca'da politika anlamında kullanılmıştır. Başlangıçta site ve şehirleri, şehirdeki devlet ve hükümet faaliyetlerini ve yönetimi ifade etmekteydi. Bu anlamda polis deyimi, sitenin tüm kamu hizmetlerinin karşılığı olarak kullanılmıştır. Eski Yunan'da kent veya şehir karşılığı kullanılan polis, daha sonra anlamını genişleterek kent teşkilatı ve devlet yönetimi gibi anlamlara gelmeye başlamıştır (Derdiman, 1997).

Geçmişten günümüze dünya üzerinde bütün devletlerin temel çabaları, dış güvenliklerini sağlamak kadar, iç güvenliklerini de kontrol altına almak ve bununu için gerekli düzenlemeleri yerine getirmek olmuştur. Devletin yetki ve sorumluluğunun en açık ve hissedilir şekilde uygulandığı alanlardan birisini de güvenlik güçleri tarafından yerine getirilmektedir. Güvenlik personeli, toplumun huzur ve güvenliğini sağlama hizmetini üstlenmiş bir meslek grubudur (Öncel ve Sarıışık, 2010).

Toplumun tehlikelere karşı korunması, huzur ve güvenin sağlanması gereksinimi, güvenlik kuruluşlarının kurulmasını gerektirmiştir (Fındıklı, 2003). Avrupa Konseyi Parlamentosu'nun 1979 tarihli ve 690 sayılı kararıyla açıkladığı Polis Hakkındaki Bildirisinde, polis "kendisine verilmiş görevleri vatandaşlarını ve toplumu, şiddet, mülke zarar verme ve kanunla tanımlanmış diğer haksızlıklara karşı

koruyarak yerine getirmekle yükümlü olan kişidir" şeklinde tanımlanmıştır (Erdem, 2001). Dolayısıyla polis, toplumun vazgeçilmez unsuru olan güvenlik ihtiyacının devamını sağlayan meslek grubu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Polislik mesleği, yapısı ve doğası gereği zor meslektir. Bu mesleği icra eden bireyler, toplumun ve fertlerin huzurunu devam ettirmekle birlikte, fertlerin can ve mal güvenliğini de sağlamaktadırlar. Bu durum polislerin sadece çalışma saatlerinde görevli olması ile sınırlı olmamasına, görevli olmama durumlarında da görevli gibi davranma sorumluluğunu yüklemektedir.

Polislik mesleğinin son derece kapsamlı bir iş alanı bulunmaktadır. Polis, toplumda asayiş ve düzenin sağlanmasından, kişisel hak ve hürriyetlerin kullanılmasından ve suç ve suçlulukla mücadeleden sorumlu bir müessese olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle polisler görevlerini ifa ederken birçok sıkıntı ile karşı karşıya kalabilmektedir. Bu sıkıntılar; polislerin yaşadığı olayları birbirlerine ve yakın çevrelerine aktarmalarına sebep olmaktadır (Uludağ ve ark., 2014).

Polislik, aktif silahlı görev, düzensiz çalışma saatleri, nöbet ve vardiya sistemleri, görevin riskleri ve sorumlulukları, hiyerarşik yapıdan kaynaklanan ast-üst çatışmaları, her tür suç olgusu ve suçlularla iç içe olma gibi koşulların, birlikte ya da ayrı ayrı yarattığı olumsuzluklarla sürekli yüz yüze gelmek durumunda olan bir meslek grubudur. Polis, genellikle gerilimli bir ortamda mutsuz ve mağdur insanlarla karşı karşıyadır. Bu nedenle sorunlu bir bireyin, yoğun biçimde sorun yaşayan diğer bir bireye hizmet sunması, onun beklenti ve sorunlarına çözüm bulması oldukça güç, hatta olanaksızdır. Polislerin büyük çoğunluğu, meslek yaşamları boyunca gün boyu süren çalışma, insanın doğal dengesine ters düşen uyku ve beslenme düzeni, yeterli zaman ayrılamayan aile ve sosyal yaşam tehdidi ile karşı karşıyadır. Çok fazla sorumluluk yüklenen meslek çalışanlarının, kendilerini daha yoğun olarak sıkıntılı hissettikleri bilinmektedir (Cerrah ve Semiz, 2000).

Mesleğin getirdiği yoğun kaygı düzeyi, çalışma saatlerinin düzenli olmaması, meslek mensuplarının kendisine, ailesine ve çevresine zaman ayıramaması gibi sorunlar, beraberinde ailevi problemleri de getirmektedir. Meslekte uzun yıllar çalışma, kişilerde tükenmişliğe yol açmakta ve bu tükenmişlik ile birlikte kişilerarası ilişkiler de bozulmaktadır. Azizoğlu ve Özyer (2010) yaptıkları bir çalışmada polislik

mesleğindeki hizmet süresinin tükenmişlik üzerindeki etkisini ortaya koymuş ve meslekte uzun süre çalışanların tükenmişlik düzeylerinin, hizmet süresi kısa olanlara göre daha yüksek olduğunu göstermiştir.

Polislerle ilgili yapılan birçok araştırma, meslekteki güçlüklerin bireylerin stres, tükenmişlik, iş performansı düzeylerine yönelik etkilerini ortaya koymaktadır (Azizoğlu ve Özyer, 2010: Birkök, 2004). Ancak polislerdeki çalışma saatleri, yoğun çalışma, tükenmişlik durumlarının aile hayatlarına, eş ilişkilerine ve kişilerarası ilişkilere nasıl yansıdığı ile ilgili çalışmalara pek rastlanılmamaktadır. Bununla birlikte yoğun çalışma temposunun, uzun mesai sürelerinin aile-iş çatışmasını ortaya koymaya yönelik çalışmalar mevcuttur (Tümkaya ve Çelik, 2012: Ünal ve ark., 2001). Yapılan araştırmalarda iş yükünün fazla olması, yoğun iş temposunun bulunması, bireylerin kendisine ve çevresine zaman ayıramaması aile hayatında çatışmalara sebep olan etmeler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye'de yapılan kalitatif bir çalışmada işten aileye dönük yaşanan zaman temelli çatışmanın en önemli belirleyicisinin iş yükü olduğu saptanmıştır (Torun ve Ercan, 2006). İş yükü, fazla çalışma ve yoğun mesai, kişide gerginlik ve kaygı yaratacak, bu kaygı ve gerginliğin ise aileye yansıması kaçınılmaz olacaktır.

Evlilik doyumu ve iş doyumu bireylerin yaşamdan sağladıktan genel doyumun önemli iki alanını oluşturmaktadır. Diğer bir deyişle, yaşam doyumu, iyi bir iş ve iyi bir aile hayatına sahip olmaya bağlı olarak yaşanan bir doyumdur. Bu kapsamda, evlilik doyumu, iş doyumu, yaşam doyumu arasındaki ilişkiler, psikoloji, sosyoloji, psikolojik danışma, işletme, vb. pek çok farklı alanlardaki araştırmacıların ilgisini çeken bir konu olmuştur (Tezer, 1992).

Tezer'in (1992) 63 birey üzerinde yaptığı çalışmada evlilik doyumu ile iş doyumu arasında yüksek bir ilişki saptamış ve iş-evlilik doyumunun cinsiyete göre değiştiğini ortaya koymuştur.

Ünal ve arkadaşlarının (2001) yaptığı bir araştırmada Tezer'in çalışmasını destekleyen veriler içermektedir. Çeşitli meslek grupları üzerinde yaptığı çalışmada iş doyumu ile yaşam doyumunun birbiri ile ilişkili olduğunu göstermiştir.

Çakırlar'ın (2012) yaptığı araştırma ise polislerde evlilik uyumu üzerine alanda yer alan sınırlı verilerden biridir. Söz konusu araştırmada, polislerde evlilik uyumunu etkileyen faktörler eğitim düzeyi, çocuk sayısı, eşin mesleği, nöbet tutma, uzun çalışma saatleri, çalışılan birim, sigara ve alkol kullanımı gibi değişkenler olarak belirlenmiştir. Yapılan bu araştırmada günlük sekiz saatten az çalışan personelin evlilik uyumu, dokuz saatten fazla çalışan personele göre daha yüksektir. Bununla birlikte nöbet tutma süresinin uzunluğu da evlilik uyumu üzerinde etkili bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Uzun süre nöbet tutan personelin evlilik uyumu, nöbet tutmayanlara göre daha düşüktür. Yine bu araştırmada eşin de polis olması evlilik uyumunu düşürmekle birlikte personelin çalıştığı birimin evlilik uyumu üzerinde etkisi de ortaya konulmuştur. Polis merkezinde çalışan bireylerin evlilik uyumları, diğer birimde çalışanlara göre düşüktür. Alkol kullanımı evlilik uyumu düşürmekle birlikte günlük uyuma saatinin evlilik uyumu üzerinde etkisine yönelik veriler elde edilememiştir.

İKİNCİ BÖLÜM
PROBLEM ÇÖZME

2.1. Problem Çözme ve Becerisi

Bilim ve teknolojide meydana gelen ilerlemeler, küreselleşen dünya toplumsal yapıda da değişimler meydana getirmektedir. Gittikçe karmaşık bir hale gelen toplum yapısı, teknolojik gelişmeler, siyasi, sosyal ve ekonomik krizler bireyin problemlerini artırmaktadır. Dolayısıyla problem çözme becerisi önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır (Şahin, 2004).

Problem kelimesi Latince kökenli olmakla birlikte, Arapça' da, "mesele" kavramına karşılık gelmektedir. Türkçe' de problem kavramına karşılık olarak "sorun" kavramına karşılık gelmektedir. Sorun kavramı, çözümlenmesi, öğrenilmesi, bir sonuca varılması anlamlarına gelen engelli ve sıkıntılı bir durumu ifade eder. Türk Dil Kurumu Türkçe sözlüğünde sorun, "düşünülüp çözülmeye, konuşulup bir sonuca bağlanmaya değeri ya da gerekliliği olan durum" olarak açıklanmıştır (Kalaycı, 2001).

Problemin anlamı ve temel özelliği bireyi rahatsız eden bir durumun var olmasıdır. Kalıtımsal olan nedenlerin ötesinde, genelde bireyin biyolojik, sosyal ve psikolojik yönden olan temel ihtiyaçları karşılandığı zaman bireyin davranışları ve yaşam biçimi normal sınırlar içinde gelişmekte, herhangi bir problem çıkma olasılığı da en aza indirilmektedir. Fakat kişinin temel ihtiyaçları yeter derecede karşılanmaz ve ihtiyaçlar dengesi kişinin aleyhine olarak uzunca süre bozulursa bireyin gelişim ve davranışlarında bazı normalden sapmalar görülebilir ki, buna "problem" adı verilmektedir. Problemler, bireylerin temel ihtiyaçlarının yeterince karşılanamamış ve doyurulamamış olmasından, çevre olanaklarının yokluğundan ve olumsuz etkilerinden ve bunların yarattığı duygusal çatışmalardan kaynaklanmaktadır (Özgüven, 2002).

Günden güne değişen ve karmaşıklaşan dünyada insanlar, çeşitli problemlerle karşılaşmakta ve bu problemlerin çözümü için çeşitli yollar aramaktadır. Karşılaşılan bu problemlerin üstesinden gelmek için uygun çözüm yolları aramaya çalışılması doğaldır ve bu durum insanın yaşamı boyunca sürmektedir (Taylan, 1990). İnsan, çevresindeki insanlarla ve diğer canlılarla dolaylı

ya da doğrudan ilişki içerisindedir. Hiçbir birey kendini dış dünyadan tam anlamıyla soyutlayamaz. İnsan yaşamının en önemli özelliklerinden birisi, diğer bireylerle başarılı bir şekilde etkileşime geçmek ve iletişim kurmaktır. Bireylerin gündelik yaşantıları içerisinde kurdukları ilişkilerde zaman zaman zorluklarla ve problemlerle karşılaşmaları son derece doğal karşılanmaktadır. Günümüzde, bireylerin bazı incelik isteyen davranış ve düşünme becerilerine sahip olmaları onların bu güçlükleri aşmalarında oldukça önem kazanmaktadır. Bu doğrultuda kişilerarası problem çözme becerisi, yaşamın ilk yıllarından itibaren desteklenmesi gereken, tüm yaşam boyu süren becerilerden biri olarak kabul edilmektedir (Anlıak ve Dinçer, 2005).

Problem çözme ile ilgili olarak ilk çalışmalar 20. yy.'da Avrupalı psikologlar tarafından araştırılmaya başlanmıştır. Problem çözme ile ilgilenen ilk araştırmacılar Gestalt psikologlarıdır. Gestaltçılara göre problemler, özellikle de algısal problemler, algılama ve bellek arasındaki bazı etkileşimlerin bir sonucu olarak ortaya çıkan gerilim ya da stres sırasında olur. Bir problem hakkında düşünüldüğünde ya da farklı açılardan ele alındığında "çözüm", bir anlık bir iç görüyle, kavrayışla bulunabilir (Solso ve ark., 2007).

Bireyin fiziki, sosyal ve psikolojik "çevresine" ve bireysel olarak "kendi" içinde etkili bir uyum sağlamasına engel olan "problem durumunu" bireyin nasıl algıladığı ve algılayış biçimi de özellikle psikolojik ve sosyal problemlerin oluşumunda etkili olmaktadır (Özgüven, 2002).

Problem, olayların ya da durumların şu anda bulunduğu yer ile olmasını istediğimiz yer arasındaki farktır (Kneeland, 2001). Mevcut durumla olması gereken durum arasında bir farkın olması, kişinin bu farkı fark etmesi ya da algılaması, algılanan farkın kişide gerginliğe yol açması, kişinin gerginliği ortadan kaldırması için girişimde bulunması, kişinin gerginliği ortadan kaldırmaya yönelik girişimlerin engellenmesidir (Öğülmüs, 2001).

Bingham (1998), problemi, bir kimsenin istenilen bir hedefe ulaşmak amacıyla topladığı mevcut güçlerinin karşısına çıkan engel; problem çözme, belli bir amaca erişmek için karşılaşılan güçlükleri ortadan kaldırmaya yönelik bir dizi çabayı gerektiren bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Bingham'dan akt: Nacar, 2010).

John Dewey'e göre, problem, bireyin zihnini belirsizleştiren, karıştıran ve bireye meydan okuyan her şeydir (Gelbal,1991)

Ramsey (1989), problemi hazır, anlık çözüm tepkilerimizin olmadığı herhangi bir durum, çözümü ise farklı fikirler ya da olası çözümler arasında seçim yapma eylemi olarak tanımlamaktadır (Ramsey'den akt: Korkut, 2002).

Problemler, kişisel, örgütsel, toplumsal, ekonomik veya teknolojik olabilir. Problem çözme de hayata ve topluma uyum süreci olarak düşünülebilir. Bazı araştırmacılar problemlerin, zorluk ve güçlükler olarak değil, fırsatlar olarak değerlendirilmesini önerirler (Çavuş, 2004).

Budak (2005), Problem çözmeyi, "önceden kazanılmış bilgileri yeni ve bilinmeyen durumlara uygulama; bir problem olduğunu görme, problemi tanımlama, çözümler üretme ve bu çözümlerin doğruluğunu sınama gibi yüksek bilişsel süreçlerin toplamı" olarak ifade etmektedir.

Solso ve arkadaşları (2007), tepkilerin oluşumunu hem de olası tepkiler arasından en uygun olanını seçmeyi içeren, spesifik bir problemin çözümüne yönlendirilmiş düşünce olarak belirmektedir.

Mayer (1998), bilişsel, üstbilişsel ve motivasyonel becerilerin problem çözme sürecinde önemli olduğunu ve bu üç becerinin varlığının problemi çözmede başarıya götüreceği ifade etmektedir.

Nezu'ya (2004) göre problem çözme, bireylerin günlük yaşamlarında karşılaşmış oldukları problemler ile baş etmek amacıyla ortaya koymuş oldukları bilişsel ve davranışsal hareketlerdir.

Ellis ve Seigler'e göre (1994) problem çözme, belli bir amaca ulaşma, o amaca ulaşmak için araçlar geliştirme ve bunu yaparken de karşılaşılan engelleri aşma işlevidir (Ellis ve Seigler'den akt: Korkut, 2008).

Gelbal (1991) ise, problem çözmeyi, kişinin problemi hissedişinden, ona çözüm bulana kadar geçirdiği süre olarak tanımlamaktadır. Ona göre problem çözme, belli bir amaca ulaşmak için karşılaşılan güçlükleri ortadan kaldırmaya yönelik bir dizi çabayı içermektedir. Aynı zamanda, içinde bulunulan şartlara uymak,

engelleri azaltmak ve sonunda organizmayı bir iç dengeye ulaştırmak gibi etkinliklerin hepsinin bu sürecin kapsamında olduğunu ileri sürülmektedir.

Heppner ve Krauskopf (1987) problem çözmeyi, iç ya da dış isteklere ya da çağrılara uyum sağlamak amacı ile davranışsal tepkilerde bulunma gibi bilişsel ve duygusal işlemleri bir hedefe yöneltmek olarak ele almışlardır. Onlara göre problem çözmenin genel yaklaşım, problemin tanımı, seçeneklerin oluşturulması, karar verme ve değerlendirme olmak üzere beş aşaması bulunmaktadır.

D'Zurilla ve arkadaşları (1971), problem çözme, sorunlu bir durumla başa çıkmak için sunulan alternatiflerden, sorunlu durumu ortadan kaldırmaya yönelik en etkili olanı seçmeye yönelik davranışsal süreç olarak belirtmiştir. Onlara göre problem çözme eğitimi, kendini kontrol eğitimi olarak ta ifade edilebilir. Çünkü birey, problemi nasıl çözeceğini öğrenirken aynı zamanda böyle bir durumda nasıl tepki vereceğini de düşünmektedir.

Bireyin kendi problem çözme becerilerini değerlendirme ve algılama biçimi, yaşamında karşılaştığı güçlüklere nasıl yaklaştığını ve onlarla nasıl baş ettiğini etkileyen önemli bir etmendir. Çünkü bireyin kendisini algılayış biçimi, kendisi ve çevresiyle aynı zamanda karşılaştığı problemlerle ilgili bilgileri işleme sürecini etkilemektedir. Problemin tanımlanması, alternatif çözüm yollarının oluşturulması, karar verme ve çözümün uygulanması ve uygulanan çözümün sonuçlarının değerlendirilmesi bireylerin karşılaştığı problemleri etkili şekilde çözümlemesini sağlayan becerilerdir (Güngör, 2012).

2.2. Problem Çözme Aşamaları

Probleme iyi bir çözüm yolu bulmak, başka deyişle karar vermek yerine problemi görmezden gelmek, problemin kendiliğinden yok olmasını ya da çözülmesini ummak, başkalarının o problemi çözmesini beklemek, karar vermeyi ertelemek, sorumluluğu başkaları üzerine atmak gibi yolların denendiği bilinmektedir. Ancak problemlerin çoğu onları çözmek için problem sahibi harekete geçmeden yok olmamaktadır (Korkut, 2002).

Kuzgun'a (1992) göre problem çözümünde başarı öncelikle problemin doğru tanımlanmasına bağlıdır. Bireyi rahatsız eden durumun ne olduğu ancak kesin olarak

tanımlandığında çözüm için doğru yaklaşımda bulunulabilmektedir. Bununla birlikte problemle ilgili yeteri kadar bilgiye sahip olmak da çözüm yollarının etkinliğini artırıcı bir faktördür. Yeterli bilgi toplandıktan sonra güçlüğü gidereceği düşünülen davranışlar ve seçenekler belirlenmektedir. En uygun çözüme götüreceği düşünülen seçenekten başlanarak belirlenen seçenekler uygulamaya dönüştürülmekte ve değerlendirilmesi yapılmaktadır. Çözümde başarılı olunmuşsa aynı noktada devam edilmekte, başarısız olunduğunda ise bir diğer seçenek uygulamaya konulmaktadır (Sezen, 2015).

Karşılaşılan problemlerin hepsi aynı güçlükte değildir. Bazılarının çözümü fazla çaba gerektirmezken, bazılarının çözümü ise oldukça karmaşık ve zordur. Bazı problemler önceden edinilen alışkanlıklarla çözülebileceği gibi, deneyimlerle edinilmiş bilgi ve becerilerle de çözülebilir. Bazen sınama-yanılmayla problem çözülür, bazen de bilimsel yöntemin sürecinden yararlanılır (Üstün ve Bozkurt, 2003). Problemi çözme yöntemi, problemi anlama ve tanımlama, varsayımsal bir çözüm biçimi tasarlama, bu çözüm biçimini doyurucu kanıtlar buluncaya değin deneme gibi etkinlikleri kapsayan düşünme ve uygulama yolu olarak tanımlanabilir (Oğuzkan, 1993).

Bir öğretim yöntemi olarak problem çözmenin temeli John Dewey'e kadar dayanmaktadır. Eğitimci filozof John Dewey, 1925 yılında Atatürk tarafından Türkiye'ye davet edilmiş ve 1 yıl boyunca Türk eğitim sistemini inceledikten sonra çözüm önerilerinin yer aldığı bir rapor sunmuştur. Bu rapor problem çözme ya da yaparak yaşayarak öğrenme modeli olarak ülkemizde tanınmıştır. Dewey, problem çözmeyi beş aşamalı olarak açıklamaktadır:

1. Problemi anlama
2. Geçici hipotezleri formüle etme
3. Veri toplama, organize etme ve açıklama
4. Sonuca ulaşma
5. Sonuçları test etme (Erümit, 2014).

1. Problemi Anlama: Problemin özellikleri, diğer sorunlarla ilişkisi, problemin çözümündeki güçlükler belirlenir. Sorun geniş çaplı irdelenir.

2. Geçici Hipotezleri Formüle Etme: Sorunun çözümü için geçici hipotezler oluşturulur. Öne sürülen hipotezler doğru ya da yanlış olabilir. Hipotezler, sorunu çözümlemek için hangi tür veri toplanacağını ve bu verilerin nasıl çözümleneceğini ortaya koyar.

3. Veri toplama, Organize Etme ve Açıklama: Hipotezleri test etmek ya da sorunun çözümü için ipuçlarının araştırıldığı, gerekli verilerin toplandığı aşamadır.

4. Sonuca Ulaşma: Olası çözüm yollarından birinin seçilip uygulanmasından sonra bir sonuca ulaşılır.

5. Sonuçları Test Etme: Sonuçların test edildiği, değerlendirildiği aşamadır. Sonucun olumlu ya da olumsuz sonuçlanması ile ilgilenilir. Sonucun olumsuz olması halinde, hangi aşamada sorunun çıktığı değerlendirilmek üzere aşamalar gözden geçirilir (Ramazan, 2005).

John Dewey'e göre konu ile ilgili problemle uğraşırken aşamaları tamamlayan öğrenci analiz, sentez ve genelleme gibi yüksek bilişsel fonksiyonları kullanmış olur (Erümit, 2014).

Problem çözme, bireyin olayı algılama biçimleriyle de ilişkili olsa da problem çözme becerisinin kendine özgü aşamaları bulunmaktadır. Problem çözme aşamaları birçok araştırmacı tarafından formalize edilmesine rağmen ortak noktaları içermektedir.

Morgan (2002) bu aşamaları dört basamak şeklinde tanımlamıştır. Bunlar:

1. *Problemin Yorumu:* Problemin çözümündeki ilk adımdır. Bu adımda problemin zihinde temsil edilmesi, yorumlaması söz konusudur. Bireyin problemi zihinde kedisine göre yorumlaması önemlidir. Problem çözme becerisine sahip insanlar problemi yorumlama ve zihinde temsil etmede ustadırlar.
2. *Çözüm Üretme ve Değerlendirme*: Bir problemi doğru yorumladıktan sonra ilk adım probleme en uygun çözüm stratejisini seçmektir. Doğru stratejiyi belirlerken birçok olasılık arasından seçim yapılır. Bunlar:
    - *Deneme Yanılma:* Problem çözmede basit yollardan biridir. Bu yöntem sınırlı seçenek olduğunda en iyi sonucu verir.

- *Bilgiyi Geri Getirme:* Bazı durumlarda bir problemin çözümü için belli bir bilgiyi hatırlamamız ve kullanmamız gerekebilir.
- *Eleme Taktiği:* Bir problemi çözerken ne istenilmediğini, ne istenildiğinden daha iyi biliniyorsa, bu yöntem işe yaramaktadır. Düşünülen bütün çözümlerin listesini oluşturmak ve içlerinden istenilmeyen sonuçlara götürenleri elemeyi içerir.

3. *Karar Verme:* Problem çözme stratejileri içinden en etkili sonucu verecek yöntemi seçmek ve uygulamayı kapsar.

   Morgan (2002), problemi çözerken karşımıza çıkabilecek bir takım engellerden de bahseder. Bunlar:

   a. *Kurulum:* Problemleri belirli biçimde algılama ya da probleme yaklaşma eğilimidir. Kurulum, geçmişte öğrendiğimiz belirli işlem ve algılama biçimlerini verilen yeni duruma uygulayabildiğimiz sürece yararlıdır. Ancak kurulumlar her zaman problem çözmeye yardımcı olmaz. Eğer bir problem geçmiş deyimlerimizi yeni ve farklı bir şekilde kullanmamızı gerektiriyorsa kurulumlar önemli bir engel oluştururlar.

   b. *İşleve Takılma:* Bir nesneyi sadece bir şekilde gördüğümüz sürece, yeni kullanım alanları göremeyiz. İşleve takılma, bir nesneyi işlevinin dışında kullanmayı engelleyen kurulumdur. Örneğin kaşığı sadece yemek yemek için kullanıyorsak, burada işleve takılmadan söz ediyoruz. Ancak kaşığı bir nesneye vurma aracı olarak ta kullanabilirsek, burada artık işleve takılma söz konusu değildir. Nesnelere tek açıdan bakmak, problem çözmenin önündeki engellerden biridir.

4. *Değerlendirme:* Karar verilen problem çözme stratejisi sonunda, problemin çözüme ulaşması süreci değerlendirilir

Bingham (1971) problem çözmeyi öğrenilmesi ve ulaşılması gereken bir yetenek, sürekli olarak geliştirilmesi gereken, zaman, çaba, atılım ve alıştırma isteyen bir iş olarak tanımlayarak, problem çözmeyi sekiz aşamaya ayırmıştır. Bunlar;

1. Problemi Tanımlama: Gün içinde karşılaşılan bazı problemler aniden ortaya çıkar ve anlaşılmaları da oldukça kolaydır. Diğerleri düşünce ve gündelik yaşamla ilgili doğal olaylar arasından yavaşça ve aşama aşama ortaya çıkarlar. Bazı problemler de özellikle şaşırtıcı, belirsiz durumlar ya da duygular sonucu meydana gelir ve yüzeye çıkabilmek için bir araştırma dönemine ihtiyaç duyarlar.

2. Problemleri Açıklama: Problemler tanınır tanınmaz onun gerçek niteliği ve alanı çok defa hemen kolaylıkla sezinlenemez. Ancak zamandan kazanmak ve eylemin etkili olabilmesi bakımından güçlüğün açıklanması, problemin niteliğinin belirtilmesi ve alanın açıklanması faydalar sağlayabilir.

3. Verileri Toplama: Problemin doğru bir şekilde çözülebilmesi için verileri, bilgileri ve bulunması mümkün materyalleri sağlayacak bütün yolların araştırılması gerekir. Bilgi toplamak için yapılan çalışmalar ilerledikçe problemin çözülmesine yardım edecek ve bireyin problemle ilgi önemli sorunları daha iyi kavramasına yarayacak yeni görüşler ortaya çıkacaktır.

4. Verileri Seçme ve Düzenleme: Verileri düzene sokmanın en önemli yönü, fikirler arasında ilişki kurmaktır. Fikirler arasındaki karşılıklı ilişkilerin dikkatle gözden geçirilmesi ve eleştirici bir yöntemle değerlendirilmesi ve böylece yeni anlayışların gelişmesini sağlar, yeni birleşmelere imkân verebilir ve problemin öğelerini yeniden bir düzene kavuşturabilir ki bu durum değişik bir görüşün doğmasını sağlar ve başlangıçta görülmeyen tercihler ortaya koyar.

5. Muhtemel Çözüm Yollarını Belirleme: Verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması sonucunda bütün muhtemel çözüm yolları tespit edilmelidir. Akla yakın hiçbir çözüm şekli gözden kaçırılmamalıdır. Sonrada bir daha gözden geçirmek üzere türlü çözüm yolları bulmak en üstün olanı seçme imkânını verebilir.

6. Çözüm Şekillerini Değerlendirme: Çözüm şekillerini değerlendirmek ve içlerinden uygun olan birini seçmek, eleştirici düşünme, objektif düşünme ve geç hüküm verme gibi yeteneklere sahip olmayı gerektirir. Değerlendirme, her bir çözüm şekli üzerinde tüm yönleri ile tam gereği gibi düşünülmesini, her bir çözüm şeklinin muhtemel sonucunun ve etkisinin ne olacağının önceden tahmin edilmesini sağlar.

7. Çözüm Şeklinin Uygulamaya Konması: Problem çözen kimseler, kendilerini buldukları çözüm şekillerinin sonuçlarını hissederek, gözlemde bulunarak ve bir şeyler yaparak deneyebilmeli ve görebilmelidir.

8. Çözüm Şeklini Değerlendirme: Problemlerin Çözümünün uygulanmasından sonra değerlendirilmesi gerekmektedir. Çözümün değerlendirilmesi, uygulanan çözümün gerçekten yeterli olup olmadığını sağlar (Alemdar Coşkun, 2016).

2.3. Problem Çözme İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Literatür incelendiğinde, problem çözme ile ilgili yapılan birçok araştırmanın mevcut olduğu görülmektedir. Yaş, cinsiyet, icra edilen meslek, eğitim düzeyi gibi kişilerin sahip oldukları özelliklerin problem çözme ile ilişkisine yönelik araştırmaların yanı sıra duygusal zeka düzeyi, tükenmişlik durumu, benlik saygısı, öfke düzeyi gibi değişkenlerin de problem çözme üzerindeki etkisine yönelik araştırmalar mevcuttur. Ayrıca kişilerin sosyal ve kişiler arası ilişkilerindeki problem çözme becerileri ve bunları etkileyen faktörlerin ortaya konulmasını amaçlayan araştırmalar da literatürde geniş yer kaplamaktadır.

Problem çözme ile ilgili yapılan araştırma bulguları değişkenleri açısından farklılık göstermektedir. Özellikle bireylerin sahip oldukları sosyo-demografik özelliklere yönelik olarak farklı araştırma bulguları mevcuttur. Cinsiyetin problem çözme ile ilişkisine yönelik birçok araştırma bulgusu mevcut olmasına rağmen, bunlardan bazıları problem çözmenin cinsiyete göre farklılaşmadığını (Dündar, 2009; Tümkaya ve İflazoğlu, 2000; Bilge ve Arslan, 2000), bazıları ise cinsiyetin problem çözmenin önemli yordayıcısı olduğunu ortaya koymaktadır (D'Zrilla ve ark., 1998; Brems ve Johnson, 2012; Yenice, 2012).

Yaş ile problem çözme arasındaki ilişkiye yönelik araştırma bulguları da mevcuttur. Bir çok yapılan araştırma, yaşın artmasıyla birlikte problem çözme becerisinin arttığını ancak belli yaştan sonra bu becerinin durağanlaştığını belirtmektedir (Cornelius ve ark., 1987; Denney, 1981). Bu becerinin hangi yaş aralığında durulduğu ile ilgili olarak araştırma bulguları birbirini desteklemektedir Caplan ve Schooler (2007), genç ve orta yaşlı yetişkinlerde problem çözme ile ilgili

yaptığı araştırmada, orta yaşlı yetişkinlerin performansının genç yetişkinlerden daha düşük ve kötü olduğunu bulgulamış, ancak tam yaş kesitini bizlere sunmamıştır.

Denney (1981), yaptığı çalışmada 20-79 arasında yaşları değişen toplam 84 yetişkin ile çalışmış ve onlara iki tür problem çözme görevi vermiştir. Bunlardan biri araştırmada kullanılan diğeri ise günlük hayatlarında karşılaşabileceği pratik problemlerden oluşan bir görevdi. 40-50 yaş aralığındaki bireylerin problem çözme performansının zirveye çıktığını, bu yaştan sonra ise performansta azalma olduğunu görmüştür. D'Zurilla ve arkadaşları (1998) ise, sosyal problem çözme yeteneğinin genç erişkinlikten (17-20 yaş) itibaren orta yaşa (40-55 yaş) doğru arttığını ve daha sonra yaşlılıkta (60-80 yaş) azaldığını ortaya koymaktadır.

Dündar (2007) yaptığı araştırmada kişilik özellikleri ile problem çözme arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada sosyal uyum ve kişisel uyumu yüksek olan bireylerin problem çözme becerilerinin de yüksek olduğu ortaya konulmuştur.

Karakelle (2012), üst bilişsel farkındalık, zeka, problem çözme ve düşünme ihtiyacı arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla yaptığı araştırmada, bireylerin problemleri çözmeye yönelik algılarının artması ile üst düzey bilişsel farkındalıklarının ve düşünme ihtiyaçlarının arttığını bulgulamıştır. Problem çözme ile düşünme arasındaki ilişkiyi ortaya koyan bir diğer araştırma ise Tok ve Sevinç 'in (2010) öğretmenler üzerinde yaptıkları çalışmadır. Öğretmen adaylarına verilen eleştirel düşünme eğitiminin problem çözme becerisine etkisini yordamak amacıyla yapılan çalışmada, eğitimi alan adayların problem çözme becerilerinde de artış olduğu gözlenmiştir. Çapri ve Gökçakan (2008) ise araştırmalarında katılımcılara verdikleri Akılcı Duygusal Davranış Terapisinin bireylerin problem çözme davranışı üzerindeki etkisini incelemişler ve bu terapi eğitiminin bireylerin problem çözme becerilerini arttırdıklarını bulgulamışlardır.

Üniversitede eğitimi alınan bölüm ile akademik başarının problem çözme üzerindeki etkisine yönelik birçok araştırma bulguları da mevcuttur. Yapılan araştırmalarda bireylerin aldıkları eğitim alanının problem çözme becerisi üzerinde etkisi bulgulanmıştır. Bununla birlikte bireylerin akademik başarıları ile problem çözme becerisi arasında bir ilişki bulunamamıştır (Saracaloğlu ve ark., 2001; Alver, 2005).

Problem çözmede problemin algılanışı ve problem hakkındaki bilginin önemi kadar kişinin kendisine yönelik algısı da önemlidir. Problem çözmede bireylerin kendilerinin algılayışı ile problem çözme arasındaki ilişkiyi ortaya koyan Sezen ve Paliç (2011), kendilerini problem çözmede yeterli gören, bu inancı besleyen bireylerin problem çözme becerilerinin yüksek olduğunu bulgulamıştır. Ayrıca bireylerin öz yeterlilikleriyle problem çözme arasındaki ilişkileri inceleyen araştırma bulguları da mevcuttur. Yenice (2012), öğretmenler üzerinde yaptığı araştırmada, bireylerin öz yeterliliklerinin artmasıyla, problem çözme performanslarının da yükseldiğini ortaya koymuştur. Karaca ve arkadaşları (2015) ise, bireylerin benlik saygıları ile problem çözme becerisi arasında bir ilişki olduğunu ortaya koymuş, benlik saygısı yüksek olan bireylerin problem çözme becerilerinin de yüksek olduğunu bulgulamıştır.

Forgacth (1989), 142 anne üzerinde yaptığı bir çalışmada olumsuz düşünce yapısı ile problem çözme arasındaki ilişkiyi ortaya koymuş, olumsuz düşünce yapısının problem çözme davranışını negatif yönde etkilediğini ortaya konulmuştur.

İşmen (2001), duygusal zeka ile problem çözme arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla yaptığı araştırmada, duygusal zeka düzeyinin artması ile algılanan problem çözme becerisinde artış olduğunu bulgulamıştır. İşmen'in çalışması ile benzer başka bulgu, Yılmaz Karabulutlu ve arkadaşları (2011) tarafından yapılan araştırma ile elde edilmiştir. Yapılan bu çalışmada bireylerin duygusal zeka düzeyleri arttıkça problem çözme becerilerinde de artış gözlemlenmiştir.

Tezer ve arkadaşlarının (2009) yaptıkları araştırmada da kişilerin depresyon düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi incelenmiş ve bireylerin depresyon düzeyi arttıkça problem çözme becerisinin düştüğü bulgulanmıştır.

Erözkan (2013), ergenler üzerinde yaptığı araştırmasında, sosyal yetkinlik ile iletişim becerileri ve kişilerarası problem çözme becerileri arasında anlamlı ilişkilerin olduğunu ve iletişim becerileri ve kişilerarası problem çözme becerilerinin sosyal yetkinliğin önemli yordayıcıları olduğunu göstermiştir. Kendilerini iletişim becerileri ve problem çözme becerileri açısından başarılı olarak algılayan ergenlerin, karşılaştıkları çeşitli sosyal olaylara ilişkin daha yeterli hissettikleri ve böylece kendilerini sosyal olarak yetkin gördüklerini ortaya koymuştur.

Problem çözme konusundaki becerinin varlığı bireyin yaşantısının kalitesini arttırmakta, doyumuna katkı sağlamaktadır. Problemin varlığının devam etmesi, etkisini sürdürmesi, bireylerin yaşamsal sıkıntılarının da artmasına sebep olmaktadır. Bu yaşanılan sıkıntılar içinde bireyin hem stres hem de öfke düzeyi yükselmekte, problem çözme becerisi de baskılanmaktadır. Arslan (2010) yaptığı bir araştırmasında, öfke ve stres ile problem çözme arasındaki ilişkiyi ortaya koymuştur. Bu çalışmaya göre bireylerin öfke ve stres düzeylerindeki yükseklik, problem çözme üzerinde olumsuz etki yapmaktadır. Hisli şahin ve arkadaşlarının (2008), yaptığı bir çalışmada ise bireylerde yüksek düzeyde öfke düzey ve dürtüselliğin varlığı bununla birlikte problem çözme becerisindeki yetersizliğin intihar etme olasılığını arttırdığı, bununla birlikte bireyde patolojik belirtilerin oluşmasına da neden olduğu ortaya konulmuştur.

2.4. Evlilikte Problem Çözme Becerisi

Bazı psikologlar etkili problem çözme yollarının belli problem alanlarına özel olduğunu savunurlarken, bir grup psikolog pek çok problem alanına uygulanabilecek bazı genel problem çözme becerileri olduğunu savunurlar (Woolfolk'tan akt: Korkut, 2002). Problem çözme yollarının uygulandığı alanlardan biri de evliliktir. Bireylerin problem çözme becerileri, evlilikte meydana gelen birçok krizi bertaraf ederek, çiftlerin evlilik uyumlarının devamına olanak sağlamaktadır.

İnsanlar, sağlıklı ve mutlu bir yaşam sürdürebilmek için karşılaştıkları problemleri en iyi şekilde çözebilmelidirler. Başarılı ve sağlıklı bir yaşam, insanların problemlerini çözebilme yeteneğine bağlı olabilmektedir. İnsanlar problemler karşısında psikolojik, sosyal ve davranışsal bütünlüklerini korumaya çalışırlar. Çünkü kişinin karşılaştığı problemler verimliliğini, hayattan aldığı doyumu azaltmakla kalmamakta, yakın çevresi ile olan duygusal ilişkilerini ve fizyolojik sağlığını da kötü yönde etkileyebilmektedir (Basmacı, 1998).

İnsanın olduğu yerde sorun da vardır; ama eşler evlenmeden önce daha iyi şeyleri paylaşırken evlendikten sonra başta çocukların sorumluluğu olmak üzere birçok problemle yüz yüze gelirler. Konuşulanlar hep sorun olunca paylaşılan olumlu şeyler azalmaya başlar. Eğer yaşanan sorunlar üç günden uzun sürmeye devam ederse, bunlar problem olarak çiftlerin karşısına çıkmaya başlar (Tarhan, 2014).

Bazı uzmanlar, hatta aile terapistleri bile, kavga ve çatışmanın ailede bir problem işareti olduğunu belirtiyor. Ancak bu her zaman böyle olmayabilir. Bazı durumlarda çatışma ve çatışmayı bitirme becerisi, aileyi bir arada tutan bir özellik arz edebilir (Baldık, 2005).

Sprey (1979), her çiftin bir sistem meydana getirdiğini, bu sistem içinde eşlerin farklı amaçlarının ve bu amaçlar doğrultusunda meydana gelen çatışmaların olmasının normal olduğunu belirtir. Ona göre eşler arasındaki anlaşmazlıklar, çatışmayı yönetmede eksiklik ve problem çözmedeki zorluktan kaynaklanmaktadır.

Her evlilikte, yaşanan çatışmalar dolayısıyla zaman zaman eşler arasında incinmişlik ve kırgınlık duyguları meydana gelebilir. Eşler yorgun, meşgul veya öfkeli olduklarında birbirlerine karşı daha az hoşgörülü davranırlar. Hatta birbirlerini daha az çekici olarak bile algılayabilirler (Davarcı ve Özdemir, 2013). Çatışma durumlarının çözümlenememesi, yaşanılan olayların ve problemlerin sürmesine ve evliliğin yıpranmasına sebep olmaktadır. Bilinçli bir evlilikte ortaya çıkan problemlerde önemli olan küçük sorunu "altın orta nokta" denilen kuralla aşmaktır. Yani eşlerin ortak noktada buluşarak problemin çözümü için adım atmalarıdır (Tarhan, 2014).

Birbirlerine karşı destekleyici bir tavır sergilemeyen çiftler, problemlerine eleştirel bir tarzda yaklaşır ve "sen ve ben birbirimize karşı" yaklaşımını benimserler. Oysa destekleyici bir ilişki geliştirebilmiş çiftler problemlerine "takım ruhu" ile yaklaşırlar. Aslında tüm çatışmalarda iki tarafında ortak bir amacı vardır. Önemli olan çatışma sonunda problemi çözerek ortak amaca ulaşmak evlilik açısından en önemli sonuçtur (Davarcı ve Özdemir, 2013).

Evlilikte problem çözme, karmaşık bir süreci içermektedir. Çiftlerin bu becerileri ile ilişkili birçok faktör mevcuttur. Sahip olunan çeşitli özellikler problem çözme sürecinin en önemli belirleyicisidir. Bireyleri birbirinden farklı kılan bu özellikler aynı zamanda bireylerin sorun çözme sürecine ilişkin tutumları ve sürece katılımlarında etkili olur. Sözü edilen, bireye ait bu özellikler şu şekildedir:

- Bireyin cinsiyeti,
- Yaşı,
- Bedensel yapısı,

- Zeka düzeyi,
- Sağlık durumu,
- Eğitim düzeyi,
- Mesleği,
- Alışkanlıkları,
- Algı düzeyi,
- İletişim yeteneği,
- Bireyin içinde yetiştiği kültürel yapı ve ailevi ilişkiler…

Bireyin sahip olduğu ailenin yapısı ile ilgili özellikler ise şu şekildedir:

- Ailenin yapısı ile ilgili özellikler,
- Ailenin büyüklüğü,
- Ailenin yaşam süresi,
- Ailenin sosyo-ekonomik düzeyi,
- Ailenin yönetim biçimi,
- Ailenin kendi içinde ve çevresiyle olan iletişimi,
- Aileyi oluşturan bireylerin özel durumları,
- Ailenin sahip olduğu kaynaklar (zaman, enerji, para),
- Ailede uykum ve dayanışma… (Aksaray ve ark, 2013)

Bazı araştırmacılar, evlilik uyumunun bir sürece bağlı olduğunu söylemiş ve bu süreçte de uyumu, çiftin belirli bir zaman içerisinde birbirlerinin mutlu olacağı şekilde değişime uğramaları olarak görmüşlerdir (Çakır, 2008). Eşlerin uyumu, aralarında dengenin sağlanması ve ilişki üzerinde etkisi olan çeşitli etmenlerin ortaya çıkması ve bunların çözümünün belirlenmesi olarak belirtmişlerdir. Çiftlerin uyumu, fikir birliğine sahip olmaları bu sürecin uyumlu olarak ilerlemesini sağlamakla birlikte, eşler arasında çıkan düşünce ayrılığını, birbirinden şikayetçi olma, problemlerin ortaya çıkması, çiftler arasındaki kaygı ve gerilim ise bu uyumu sarsabilmektedir. Bu problemlerin veya çatışma durumlarının varlığı normal olarak kabul edilmekte, önemli olanın çiftlerin bu süreçte meydana çıkardıkları çözüm stratejilerinin varlığı kabul edilmektedir.

Literatürdeki birtakım gruplandırmalar kullanılarak anlaşmazlık idaresi tarzları incelenmeye alınmıştır. Mesela Thomas, ihtilaflı hususlarda girişkenlik ile işbirlikçilik olarak iki ayrı hareket boyutu tespit etmiş ve söz konusu iki boyut

ışığında beş anlaşmazlık idare biçiminin önemini vurgulamıştır. Girişkenlik, bireyin şahsi ilgilerini doyurma teşebbüsünü içerir, buna karşılık işbirlikçilik diğer kişilerin ilgilerinin doyurulması girişimini açıklığa kavuşturur. (Thomas'tan akt: Eriki, 2017).

Thomas (1976), belirlediği ve anlaşmazlıkla ilişkili beş anlaşmazlık idare biçimleri aşağıdaki gibidir:

1. Rekabet Etmek: Eylemler girişken olan işbirlikçi bulunmayan türdür. Bu, baskıcı davranışla alakalıdır. Evli kişilerde partnerlerden birisinin şahsi arzularını diğer partnere zor ile kabul ettirmeye çalışması girişimi olarak açıklanabilir.

2. Ortak Eylemde Bulunmak: Eylem hem girişken hem de işbirlikçi türdür. Çözüm bulmak adına çatışmalarla yüzleşme ile sorun gidermeyle açıklanmıştır. Bireyin hem şahsı hem de diğer kişiler adına amaçlar ile neticeler bakımından fazla seviyede stresle nitelendirilir.

3. Uzlaşmak: Eylem hem girişkenlikte hem de işbirlikçilikte aracı görevi görür. Bu, ortak bir yerde buluşma teklifi ile açıklanmıştır. Evli kişilerde partnerlerden birinin, diğer partnerin arzularının bir bölümünü karşılamak adına, şahsi arzularının bir bölümünden ödün vererek, iki arzu arasında ortak bir yol bulma uğraşı göstermesi olarak açıklanabilir.

4. Kaçınmak: Eylem hem girişken olmayan hem de işbirlikçi olmayan türdür, geri çekilmek ile bir anlaşmazlık esnasında pozisyon alamama ile alakalıdır. Kaçınma türü, bir kişinin hem şahsı hem de diğer kişi yönünden amaçlar ve neticeler adına düşük seviyede strese sahip olduğu manasını taşımaktadır.

5. Adapte Olmak: Eylem, girişken olmayan ve işbirlikçi olan türdür, bu diğer bireyi yatıştırma ile adapte olma girişimi niteliğinde görülür. Anlaşmazlığa taraf olanlardan birisinin şahsi arzularını dikkate almadan, diğer kişinin arzularını yerine getirmek adına uğraş içerisine girmesi durumudur (Eriki, 2017).

Evlilik ilişkisinde ortaya çıkan problemler, çatışma durumları çok çeşitli olmakta ve çiftlerin ilişki düzeylerini ve doyumlarını etkilemektedir. Çiftler arasında yaşanılan bu gerilimde çoğu problem zamana bırakılmakta ya da çözüme ulaştırılmadan bekletilmektedir. Yapılan araştırmalarda çiftlerin iletişimi, çatışma çözme becerileri, evlilik uyumları ve boşanma oranları arasında yüksek bir

korelasyon bulunmaktadır. Çoğu boşanma vakası, çiftler arasında çözümlenmemiş evlilik çatışmalarından kaynaklanmaktadır. (Askari ve ark., 2012).

Problem çözme becerisi, birçok beceriyi içermesi açısından oldukça karmaşık bir süreçtir. Bu noktadan hareketle literatür incelendiğinde, konu ile ilgili olarak bir çok faktörle ilişkisi incelenmiştir. Yapılan araştırmaların çoğu problem çözmenin evlilik uyumunun önemli etkileyicisi olduğunu ortaya koymaktadır. Birçok araştırmacı karşılıklı etkileşen, evlilik ve aileyi ilgilendiren konularda fikir birliği yapabilen ve sorunlarını olumlu bir şekilde çözebilen çiftlerin evliliğini uyumlu bir evlilik olarak tanımlamaktadır (Beştepe ve ark., 2005).

Güven ve Sevim (2007), yaş ve cinsiyet gibi kişisel özelliklerin evlilikte algılanan problem çözme becerisinin evlilik doyumu üzerindeki etkisine bakmak amacıyla yaptıkları araştırmada, kişisel bilgilerin evlilik doyumunu yordamadığı ancak problem çözme becerisinin evlilik doyumunun önemli yordayıcısı olduğunu ortaya koymuşlardır. Aynı zamanda Vural Batık ve Kalkan'ın (2017) yaptığı araştırmada problem çözmenin da evlilik doyumunun önemli bir yordayıcısı olduğunu göstermektedir.

Bazı araştırmacılar ise evlilik uyumunun ve evlilikten alınan doyumunun problem çözme üzerinde etkili olduğunu söylemektedir. Evlik uyumunun veya doyumunun düşük olması, problemin zorluğunu ve çözümün etkisizliğinin nedeni olarak görülmektedir. Sanford (2003), yaptığı çalışmada düşük doyum belirten çiftlerin verilen problemlerde çözmeye çalışma, üzerinde tartışmaya bakmadan problemin zorluğundan bahsettiklerini ortaya koymuştur. Doherty (1982), yaptığı çalışmada ise evlilikte yaşanılan problemlerin çiftlerin olumsuz davranışlara ve istenilmeyen kişilik yapılarına bağladığını, doyum ve uyumun düşük olması durumunda ise problem çözme aşamasında çiftlerin birbirini olumsuz atıflarla eleştirme olasılıklarının arttığını bulgulamıştır.

Bunların yanı sıra bazı araştırmalar ise, evlilikte sosyal desteğin bulunmasının çiftlerin problem çözmedeki düzeylerini ne derece etkilediği ile ilgilidir. Sullivian ve arkadaşlarının (2010) yaptığı çalışmada sosyal desteğin, çiftlerin problem çözmede ortaya çıkan kaygılarını azalttığını ortaya koymuştur.

Williamson ve arkadaşları (2013), iletişim şeklinin ve becerisinin evlilikte yaşanılan problemin zorluğuna yönelik algının ve çözümünün odak noktası olduğunu, çatışmanın nasıl iletişim kurulduğu ile ilişkili olduğunu belirtmişlerdir.

Yapılan araştırmalarda problem çözme becerisinin evlilik uyumunu ve doyumunu arttırdığını aynı zamanda evlilikte uyumun ve doyumun da problem çözme becerisini arttırdığına yönelik bulgular elde edilmiştir. Birbiriyle ilişkili olan bu kavramların evliliğin devamına etki ettirdiğine yönelik şüphe barındırmamaktadır

2.5.Polislerde Problem Çözme Becerisi

Polislik mesleğinin temel becerilerinden biri olan problem çözme becerisi, kişilerin hem sosyal hem de kişilerarası ilişkilerde ortaya çıkan problemlerin çözümünü sağlaması açısından önemlidir. Bu açıdan bakıldığında bireylerin, oluşabilecek krizlere karşı müdahale ederek, onu ortadan kaldırması problem çözmedeki yetkinliğe bağlıdır. Bu beceri bizim yaşamımızın sekteye uğramadan devamını sağlamakla birlikte, doğal dengemizi de korumaktadır. Problem çözme sadece sosyal yaşamımızda ya da kişilerarası ilişkilerde kullandığımız beceri değildir. Bazı meslek grupları vardır ki, bu meslek grubuna mensup kişiler, bütün meslek yaşantısı boyunca belli aşamalardaki problemleri çözmekle yükümlüdürler. Problem çözme üzerine şekillenen mesleklerin başında polislik yer almaktadır.

Polislik mesleğini, diğer profesyonel meslek gruplarından ayıran bir takım özellikleri mevcuttur. David Bayley, polisin iki önemli görevi olduğunu öne sürüyor. Bunlardan ilki toplumda yasaya bağlı ortamı oluşturmak, ikincisi ise suç faaliyeti olduğunda müdahale etmek. Görevi açısından ele alındığında, polis daima sorun çözücü olmuştur. Mumford (19999, bugün polislik mesleğinin birçok sorunla karşı karşıya olduğunu ve bu sorunları farklı yaklaşım ve çözüm yolları ile ortadan kaldırması gerektiğini ifade etmiştir.

Günün tüm saatleri çalışarak hizmet veren polis, birçok birey tarafından tüm ihtiyaçlara cevap vermesi, tüm sorunları çözmesi beklenen bir yapı gibi görülmektedir. Aile kavgaları, sarhoş kişiler, trafik sorunları ve ihlalleri, suç gibi birçok problem polis tarafından çözülmesi beklenmektedir (Mumford, 1999).

Polislik, hem bu mesleği icra eden birey hem de bu bireyin ailesi için zor bir meslektir. Meslekteki bireyler kendi sosyal yaşamlarında çeşitli problemlerle uğraşmakla birlikte, mesleği icra ederken ortaya çıkan problemleri çözmekle de yükümlüdürler. Böylece hayatının büyük bir kısmını problem çözmeye ayırmakta ve bu becerisini sıklıkla kullanmaktadır.

Problem çözme becerisi ile ilişkili birçok kavram mevcuttur. Problemin çözümü bir süreci ifade eder ve bireyin yaşadığı duygusal durum, stres ve öfke düzeyi, tükenmişlik durumu, umutsuzluk ve geleceğe dair kaygılar bu süreci olumlu ya da olumsuz şekilde etkilemektedir. Yapılan birçok araştırmaya göre, polislerde stres ve öfke düzeyi yüksek, iş performansı, motivasyonu ve doyumu düşüktür (Çakır, 2006; Şanlı, 2006).

Sürekli problemlerle uğraşma, onları çözüme kavuşturmaya çalışma, bireylerdeki stres düzeyini, tükenmişlik duygusunu, patolojik durumları arttırmakta, bireylerin motivasyonlarını düşürmektedir. Bu açıdan bakıldığında polislik mesleğinde yaşanılan bu duygu durumlarının onların hem iş hem de evlilikte yaşanılan problemlere karşı çözüm üretme süreçlerini olumsuz etkilemektedir.

Literatür incelendiğinde polislik mesleği ile ilgili yapılan araştırmalar, problem çözme ile umutsuzluk, tükenmişlik, motivasyon, stres, öfke düzeyi ile ilişkisine yöneliktir. Ayrıca bu kavramların polislerin çalışma saatlerine, çalışılan birime, hizmet süresine göre değişip değişmediğine yönelik araştırma bulguları da mevcuttur.

Dündar (2008), polislerde umutsuzluk düzeyinin problem çözme üzerindeki etkisine bakmak amacıyla yaptığı araştırmada, umutsuzluk düzeyi ile problem çözmeyi ilişkili bulmuştur. Polislerde umutsuzluk düzeyi arttıkça, problem çözme becerisi düşmektedir.

Yılmaz ve Tuzgöl Dost (2016) yaptıkları araştırmada, polislerde kişiler arası problem çözme becerisi, öfke ve öfke ifade tarzları, benlik saygısının cinsiyete, hizmet süresine göre değişip değişmediğini tespit etmeyi amaçlamışlardır. Kişilerarası problem çözmenin cinsiyete göre değişmediğini ancak hizmet süresine ve benlik saygısına göre değiştiğini bulgulamışlardır. Meslekte yaşanılan yoğun

mesai saatleri, iş yükü, yüksek stres düzeyi polislerde problem çözme becerisini olumsuz etkilemektedir.

Mesleğe bağlı gerçekleşen birçok durum problem çözme becerisini olumsuz etkilemekte, polislik mesleğine mensup bireylerin iş performansını düşürmektedir. Bununla birlikte iş yaşantısında problem çözme becerisi yüksek olan polislerin iş performansının da arttığı bilinmektedir. Tilley (2000), yaptığı araştırma ile polislerin yaptıkları işte problem çözme becerilerini kullanmalarının, iş başarılarını arttırdığını bulgulamış ve bu becerinin polislik mesleği açısından önemini ortaya koymuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Konusu

Evlilik, bireylerin yaşamsal döngülerinde önemli bir yere sahiptir. Bireylerin evliliklerinin uyumlu bir şekilde sürmesi diğer yaşamsal alanları olumlu şekilde etkilemekte ve bu alanlardaki verimi arttırmaktadır. Dolayısıyla bireylerin evlilikteki uyumları ve problem çözme becerileri önemli hale gelmektedir. Yapılan bu araştırma iş yükü ve stresi yoğun olan polislik mesleğindeki hizmet süresi, çalışma sistemi, evlilik süreleri gibi değişkenler ile evlilik uyumu ve evlilikte problem çözme becerisi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan betimsel bir çalışmadır.

3.2. Araştırma Modeli

Bu araştırma, Karaman Emniyet Müdürlüğü'nün merkez kadrosunda görevli polis memurlarının evlilikte uyumun ve problem çözmenin mesleğe ait bir takım değişkenlere göre değişip değişmediğini belirlemek amacıyla ilişkisel tarama modelinde yapılan bir araştırmadır.

3.3. Evren ve Örneklem

Bu araştırma Karaman Emniyet Müdürlüğü merkez kadrosunda görevli 683 polis memurundan basit rastgele örnekleme yöntemi kullanılarak seçilen 209 polis memurunun katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Yarım bırakılan ya da boş madde bulunan form bulunmamış, araştırmaya katılan tüm polislerin verileri değerlendirmeye alınmıştır.

3.4.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada amaçlanan, polis memurlarının evlilik uyumu ve evlilikte problem çözme becerilerinin, sahip olunan bir takım demografik değişkenlere (yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, hizmet süresi, evlilik süresi, çocuk sayısı, evlilik şekli, çalışma sistemi…vb.) göre değişip değişmediğini ortaya koymaktır.

Alt Amaçlar

1. Polis memurlarının Evlilik Uyumu ve Evlilikte Problem Çözme Ölçeklerinden aldıkları puanlar cinsiyet, yaş, eğitim düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?

2. Polislerde Evlilik Uyumu ve Evlilikte Problem Çözme Ölçeklerinden alınan puanlar eşin çalışma durumuna, çocuk sayısına, evlenme şekline göre değişmekte midir?

3. Polis memurlarının hizmet süresi, çalışma sistemi, aile ile vakit geçirme durumuna göre Evlilik Uyumu ve Evlilikte Problem Çözme Ölçeği puanları farklılaşmakta mıdır?

3.5.Araştırmanın Önemi

Aile tüm toplumlarda ve bireylerin yaşamlarında önemli bir yere sahiptir. Toplumsal yaşantının sürekliliği ve sağlamlığı aile yapısına bağlıdır. Bireyler gelecekteki yaşamlarına, aile içinde hazırlanırlar. Kişiliklerini ve temel yaşam becerilerini aile içinde öğrenirler ve zamanla bu becerilerini geliştirirler. Dolayısıyla hem toplum için hem de bireylerin varlığı için aile kurumu çok önemlidir.

Aile kurumunun temelleri evlilikle atılır. Evlilikle birlikte hem yeni bireylerin topluma kazandırılması, hem de hayatlarını birleştiren çiftlerin sorumluluklarını yerine getirmesi amaçlanır. Bu sayede evliliğin devamı ve sürekliliği hedeflenir.

Her evlilik, sorumluluk ve sorunları beraberinde getirir. Çiftlerin, evliliğin getirdiği bu sürece uyum sağlaması ve üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmeleri beklenir. Sorumluluklarına uyum sağlayan ve yerine getiren çiftler, evliliği sürdürmede başarıya ulaşmaktadır. Ancak bu duruma uyum sağlayamayan ve üzerine düşen sorumlulukları yerine getiremeyen çiftlerin evliliklerindeki krizler aşılmadıkça büyümektedir. Bunun sonucu olarak çiftlerin sağladıkları uyum bozulmakta ve evlilik boşanma ile sonuçlanmaktadır.

Evlilik uyumu, evliliğin devamının sağlayan ve birçok değişkenle ilişkili olan kavramdır. Bu sebepten ötürü evlilik kavramı birçok araştırmacı tarafından incelenmektedir. Literatürde son zamanlarda evlilik, evlilik uyumu üzerine yapılan araştırmaların sayısında önemli ölçüde bir artış olduğu gözlenmektedir (Gündoğdu Aktürk, 2010; Kahveci, 2016; Uzel, 2015). Birçok araştırma evlilik uyumu üzerinde çeşitli değişkenlerin yordayıcı etkisini ortaya koymakta ve evlilik uyumunu devam ettirmedeki etkisine vurgu yapmaktadır. Literatür incelendiğinde, yapılan çalışmaların, evlilik uyumunda, bireylerin benlik saygısının düşüklüğü ve yüksekliğinin, çiftler arasındaki cinsel uyumun, stresle baş etme becerilerin etkisine yönelik olduğu görülmektedir (Bildirici, 2016; Taşköprü, 2013).

Evli çiftlerin evlilikteki uyumlarının problem çözme ve bazı demografik özelliklerini göre incelenmesine yönelik çalışmalar da bulunmaktadır (Akça Koca, 2013; Tutarel Çıtlak ve Çabukça, 2002). Problem çözme becerisi yaşamsal alanların tümünde bireyin ihtiyacı olan bir beceridir. Problem çözme, bireylerin krizleri ortadan kaldırmasına ve normal yaşam koşullarına dönmenin ön şartı olarak kabul etmektedir. Dolayısıyla bu becerinin varlığı, yaşamsal önem taşımaktadır. Evlilikte çıkan problemleri ortadan kaldırmak yine bu becerinin varlığına ve kullanılmasına bağlı olmaktadır. Çiftlerin sahip oldukları problem çözme becerisi, evliliğin normal seyrini alması açısından önemli hale gelmektedir.

Evlilikte problem çözmenin önemine rağmen literatürde genellikle sosyal alanda problem çözme becerisi ile yapılan çalışmalar ağırlıktadır (Alver, 2015; Arslan, 2010; Bilge, 2000). Problem çözmeye ilişkin birçok faktörün etkisi ortaya konulmaya çalışılmış ancak evlilik boyutuna yönelik çalışmalar sınırlı kalmıştır.

Evlilik yaşantısındaki uyumu etkileyen ve sürdüren birçok faktör bulunmaktır. Evlilikteki uyumu etkileyen faktörlerden biri de bireylerin meslek hayatları ve çalışma saatleridir. Çalışma saatlerinin yoğun olması, yapılan mesleğin stresli oluşu bireylerin evlilikteki uyumunu bozmaktadır (Özen ve Uzun, 2005). Bu açıdan bakıldığında polislik mesleği çalışma saatlerinin uzun olması ve karşılaşılan olayların güçlüğü açısından stresli ve yıpratıcı meslektir. Çalışma saatlerinin yoğunluğu ve düzensizliği bu mesleği yapan bireylerin aile hayatlarını ihmal etmelerine neden olmaktadır. Dolayısıyla bu meslekteki bireylerin evlilikteki uyumları da bu durumdan etkilenmektedir.

Polisler üzerine yapılan çalışmalar yoğunlukla stres düzeyi, iş doyumunun ölçülmesi, öfke düzeyinin belirlenmesine yöneliktir (Azizoğlu ve Özyer, 2010;Birkök, 2004; Çakır, 2006). Ancak evlilik uyumlarının ve problem çözme becerilerine yönelik yapılan çalışmalara nadir rastlanmaktadır (Çakırlar, 2012; Yılmaz ve Tuzgöl, 2016). Yapılan bu çalışma ile literatürdeki boşluğun doldurulması ve yapılacak olan çalışmalara öncülük etmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca zor şartlara sahip olan polislik mesleğindeki demografik özelliklerin (yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, hizmet süresi, evlilik süresi, çocuk sayısı, evlilik şekli, çalışma sistemi…vb.), evlilik uyumu ve evlilikte problem çözme becerisine etkisine yönelik önemli veri sağlayacaktır.

3.6.Varsayımlar

1. Polis memurlarının yaş, cinsiyet, eşin çalışma durumu ve eğitim düzeyi değişkenlerinin evlilik uyumu ile arasında anlamlı bir ilişki yoktur ancak evlilikte problem çözme becerisi arasında bir ilişki mevcuttur.

2. Polis memurlarının evlilik süresi, evlilik şekli, çocuk sayısı, çalışma sistemleri ve hizmet süresi evlilik uyumu ve evlilikte problem çözme üzerinde anlamlı düzeyde etkilidir.

3. Evlilikte Problem Çözme Becerisi ve Evlilik Uyumu ölçekleri, istenilen özellikleri belirlemede güvenilir bir ölçme aracıdır.

4. Araştırmaya katılan polis memurları Demografik Bilgi Formu, Evlilikte Problem Çözme Becerisi ve Evlilik Uyumu Ölçeklerine içten ve samimi bir şekilde cevap vermişlerdir.

3.7.Sınırlılıklar

1. Yapılan bu araştırma, Karaman Emniyet Müdürlüğü merkez kadrosunda görevli polis memurları ile sınırlıdır.

2. Elde edilen veriler, polis memurlarının evlilik uyumu ve evlilikte problem çözme becerisine ilişkin verileri sağlamaktadır.

3. Araştırma konusunda elde edilen veriler, Demografik Bilgi Formu, Evlilik Uyumu Ölçeği ve Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçeği ile elde edilmiş olup, bu ölçme araçlarının sağladığı veriler ile sınırlıdır.

3.8. Tanımlar

Aile: Genel Geçerliği olan ve sosyal grup ile aile fertleri arasındaki ilişkileri içeren ve aynı zamanda adetleri, görenekleri ile gelenekleri bulunan ve de bir sosyal kurum olan, kültür unsularını içinde taşıyan bir birimdir; ve hatta bir sosyal sistemin adıdır (Nirun, 1994).

Evlilik: Ailenin kurulması için, iki erişkin bireyin bir araya gelerek, birbirine bağlılığını bildirmek; cinsel birleşmeyi meşru kılmaktır.

Evlilik Uyumu: Birbiri ile etkileşen, evlilik ve aileyi ilgilendiren konularda fikir birliği yapabilen ve sorunlarını olumlu bir şekilde çözebilen çiftlerin evliliği ile ilgili yapılan tanımlamadır. Evlilik uyumu ayrıca çiftlerin uyumlu birlikteliklerinin sonucu olarak evlilik hayatındaki memnuniyeti ve mutluluğu da tanımlar (Erbek ve ark., 2005).

Problem Çözme: Önceden kazanılmış bilgileri yeni ve bilinmeyen durumlara uygulama; bir problem olduğunu görme, problemi tanımlama, çözümler üretme ve bu çözümlerin doğruluğunu sınama gibi yüksek bilişsel süreçlerin toplamıdır (Budak, 2005).

Problem Çözme Becerisi: Ortaya çıkan problemleri ortadan kaldırmak amacıyla, önceden sahip olunun problem çözme bilgilerini kullanma becerisi.

Polis: Toplumun huzurunu sağlamak, bireylerin can ve güvenliğini temin etmekle görevli kolluk kuvvetidir.

3.9.Veri Toplama Araçları

a. Demografik Bilgi Formu:

Demografik bilgi formu, araştırmaya katılan polislerin yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, eşin çalışma durumu, evlilik süresi, hizmet süresi, çalışma sistemi gibi

özellikleri öğrenebilmek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulmuş, 13 maddelik bir formdur (Ek-1).

b. Evlilik Uyumu Ölçeği:

Evlilik Uyumu Ölçeği (EUÖ) 1959 yılında Locke ve Wallace tarafından geliştirilmiştir. Evliliğin niteliğini, eşler arasındaki uyumu ölçtüğü düşünülen 15 sorudan oluşmaktadır. Belirtilen ölçekte eşlerin boş zamanlarının değerlendirme, aile bütçesini idare etme, eşin akrabaları ile anlaşma, sosyal ve cinsel ilişkiler gibi birçok konuda anlaşma veya anlaşamama derecesini ölçmektedir.

EUÖ'nin orijinal puanlamasının oldukça karmaşık olması nedeniyle Hunt (1978) alternatif bir puanlama işlemi geliştirmiştir. Daha sonra Freeston ve Plechaty ölçekle ilgili psikometrik eleştirileri dikkate alarak, iç tutarlık, test-tekrar test, ölçüt geçerliği, faktör analizi, madde test analizi, kesme puanı noktası gibi incelemelerle, EUÖ'yi tekrar değerlendirmişlerdir. Bu çalışmanın sonucunda ele alınan puanlama işleminde, puanlar uyumsuzluktan uyumluluğa doğru artmaktadır. En düşük uyum puanı 2, en yüksek uyum puanı 58; kesme noktası ise 43'tür. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı ise. 90'dır (Şahin, 2017).

EUÖ' nin geçerlik ve güvenirlik çalışmasının örneklemi, 311 gönüllü, evli denekten oluşmuştur. EUÖ' nin güvenirliğini belirlemek amacıyla, iç tutarlık katsayısı, iki yarım test güvenirliği, test-tekrar test güvenirliği ve tüm denekler için madde test korelasyonları hesaplanmıştır. Sonuçta ölçeğin iç tutarlık katsayısı 0,84 olarak bulunmuştur. Bu değer kadınlar için 0,85, erkekler için ise 0,83' tür. Ölçeğin ilk yarısı ve son yarısındaki puanlamalar birbirinden farklı olduğundan numarası tek olan ve çift olan maddeler karşılaştırılmış ve iki yarım test güvenirliği 0,84 olarak bulunmuştur. Kadınlar için iki yarım test güvenirliği 0,84, erkekler için ise 0,83'dür. Güvenirlik hesaplaması test-tekrar test tekniği ile 311 kişi dışındaki 36 çift üzerinde yapılmıştır. İki uygulamadan elde edilen puanlar için saptanan pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı 0,57 ve bu değer 0,01 düzeyinde anlamlıdır. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı ise değişmemiştir (Demir Erbil, 2016).

Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışması, Tutarel-Kışlak (1999) tarafından yapılmış, elde edilen bulgular ölçeğin Türk örnekleminden kullanılması için yeterli görülmüştür. Ölçeğin ilk 9 maddesi çiftlerin evliliklerinde sosyal ilişkiler, cinsel

konular, ekonomik durumlarındaki anlaşma düzeylerini gösterirken; son 6 madde ise evlilik ilişkisinin tarzının düzeyinin göstermektedir. Evlilik Uyumu Ölçeği'nden alınabilecek en yüksek puan 60 olurken, kesme noktası 43 olarak belirlenmiştir. Puanı 43'ten az olan çiftlerin uyumsuz olduğunu, 43'ten yüksek puan alan çiftlerin ise uyumlu evliliğe doğru giden çiftler olarak belirlenmiştir.

Ölçekte, 1. madde sırasıyla 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 2-9. maddeler sırasıyla 5, 4, 3, 2, 1, 0; 10. madde sırasıyla 0, 0, 1; 12. madde anlaşmazlık 0, dışarıda bir şeyler yapmak 1, evde oturmak 1; 13.madde sırasıyla 0, 1, 2, 3; 14.madde 2, 1, 0; 15.madde 0, 1, 2, 2 şeklinde puanlanmaktadır (Ek-2).

c.Evlilikte Problem Çözme Becerisi:

Evli bireylerin, evlilikte karşılaştıkları sorunlara, problemlere çözüm bulma becerilerini ve bu konuda kendilerine yönelik algılarını ölçmek amacıyla Baugh, Avery ve Sheets-Hawoth (1982) tarafından geliştirilmiştir. Ölçekte bireylerin, kendi problem çözme becerisinden emin olma, sorunlara getirilen çözüm yöntemlerinden memnuniyet duyma, kişinin bu konuda yeterliliği gibi durumlarına yönelik 9 madde bulunmaktadır.

Ölçeğin faktör yapısını belirlemek amacıyla faktör analizi uygulanmış ve orijinal çalışma, pilot çalışma ile tutarlı olarak tüm maddelerin tek bir faktör altında toplandığı tespit edilmiştir. Yapılan pilot çalışmada ölçeğin iç tutarlığı .88 olarak bulunmuştur. Yazarlar tarafından ölçüt geçerliği için "Çift Uyum Ölçeği" ile hesaplanan korelasyon .61 ($p<.001$) olarak, madde-toplam korelasyonları ise .63 ve .73 arasında tespit edilmiştir. Orijinal çalışmada ölçeğin iç tutarlık kat sayısı .95; test-tekrar korelasyon katsayısı.86 ($p<.001$) olarak bulunmuştur (Varol, 2015).

Evlilikte Problem Çözme Ölçeği'nin Türkiye'de geçerlik ve güvenirlik çalışmasının Hünler (2002) tarafından yapılmıştır. Ölçek, 5'li Likert tipi bir ölçek olmakla birlikte, alınabilecek en düşük puan 9, en yüksek puan 45'tir (Ek-3).

3.10. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması için gerekli izinlerin alınması ile Karaman Emniyet Müdürlüğünde 2016-2017 yıllarının çeşitli zamanlarında çalışan ve tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen örneklem grubuna uygulanmıştır. Araştırmaya katılan

personele yapılan araştırma ve uygulanacak form ve ölçekler hakkında bilgi verilmiş, katılım gönüllük esasına dayandırılmıştır. Daha sonra yaklaşık 20-25 dakikalık süre içinde katılımcıların form ve ölçekleri doldurmasıyla veri toplama aşaması tamamlanmıştır.

3.11. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 16.0 paket programı kullanılmıştır. Araştırmaya katılan polis memurlarının demografik dağılımlarını belirmek amacıyla explore, descriptive özelliklerinden faydalanılmıştır. Ayrıca demografik özelliklerin evlilik uyumu ve evlilikte problem çözme üzerindeki etkisini tespit etmek amacıyla Mann Witney-U ve Kruskal Wallis analizleri uygulanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
BULGULAR VE YORUM

4.1.Polis Memurlarının Demografik Özelliklere Göre Dağılım Tabloları

Yapılan bu araştırma polislerde evlilik uyumu ve problem çözme becerileri üzerindeki bazı demografik özelliklerin etkisini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya 33 kadın, 176 erkek olmak üzere toplam 209 polis memuru katılmıştır. 209 polis memurunun %84'ü erkek, %16'sı ise kadındır (Tablo 1).

Tablo 1: Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Dağılımları

	Cinsiyet	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Yığılmalı Yüzde
	Kadın	33	15,8	15,8	15,8
	Erkek	176	84,2	84,2	100,0
	Toplam	209	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan polislerin yaş dağılımlarına baktığımızda, %37'sinin 30-34 ile 45 ve üstü yaş aralığı kategorisinde olduğu görülmektedir. 40-44 yaş aralığı kategorisindeki polislerin dağılımının ise %21 olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 2).

Tablo 2: Polis Memurlarının Yaş Kategorisindeki Dağılımları

	Yaş Dağılımı	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Yığılmalı Yüzde
	25-29	11	5,3	5,3	5,3
	30-34	77	36,8	36,8	42,1
	40-44	44	21,1	21,1	63,2
	45 ve Üstü	77	36,8	36,8	100,0
	Toplam	209	100,0	100,0	

Yine yapılan bu araştırmada polis memurlarının eğitim düzeyleri de incelenmiştir. Araştırmaya katılan polis memurlarının %42'si lisans, %37'si ön lisans ve %21'i ise lise mezunudur (Tablo 3).

Tablo 3: Polis Memurlarının Eğitim Düzeyine Göre Dağılımları

Eğitim Düzeyi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Yığılmalı Yüzde
Lise	44	21,1	21,1	21,1
Ön Lisans	77	36,8	36,8	57,9
Lisans	88	42,1	42,1	100,0
Toplam	209	100,0	100,0	

Ayrıca bu araştırmada polis memurlarının eşlerinin çalışma durumlarına göre dağılımları da incelenmiştir. Polis memurlarının %68'inin eşi çalışmamakta, %32'sinin ise eşi çalışmaktadır (Tablo 4).

Tablo 4: Eşin Çalışma Durumuna Göre Dağılımları

Eşin Çalışma Durumu	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Yığılmalı Yüzde
Çalışıyor	66	31,6	31,6	31,6
Çalışmıyor	143	68,4	68,4	100,0
Toplam	209	100,0	100,0	

Bununla birlikte polis memurlarının meslekteki hizmet süreleri de incelenmiştir. Yapılan çalışmaya katılan polislerin %52'si 16 yıl ve üstü hizmet süresi kategorisinde iken, %31'i ise 6-10 yıl kategorisinde yer almaktadır (Tablo 5).

Tablo 5: Hizmet Sürelerine Göre Dağılımları

Hizmet Süresi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Yığılmalı Yüzde
0-5 Yıl	11	5,3	5,3	5,3
6-10 Yıl	66	31,6	31,6	36,8
11-15 Yıl	22	10,5	10,5	47,4
16 ve Üstü Yıl	110	52,6	52,6	100,0
Toplam	209	100,0	100,0	

Aynı zamanda yapılan bu araştırmada polis memurlarının evlilik süreleri de incelenmiştir. Araştırmaya göre çalışmaya katılan polislerin %26'sı 4-6 yıl ile 21 yıl ve üstü süre evliliği olan bireylerdir. Ayrıca bu kişilerin %21'inin ise 13-15 yıl evlilik süreleri olduğu görülmüştür (Tablo 6).

Tablo 6: Evlilik Sürelerine Göre Dağılımları

Evlilik Süreleri	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Yığılmalı Yüzde
0-3 Yıl	11	5,3	5,3	5,3
4-6 Yıl	55	26,3	26,3	31,6
10-12 Yıl	22	10,5	10,5	42,1
13-15 Yıl	44	21,1	21,1	63,2
16-18 Yıl	11	5,3	5,3	68,4
19-21 Yıl	11	5,3	5,3	73,7
21 ve Üstü Yıl	55	26,3	26,3	100,0
Toplam	209	100,0	100,0	

Ayrıca bu çalışmada polislerin çocuk sayılarına yönelik dağılımları da incelenmiştir. Araştırmaya katılan polislerin %47'sinin 2 çocuğu, %37'sinin 1 çocuğu bulunmaktadır (Tablo 7).

Tablo 7: Çocuk Sayısına Göre Dağılımlar

Çocuk Sayısı	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Yığılmalı Yüzde
0	11	5,3	5,3	5,3
1	77	36,8	36,8	42,1
2	99	47,4	47,4	89,5
3	22	10,5	10,5	100,0
Toplam	209	100,0	100,0	

Yine yapılan bu araştırmada polis memurlarının evlilik şekillerine yönelik incelemelerde yapılmıştır. Araştırmaya katılan polislerin %73'ü flört ederek, severek

evlenirken; %26'sı ise görücü usulü ile evlendiklerini beyan etmişlerdir (Tablo 8). Kaçarak veya akraba evliliği yapan polis sayısı bulunmamaktadır.

Tablo 8: Evlilik Şekline Göre Dağılımlar

Evlilik Şekli	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Yığılmalı Yüzde
Görücü Usulü	55	26,3	26,3	26,3
Flört, Severek	154	73,7	73,7	100,0
Akraba Evliliği	0	0	0	100,0
Kaçarak	0	0	0	100,0
Toplam	209	100,0	100,0	

Bütün bunlara ek olarak polislerin rütbelerine göre dağılımları da incelenmiştir. Araştırmaya katılan personelin %94'ü polis memuru, %5'i ise komiser yardımcısı olduğu görülmüştür (Tablo 9).

Tablo 9: Rütbelere Göre Dağılım

Rütbeler	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Yığılmalı Yüzde
Polis Memuru	198	94,7	94,7	94,7
Başpolis	0	0	0	94,7
Komiser Yrd.	11	5,3	5,3	100,0
Komiser	0	0	0	100,0
Başkomiser	0	0	0	100,0
Emniyet Amiri	0	0	0	100,0
Emniyet Müdürü	0	0	0	100,0
Toplam	209	100,0	100,0	

Bu araştırmada polislerin çalışma sistemlerine göre dağılımları da incelenmiştir. Araştırmaya katılan 209 polis memurunun %58'i 12/24; 26'sı diğer

şekilde tanımlanan ve tabloda verilen çalışma sistemlerine uymayan şekilde; % 5'i 8-5; %10' u 8/24 çalışma şekline göre görev yaptıklarını belirtmişlerdir (Tablo 10).

Tablo 10: Çalışma Sistemine Göre Dağılımlar

	Çalışma Sistemi	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Yığılmalı Yüzde
	8-5	11	5,3	5,3	5,3
	8/24	22	10,5	10,5	15,8
	12/24	121	57,9	57,9	73,7
	12/36	0	0	0	73,7
	Diğer	55	26,3	26,3	100,0
	Toplam	209	100,0	100,0	

Yapılan bu araştırmada polislerin görevden arta kalan zamanda aileleriyle vakit geçirme sıklıklarına yönelik dağılımları da incelenmiştir. Araştırmaya katılan polis memurlarının %36'sı ailesiyle bazen vakit geçirebildiklerini, %21'inin ise sık sık ve her zaman vakit geçirdikleri anlaşılmaktadır (Tablo 11).

Tablo 11: Aile İle Vakit Geçirme Durumlarına Göre Dağılımlar

	Aile İle Vakit Geçirme Durumu	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Yığılmalı Yüzde
	Hemen Hemen Hiç	22	10,5	10,5	10,5
	Nadiren	22	10,5	10,5	21,1
	Bazen	77	36,8	36,8	57,9
	Sık Sık	44	21,1	21,1	78,9
	Her Zaman	44	21,1	21,1	100,0
	Toplam	209	100,0	100,0	

Son olarak ta yapılan bu çalışmada polislerin evde kimlerle birlikte yaşadıklarına yönelik dağılımlarda incelenmiştir. Ankete katılan polis memurlarının

Tablo 12: Ailede Birlikte Yaşadıkları Bireylere Göre Dağılımlar

	Birlikte Yaşanılan Bireyler	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Yığılmalı Yüzde
	Eşimle	33	15,8	15,8	15,8
	Eşim ve Çocuklarımla	165	78,9	78,9	94,7
	Eşim, Çocuklarım ve Bazı Aile Büyükleriyle	11	5,3	5,3	100,0
	Eşim ve Bazı Aile Büyükleriyle	0	0	0	100,0
	Toplam	209	100,0	100,0	

%16'sı eşiyle; %5'i ise de eşi, çocukları ve bazı aile büyükleri ile yaşamakta olduğunu beyan etmişlerdir (Tablo 12).

4.2. Cinsiyet Açısından Evlilik Uyumu ve Evlilikte Problem Çözme Becerisi

Araştırmaya katılan polis memurlarının Evlilik Uyumu Ölçeği puanlarının cinsiyete göre değişip değişmediğine bakmak amacıyla non-parametrik bir test olan Mann-Witney-U testi kullanılmıştır. Testin sonunda cinsiyet açısından Evlilik Uyumu Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($Z=-381$, $p>0.05$)(Tablo 13).

Tablo 13: Cinsiyetin Evlilik Uyumu Ölçeği Puanlarına Etkisi

Cinsiyet	N	SS	μ	Test İstatistiği
Kadın	33	7,83	33,00	Z=-381
Erkek	176	11,80	38,50	
Toplam	209	11,27	37,00	

Ayrıca araştırmada cinsiyetin Evlilikte Problem Çözme Becerileri Ölçek puanları üzerindeki etkisine de bakılmıştır. Bu amaçla non-parametrik bir test olan Mann-Witney-U testi uygulanmıştır. Testin sonunda cinsiyet açısından Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçek puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (Z=-

3,050, p<0,05)(Tablo 14). Yani kadın polis memurlarının evlilikte problem çözme beceri puanları, erkek polis memurların evlilikte problem çözme beceri puanlarından daha yüksektir.

Tablo 14: Cinsiyetin Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçeği Puanlarına Etkisi

Cinsiyet	N	SS	μ	Test İstatistiği
Kadın	33	4,25	39,00	Z=-3,050*
Erkek	176	7,35	35,00	
Toplam	209	7,09	35,00	

*p<0,05

4.3. Yaşa Göre Evlilik Uyumu ve Evlilikte Problem Çözme Becerisi

Bu araştırma aynı zamanda polis memurlarının Evlilikte Uyum Ölçek puanlarının yaş kategorisindeki gruplara göre değişip değişmediğini ortaya koymak amacıyla da yapılmıştır. Bu amaçla non-parametrik bir test olan Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Bunun sonucunda yaş grupları açısından Evlilikte Uyum Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($X^2_{(3)}$=5,914, p>0.05)(Tablo 15).

Tablo 15: Yaş Gruplarına Göre Evlilik Uyumu Ölçek Puanları Ortalama (×), Standart Sapma (SS) ve Medyan (μ) Değerleri

YAŞ	X	SS	μ	N	Test İstatistiği
20-29	143,50	.000	29,00	11	X^2=5,914
30-34	97,14	5,31	40,00	77	
40-44	107,75	10,86	45,00	44	
45 ve Üstü	105,79	14,15	33,00	77	
Toplam	454,18	11,27	37,00	209	

Ayrıca polis memurlarının yaş kategorisinin Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçek puanlarına etkisine bakılmak istenmiştir. Bu amaçla non-parametrik bir test olan Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Bunun sonucunda yaş grupları açısından Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark

bulunmuştur ($X^2_{(3)}$=5,914, p<0.001)(Tablo 16). 40-44 yaş aralığındaki personellerin Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçek puanları diğer gruplara göre daha yüksektir.

Tablo 16: Yaş Gruplarına Göre Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçek Puanları Ortalama (×), Standart Sapma (SS) ve Medyan (μ) Değerleri

YAŞ	X	SS	μ	N	Test İstatistiği
20-29	55,50	.000	39,00	11	
30-34	112,86	5,48	32,00	77	X^2=28,439*
40-44	136,62	7,17	36,50	44	
45 ve Üstü	86,14	8,62	36,00	77	
Toplam	391,12	7,09	35,00	209	

*p<0.001

4.4. Meslekteki Hizmet Süresine Göre Evlilik Uyumu ve Evlilikte Problem Çözme Becerisi

Araştırmaya katılan polis memurlarının Evlilikte Uyum Ölçek Puanlarının meslekteki hizmet sürelerine göre değişip değişmediğine bakmak amacıyla non-parametrik bir test olan Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Bunun sonucunda hizmet süreleri açısından Evlilikte Uyum Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2_{(3)}$=24,591, p<0.001)(Tablo 17). Hizmet süresi 11-15 yıl arasında olan personelin Evlilik Uyumu Ölçek puanı, diğer kategorideki personele göre daha yüksektir.

Tablo 17: Hizmet Sürelerine Göre Evlilik Uyumu Ölçek Puanları Ortalama (×), Standart Sapma (SS) ve Medyan (μ) Değerleri

HİZMET SÜRELERİ	X	SS	μ	N	Test İstatistiği
0-5	55,50	.000	29,00	11	
6-10	102,25	8,50	38,50	66	X^2=24,591*
11-15	157,25	3,58	43,50	22	
16 VE ÜSTÜ	101,15	13,23	35,00	110	
Toplam	416,15	11,268	37,00	209	

*p<0.001

Ayrıca bu araştırmada hizmet sürelerinin Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçek puanlarına etkisine de bakılmıştır. Bu amaçla non-parametrik bir test olan Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Bunun sonucunda hizmet süreleri açısından Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçek puanları arasında anlamlı bir fark bulgulanmıştır ($X^2_{(3)}$=10,565, p<0.05)(Tablo 18). Yani 0-5 yıl hizmet süresi bulunan polis memurlarının evlilikte problem çözme beceri puanları diğer kategorilere göre anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 18: Hizmet Sürelerine Göre Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçeği Puanları Ortalama (×), Standart Sapma (SS) ve Medyan (μ) Değerleri

HİZMET SÜRELERİ	X	SS	μ	N	Test İstatistiği
0-5	39,00	,00	39,0	11	
6-10	33,66	7,39	33,0	66	X^2=10,565*
11-15	37,00	5,11	37,0	22	
16 VE ÜSTÜ	33,80	7,36	35,50	110	
Toplam	34,37	7,09	35,00	209	

*p<0.05

4.5. Çalışma Saatlerine Göre Evlilik uyumu ve Evlilikte Problem Çözme Becerisi

Polis memurlarının çalışma saatlerinin Evlilik Uyumu Ölçek puanları üzerindeki etkisi de incelenmiştir. Araştırmaya katılan personelin çalışma saatlerinin Evlilik Uyumu Ölçeği puanlarının üzerindeki etkisine bakmak amacıyla non-parametrik bir test olan Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Bunun sonucunda çalışma saatlerinin Evlilik Uyumu Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulgulanmıştır ($X^2_{(3)}$=49,444, p<0.001)(Tablo 19). Yani 8/5 çalışma sisteminde çalışan memurların evlilik uyumu ölçek puanları diğer kategorilerde yer alanlara göre yüksek iken, 12/24 sisteminde çalışan memurların evlilik uyumu ölçek puanları en düşük kategori olarak bulgulamıştır.

Tablo 19: Çalışma Saatlerine Göre Evlilik Uyumu Ölçeği Puanları Ortalama (×), Standart Sapma (SS) ve Medyan (μ) Değerleri

Çalışma Saatleri	X	SS	μ	N	Test İstatistiği
8/5	47,000	.00	47,000	11	X^2=49,444*
8/24	37,000	.00	37,000	22	
12/24	30,7273	12,73120	29,000	121	
Diğer	41,000	4.51335	42,000	55	
Toplam	34,9474	11,26824	37,000	209	

*p<0.001

Yine bu çalışmada çalışma şekillerinin Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçek puanlarına etkisi de bakılmıştır. Bu amaçla non-parametrik bir test olan Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Bunun sonucunda çalışma saatlerinin Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulgulanmıştır ($X^2_{(3)}$=35,355, p<0.001)(Tablo 20). Yani 8/5 çalışma sisteminde olan polis memurlarının evlilikte problem çözme becerisi ölçek puanları diğer kategorideki memurlara göre daha yüksektir.

Tablo 20: Çalışma Saatlerine Göre Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçeği Puanları Ortalama (×), Standart Sapma (SS) ve Medyan (μ) Değerleri

Çalışma Saatleri	X	SS	μ	N	Test İstatistiği
8/5	42,00	,000	42,00	11	X^2=35,355*
8/24	29,50	5,63	29,50	22	
12/24	34,091	8,17	36,00	121	
Diğer	35,400	3,23	35,00	55	
Toplam	34,3684	7,09	35,00	209	

*p<0.001

4.6. Evlilik Şekline Göre Evlilik Uyumu ve Evlilikte Problem Çözme Becerisi

Bu araştırmada polis memurlarının evlilik şeklinin Evlilik Uyumu Ölçek puanları üzerindeki etkisine bakılmıştır. Bu amaçla non-parametrik bir test olan

Mann-Witney-U testi uygulanmıştır. Bu testin sonucunda evlilik şeklinin Evlilikte Uyum Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır (Z=-2.368, p<0.05)(Tablo 21). Yani görücü usulü ile evlenen polis memurlarının Evlilik Uyumu Ölçek puanları, flört ederek evlenen polis memurların puanlarından yüksektir.

Tablo 21: Evlilik Şeklinin Evlilikte Uyum Ölçeği Puanlarına Etkisi

Evlilik Şekli	N	SS	μ	Test İstatistiği
Görücü Usulü	55	9,86	37,00	Z=-2,368*
Flört Ederek, Severek	154	11,61	34,50	
Toplam	209	11,27	34,947	

*p<0.05

Bu çalışmada aynı zamanda polis memurlarının evlilik şeklinin Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçek puanları üzerindeki etkisine de bakılmıştır. Bu amaçla non-parametrik bir test olan Mann-Witney-U testi uygulanmıştır. Bu testin sonucunda evlilik şeklinin Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır (Z=-1.263, p>0.05)(Tablo 22).

Tablo 22: Evlilik Şeklinin Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçeği Puanlarına Etkisi

Evlilik Şekli	N	SS	μ	Test İstatistiği
Görücü Usulü	55	4,48	35,80	Z=-1,263
Flört Ederek, Severek	154	7,77	33,85	
Toplam	209	7,09	34,37	

4.7. Evlilik Süresine Göre Evlilik Uyumu ve Evlilikte Problem Çözme Becerisi

Polis memurlarının evlilik sürelerinin Evlilik Uyumu Ölçek Puanları üzerindeki etkisine bakmak amacıyla non-parametrik bir test olan Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Bunun sonucunda evlilik süresinin Evlilik Uyumu Ölçek puanları arasında anlamlı bir fark bulgulanmıştır ($X^2_{(3)}$=57,282, p<0.001)(Tablo 23). Evlilik süresi 21 yıl ve üstü kategorisinde olan polislerin evlilik uyumu puanları, 0-3 yıl kategorisine göre daha yüksektir.

Tablo 23: Evlilik Süresine Göre Evlilik Uyumu Ölçeği Puanları Ortalama (×), Standart Sapma (SS) ve Medyan (μ) Değerleri

Evlilik Süresi	X	SS	μ	N	Test İstatistiği
0-3 Yıl	29,00	,000	29,00	11	X^2=57,282*
4-6 Yıl	36,00	7,74	40,00	55	
10-12 Yıl	37,50	8,70	37,50	22	
13-15 Yıl	40,25	5,60	40,50	44	
16-18 Yıl	4,00	,000	4,00	11	
19-21 Yıl	33,00	,000	33,00	11	
21 ve Üstü Yıl	36,400	11,95	44,00	55	
Toplam	34,9474	11,27	37,00	209	

* p<0.001

Polis memurlarının evlilik sürelerinin Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçek puanları üzerindeki etkisine de bakılmıştır. Bu amaçla non-parametrik bir test olan Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Bunun sonucunda evlilik süresinin Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçek puanları arasında anlamlı bir fark bulgulanmıştır ($X^2_{(3)}$=43,256, p<0.001)(Tablo 23). Yani 21 yıl ve üstü, 0-3 yıl evlilik süresi olan polislerin Evlilikte Problem Çözme Becerisi puanları, diğer kategoridekilerden daha yüksektir.

Tablo 24: Evlilik Süresine Göre Evlilikte Problem Çözme Becerisi Ölçeği Puanları Ortalama (×), Standart Sapma (SS) ve Medyan (μ) Değerleri

Evlilik Süresi	X	SS	μ	N	Test İstatistiği
0-3 Yıl	39,00	,000	39,00	11	X^2=43,256*
4-6 Yıl	32,20	5,61	32,00	55	
10-12 Yıl	36,50	8,70	36,50	22	
13-15 Yıl	33,25	6,53	33,50	44	
16-18 Yıl	17,00	,000	17,00	11	
19-21 Yıl	35,00	,000	35,00	11	
21 ve Üstü Yıl	39,00	1,915	39,00	55	
Toplam	34,37	7,09	35,00	209	

* $p<0.001$

4.8.Sonuç ve Öneriler

Evlilik uyumu ve onu etkileyen birçok faktöre yönelik çalışmalar literatürde geniş yer kaplamaktadır. Özellikle bireylerin ya da çiftlerin sahip oldukları çeşitli özelliklerin etkisine yönelik bulgular yoğunluktadır. Bu özelliklerin başında bireylerin cinsiyeti gelmektedir. Erkek ya da kadın olmanın evlilik uyumuna etkisi, birçok araştırmanın sonuçlarında yer bulmuştur. Yapılan bu çalışmada da araştırma örneklemimizin büyük çoğunluğu erkek olmakla birlikte, cinsiyet açısından evlilik uyumu puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu sonuç araştırmacının varsayımını desteklemekle birlikte literatürde yer alan birçok araştırma bulguları ile de uyumludur (Şentürk, 2013; Çelik ve Tümkaya, 2012; Çakırlar, 2012; Kabasakal ve Soylu, 2016; Tüfekçi, Hoşgör, 2013). Çelik ve Tümkaya'nın (2012), öğretim elemanları üzerinde yaptığı ve öğretim elemanlarının evlilik uyumu ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında, öğretim elemanlarının cinsiyetinin evlilik uyumunu yordamadığını bulgulamıştır. Bununla birlikte Kabasakal ve Soylu'nun (2016) yaptığı araştırma bulguları ile de uyumludur. Kabasakal ve Soylu (2016) yaptıkları araştırmada evli bireylerin evlilik doyumlarının cinsiyete ve eş desteğine göre değişip değişmediğini araştırmış ve cinsiyetin anlamlı etkisini bulgulayamamışlardır.

Polisler üzerinde yapılan araştırmalarda evlilik uyumunun cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakıldığında, bu alanda yapılan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Çakırlar (2012), polislerin evlilik uyumunu etkileyen değişkenleri belirlemek amacıyla yaptığı araştırmasında, cinsiyetin polislerin evlilik uyumu üzerinde etkisine rastlayamamıştır. Literatürde polis memurlarının cinsiyetinin evlilik uyumunu etkilediğine yönelik araştırma bulgusuna rastlanılamamıştır. Yaptığımız çalışmada kadın ya da erkek polis olmanın evlilik uyumu ile ilişkisine yönelik anlamlı bir bulgu elde edilememiştir.

Etkisine bakılan bir diğer demografik özellik yaştır. Yaşın evlilik uyumu üzerindeki etkisine yönelik araştırma bulgusu, 40 yaştan sonraki polislerin evlilik uyumlarının diğer yaş gruplarından yüksek olduğuna yöneliktir. Yaşın ilerlemesi ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi ortaya koyan araştırmacının varsayımını desteklememektedir. Yaş ile ilgili olarak evlilik uyumu incelendiği zaman araştırma bulgularının farklılık gösterdiği görülmektedir. Birçok araştırma bulgusu yaşın evlilik uyumu üzerindeki etkisine yönelik bulgular içermekle birlikte (Yalçın, 2014; Çelik, 2006; Demiray, 2006; Yüksel, 2013; Şener ve Terzioğlu, 2008), yaşın evlilik uyumuna etkisinin olmadığına dair bulgular da mevcuttur (Tutarel ve Kışlak, 2002; Şentürk, 2013; Erdoğan, 2007).

Evlilik uyumu ile ilgili olarak birçok meslek gruplarına yönelik çalışmalar bulunmaktadır (Çelik ve Tümkaya, 2012; Yılmaz Dinç ve Şar, 2015; Yeşiltepe ve Çelik, 2014). Bütün bu çalışmaların ortak sonucu, meslekteki iş yoğunluğunun uyumu etkilediğine yöneliktir. Mesleğin yapısından çok iş ortamındaki yoğun çalışma sistemi bireylerin yaşam doyumlarının yanı sıra evlilik uyumlarını da etkilemektedir.

Kendine has bir yapısı olan ve yoğun çalışma saatleri ile ilişkili olarak bilinen ve ilk akla gelen meslek polisliktir. Polis olmak, uzun süren mesai ve yoğun çalışma sistemi ile birlikte bireylerin özel ve sosyal hayatlarına zaman ayıramama problemini de beraberinde getirmektedir. Bu durum evli polis memurlarının çoğu zaman eş, çocuk ve yakınlarına zaman ayıramamakla sonuçlanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında evlilik uyumunun mesleğin yapısına ait özellikleri (çalışma sistemi, çalışma süresi, rütbe…) ile ilişkisine bakıldığında anlamlı ilişkiler bulgulanmaktadır. Yaptığımız çalışmada polislerin meslekteki hizmet süreleri ile evlilik uyumları arasındaki

ilişkiye baktığımızda, 11-15 yıl hizmet süresi bulunan polislerin evlilik uyumları daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca çalışma sistemi düzensiz olan polislerin evlilik düzeyleri düşük olarak bulunmuştur.

Polislik mesleğinin farklı yapısı, kendine has sistemi nedeniyle birçok birey bu mesleğin ilk yıllarında uyum sürecine girmektedir. Mesleğin ve sistemin birer parçası haline gelmekle birlikte yaşam şartları, sosyal faaliyetler ve evlilik bu sisteme uyarlanmaya çalışılır. İlk yıllarını uyum süreci ile geçiren bireyler, meslekteki süreleri artmakla birlikte bu sisteme tam olarak adapte olamazlar ancak yaşam şekillerini belli kalıba oturtmaya başlarlar. Meslekteki hizmet süresinin artması ile birlikte belli sistem haline gelen bu yaşam şekli bireylerin hem evlilik hem de sosyal ortamının uyumlu bir şekilde sürdürülmesine olanak sağlar. Ancak hizmet süresinin artması, yıpranmışlık ve yoğun stres düzeyi bu uyumu çok kısa sürede bozmakta ve her alanda zorlanmalara yol açmaktadır. Hizmet süresinin yanı sıra meslekteki düzensiz çalışma sistemi de bu uyumu sarsmaktadır. Hizmet süresi, çalışma sistemi gibi faktörlerin evlilik uyumunun yanı sıra bireylerin evlilikte problem çözme becerileri üzerinde de etkilidir. Araştırmamızda bu meslekte hizmet süresi kısa olan ve düzenli çalışma sisteminde çalışan bireylerin evlilikte problem çözme becerilerinin diğer gruptakilere göre yüksek olması bu durumu desteklemektedir.

Yapılan bu çalışmada evlilik biçiminin de polislerin evlilik uyumu üzerindeki etkisene bakılmıştır ve analizlerine yer verilmiştir. Beklenildiği gibi evlilik biçiminin evlilik uyumu ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Görücü usulü ile evlenen polislerin evlilik uyumu, flört ederek evlenen polislerin evlilik uyumundan daha yüksek olarak bulgulanmıştır. Yapılan bu çalışma Erbek ve arkadaşlarının (2005) yaptığı araştırma bulguları ile uyuşmaktadır. Erbek ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada da görücü usulü evlenen çiftlerin evlilik uyumu yüksek bulgulanmıştır. Bu araştırmaların aksine Şendil ve Korkut (2012), flört ederek, anlaşarak evlenen çiftlerin evlilik uyumunu daha yüksek bulgulamışlardır. Çalışmamızda kaçarak evlenen ve akraba evliliği yapan polislere rastlanılmamış, demografik bilgi formunda yer verilmesine rağmen bu tür evlilik yapan bireylere rastlanılmamıştır.

Evlilik uyumu ve evlilikte problem çözme becerisi birçok faktörle ilişkilidir. Bireylerin yaptıkları meslekler de kuşkusuz bu faktörlerden birisidir. Bu anlamda özellikle bireyin sosyal hayatını sekteye uğratan veya yoğun bir iş temposu bulunan

bir meslek grubuna mensup olmanın bu alandaki etkisi yadsınamaz. Bu açıdan incelendiğinde kendine has bir yapısı olması sebebiyle polislerde evlilik uyumu icra edilen meslek son derece ilişkili olarak karşımıza çıkmaktadır.

Aile hayatının önemi göz önüne alındığında, bu sistemin devam ettirilmesi yetiştirilen bireylerin sağlıklı olması açısından önemli hale gelmektedir. Evliliklerin uzun ve kaliteli bir şekilde devam ettirilmesi bu amacı desteklemektedir. Dolayısıyla bu durumun devamı için yapılan birçok araştırmadan biri olan bu çalışma mesleğin bu süreçteki önemini ortaya koymaktadır.

Çalışma yaşamında karşılaşılan problemlerin ilk yansıtıldığı yer bireylerin aile yaşamıdır. İşin yoğun, stresli olması bireyin bu olumsuzlukları tolere edememesi, bu durumun aile hayatına yansımasına neden olmaktadır. Ayrıca yoğun çalışma saati, uzun süren mesailer, iş ortamındaki yoğun stresörler, bireylerin aile yaşamına zaman ayıramama problemini beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla belli bir meslek grubuna mensup olmak bu sorunların yaşanma olasılığını arttırmaktadır.

Yapılan bu çalışmada polislerin çalışma düzenlerinin evlilik uyumu üzerindeki etkisi ortaya konulmuş, düzensiz ve uzun mesai sisteminin bu uyumu olumsuz bir şekilde etkilediği bulgulanmıştır. Bu amaçla polislerin mesai sistemlerinin yeniden düzenlenmesi ve uzun süren mesai sürelerinin kısaltılması, evlilik uyumu ve aile açısından önemli değişikliklere sebep olacaktır.

Mesleğin koşullarına alışma, uyum sağlama açısından mesleğin ilk yılları önemlidir. Bu kapsamda teşkilat içinde mesleki uyum, stres yönetimi, öfke kontrolü eğitimlerinin belli dönem ve aralıklarla verilmesi fayda sağlayacaktır.

Polislerin görev esnasında yoğun çatışma yaşamasına sebep olacak, stres düzeyini yükselten, benlik yapılarını etkileyen sorumluluk anlamında çeşitli düzenlemelerin yapılması bu olumsuzlukları azaltacaktır.

Polisler, vatandaşların tatil olarak nitelendirdikleri günlerde çoğunlukla görev yapmakta, diğer insanların güven ve huzur içinde tatillerini tamamlamaları için büyük uğraşlar vermektedirler. Bu anlamda kendi aile yaşantılarını ikinci plana atmaktadırlar. Bu tarz çalışma sisteminde aileleri ile geçirip deşarj olamayan polisler büyük sıkıntılarla uğrşmaktadırlar. Dolayısıyla ailelerine vakit ayırabilmeleri, onlarla

vakit geçirebilmelerine olanak sağlamak, olumsuz duygu durumlarının azalmasını sağlayacaktır. Bu amaçla yapılacak olan diğer araştırmalara yönelik öneriler ise şu şekildedir:

- Evlilik uyumunun tespiti, etkilenmesi ve devam ettirilmesinde çiftlerin karşılıklı etkileşimi oldukça önemlidir. Yapılan bu çalışmaya sadece evli olan polis memurları dahil edilmiş, eşleri araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır. Dolayısıyla evlilik uyumunun iyi tespiti açısından bireyleri eşlerinin de dahil edilmesi önemli bulguların tespitini sağlayacaktır.

- Polislerde evlilik uyumuna yönelik araştırma bulguları literatürde sınırlıdır. Bu amaçla yapılacak çalışmalarda birçok faktörün etkisine bakılması oldukça önemli verilerin literatüre kazandıracaktır. Yapılan bu çalışmada kapsam dışında bırakılan ailenin ekonomik durumu, eşin eğitim düzeyi, çalışılan birim gibi değişkenlerin yapılacak araştırmalarda göz önünde bulundurulması önemli olacaktır.

- Ayrıca yapılan çalışmamızda rütbeye göre normal dağılımın elde edilememesi sebebiyle evlilik uyumu ile ilişkisi incelenememiştir. Yapılacak olan araştırmalarda rütbe dağılımına dikkat edilmesi bu konu hakkında da literatüre veri sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Akar, H. (2005). *Psikiyatrik Yardım Talebi Olanlar İle Yardım Talebi Olmayan ve Boşanma Aşamasında Olan Çiftlerde; Çift Uyumu ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması.* Yüksek Lisans Tezi. Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 12. Psikiyatri Birimi, İstanbul.

Akça Koca, D. (2013). *Bir Aile Eğitim Programının Evli Annelerin Evlilik Doyumu, Evlilikte Sorun Çözme Becerisi ve Psikolojik İyi Oluşuna Etkisi.* Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Alemdar Coşkun, M. (2016). *Problem Çözme Eğitim Programının Anasınıfına Devam Eden Çocukların Problem Çözme Becerileri ile Kişiler Arası Problem Çözme Becerilerine Etkisi.* Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Alver, B. (2005). *Üniversite Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri ve Akademik Başarılarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi.* Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı 21, 75-88.

Anlıak, Ş., Dinçer, Ç. (2005). *Farklı Eğitim Yaklaşımları Uygulayan Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Çocukların Kişilerarası Problem Çözme Becerilerinin Değerlendirilmesi.* Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 38(1), 149-166.

Arslan, C. (2010). *Öfke ve Öfkeyi İfade Etme Biçimlerinin, Stresle Başa Çıkma ve Kişiler Arası Problem Çözme Açısından İncelenmesi.* Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 10(1), 7-43.

Arslan, Ç. (2001). *Öğretmenlerin ve Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Askari, M., Noah, S. B. M., Hassan, S. A. B., Baba, M. B. (2012). *Comparison The Effects Of Communication And Conflict Resolution Skills Training On Marital Satisfaction.* International Journal of Psychological Studies, 4(1), 182.

Azizoğlu, Ö., Özyer, K. (2010). *Polislerde Tükenmişlik Sendromu Üzerine Bir Ampirik Çalışma*. Turizm Araştırmaları Dergisi, 21(1), 137-147.

Baldık, Ö. (2005). *Ansiklopedik Eğitim ve Psikoloji Rehberi*. İstanbul: Timaş Yayınları.

Basmacı, S. K. (1998), *Üniversite Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerini Algılamalarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Başay, A.C. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin Benlik Yapısı ve İş Seçme Kriterleri*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Bildirici, A. (2016). *Evlilik Süresinin, Cinsel Yaşama ve Evlilik Uyumuna Etkisi ve Sonuçların Sosyo Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Bilen, M. (1983). *Sağlıklı İnsan İlişkileri*. Ankara: Armoni Ltd. Şti.

Bilge, F., Arslan, A. (2000). *Akılcı Olmayan Düşünce Düzeyleri Farklı Üniversite Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerini Değerlendirmeleri.* Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2(13),7-18.

Bingham, A. (1998). *Çocuklarda Problem Çözme Yeteneklerinin Geliştirilmesi*. (Çev. F. Oğuzhan). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Birkök, M. C. (2004). *Poliste Çatışma ve Stres Yönetimi.* Journal of Human Sciences, 1(1).

Bradbury, T., Fincham, B. (1990). *Understanding And Altering The Longitudinal Course of Marriage.* Journal of Marriage and Family.

Brems, C., Johnson, M.E. (2012). *Problem Solving Apprasial and Coping Style: The Influence of Sex-Role Orientation and Gender*. The Journal of Psychology, 123(29).

Budak, S. (2005). *Psikoloji Sözlüğü.* Ankara: Bilim Sanat Yayınları

Candemir Karaburç, G. (2017). *Evli Bireylerin Problemli İnternet Kullanımı, Evlilik Uyumu, Eş Tükenmişliği ve Temel Psikolojik İhtiyaçların Karşılanma Düzeylerinin İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Caplan, L.J., Schooler, C. (2007). *The Effects of Analogical Training Models and Age on Problem Solving in a New Domain.* Experimental Aging Research, 151-154.

Cerrah, İ., Semiz, E. (2000). *Yirmi Birinci Yüzyılda Polis Temel Sorunlar-Çağdaş Yaklaşımlar.* Ankara: Sibel Matbaası

Cornelius, S.W., Caspi, A. (1987). *Everyday Problem Solving in Adulthood and Old Age.* Psychology and Aging, Vol 2(2), 144-153.

Çakır, İ. (2006). *Polislerin İş Stresi ve Bazı Değişkenlere Göre Stresle Başa Çıkma Tarzlarının Karşılaştırılması.* Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.

Çakır S. (2008). *Evli Bireylerin Evlilik Uyumlarının Ana-Babalarına Bağlanma Düzeyleri ve Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi.

Çapri, B., Gökçakan, Z. (2008). *Akılcı Duygusal Davranış Terapisi'ne Dayalı Grupla Psikolojik Danışmanın Üniversite Öğrencilerinin Problem Çözme Becerisi Algısına Etkisi.* Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17(1), 135-154.

Demir Erbil, D. (2016). *Evli ve Çalışan Bireylerin Çalışma Yaşam Kalitesinin Evlilik Uyumuna Etkisi.* Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Denney, N.W. (1981). *Adult Age Differences on Traditional and Practical Problem Solving Measures.* Journal of Gerontology, 36(3), 323-328.

Erdem, H. (2001). *Nasıl Bir Polis, Nasıl Bir Polis Eğitimi*. 21. Yüzyılda Polis Eğitimi Sempozyumu Bildirileri. Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkanlığı Yayını: 367- 370.

Elik, M., Yazgan İnanç, B. (2009). *Evlilik Doyum Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışmaları.* Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 18, Sayı 2.247-269.

Chang, C.Y., & Myers, J. E. (1997). *Understanding And Counseling Korean Americans: Implications For Training.* Counselor Education and Supervision, 37, 35-49.

Çakıcı, B. (2016). *Görücü Usülü Evlenen Çiftler İle Flört Ederek Evlenen Çiftler Arasında Evlilik Sonrası Evlilik Dinamiklerinin Karşılaştırılması.* Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi.

Çakırlar, A. (2012). *Polislerde Evlilik Uyumunu Etkileyen Bazı Değişkenlerin İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Çavuşoğlu, Z.Ş. (2011). *Bağlanma Stilleri, Evlilik Uyumu ve Aldatma Eğitimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çelik, M., Tümkaya, S. (2012). *Öğretim Elemanlarının Evlilik Uyumu ve Yaşam Doyumlarının İş Değişkenleri İle İlişkisi.* Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 13(1), 223-238.

Çimen, Ş.E. (2007). *Görücü Usulü ve Anlaşarak Evlenen Bireylerin Çeşitli Sosyal, Psikolojik Faktörler Yönünden Karşılaştırılması.* Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Ankara.

Davarcı, Y., Özdemir, S. (2013). *Son Kale Aile.* Ankara: Korza Yayıncılık.

Demir Erbil, D. (2016). *Evli ve Çalışan Bireylerin Çalışma Yaşam Kalitesinin Evlilik Uyumuna Etkisi.* Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Demiray, Ö. (2006). *Evlilikte Uyumun Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.

Derdiman, C. (1997). *Polis Yönetimi ve Hukuku.* Tokat: Arı Ofset Matbaacılık.

Doherty, W.J. (1982). *Attributional Style and Negative Problem Solving in Marriage.* National Council on Family Relations. 31(2), 201-205.

Dündar, S. (2008). *Üniversite Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 24(2), 139-150.

D'Zurilla, T. J., Goldfried, M. R. (1971). *Problem Solving And Behavior Modification. Journal of Abnormal Psychology*, *78*(1), 107-126.

D,Zurilla, T. J., Maydeu-Olivares, A., Kant, G.L. (1998). *Age And Gender Diffarences in Social Problem-Solving Ability*. Personality And Individual Differences, 25(2), 241-252.

Ellis, S., Siegler, R.S. (1994) *Development of Problem Solving. Thinking And Problem Solving-Handbook of Perception And Cognition* (Sternberg, R.J.), Academic Press, USA. 336–363.

Erbek, E., Beştepe E., Akar, H., Eradamlar, N., Alpkan, R. L. (2005). *Evlilik Uyumu.* Düşünen Adam, 18 (1), 39-47.

Erden, M., Akman, Y. (1995). Eğitim Psikolojisi. Ankara: Arkadaş Kitabevi.

Erdoğan, S. (2007). Evlilik Uyumu ile Psikiyatrik Rahatsızlıklar, Bağlanma Stilleri ve Mizaç ve Karakter Özellikleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara.

Eriki, Z.B. (2017). *Alkol Kullanımının Evlilikte Çatışma, Çatışma Çözüm Stilleri ve Uyum Üzerindeki Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Aile Danışmanlığı ve Eğitimi. İstanbul.

Erözkan, A. (2013). *İletişim Becerileri ve Kişilerarası Problem Çözme Becerilerinin Sosyal Yetkinliğe Etkisi.* Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi, 13(2), 731-745.

Erümit, A.K. (2014). *Polya'nın Problem Çözme Adımlarına Göre Hazırlanmış Yapay Zeka Tabanlı Öğretim Ortamının Öğrencilerin Problem Çözme Süreçlerine Etkisi.* Doktora Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Matematik Eğtimi Bilim Dalı. Trabzon.

Fındıklı, R. (2003). *Polisin Görev ve Yetkileri*. Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Fışıloğlu, H. (1992). *Lisansüstü Öğrencilerinin Evlilik Uyumu*. *Psikoloji Dergisi,* 7(28), 16-24.

Fışıloğlu, H. (2001). *Consanguineous Marriage And Marital Adjustment in Turkey*. The Family Journal: Counseling And Therapy for Couples And Families, 9, 215-222.

Fidanoğlu, O. (2007). *Evlilik Uyumu İle Eşlerin Somatizasyon Düzeyleri Arasındaki İlişki ve Diğer Sosyodemografik Değişkenler Açısından Karşılaştırılması.* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Forgatch, M.S. (1989). *Patterns and Outcome in Family Problem Solving: The Disrupting Effect of Negative Emotion.* National Council on Family Relations. 5(1), 115-124.

Fowers, B. J. (1993). *Psychology As Public Philosophy: An İllustration Of The Moral Dimension Of Psychology With Marital Research*. Journal of Theoretical and Philosophical Psychology, 13, 124-136.

Gelbal, S. (1991). *Problem Çözme.* Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, S. 6, 167-173.

Giddens, A. (2006). Sosyoloji. İstanbul: Ayraç

Glenn, N.D. (1991). *The Recent Trend İn Marital Success İn The United States.* Journal of Marriage and The Family, 53, 261-270.

Gökmen, A. (2001). *Evli Eşlerin Birbirlerine Yönelik Kontrolcülük ve Bağımlılık Algılarının Evlilik Doyumu Üzerindeki Etkisi.* Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Gündoğdu Aktürk, E. (2010). *Görücü Usulü ve Aşk Evliliklerinde Bağlanma Figürü Aktarımı, Bakım Verme Stilleri ve Evlilik Doyumu.* Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı.

Güngör, M. (2012). *Üniversite Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin Aile Tipleri Ve Aile Tutumları Açısından İncelenmesi*. E-Journal Of New World Sciences, Academy 7(4), 40-51.

Güven, N., Sevim. S.A (2007). *İlişkilerde İlgili Bilişsel Çarpıtmalar ve Algılanan Problem Çözme Becerilerinin Evlilik Doyumunu Yordama Gücü*. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi. 28(3), 49-61.

Güvenç, Bozkurt. (2010). İnsan ve Kültür. İstanbul: Boyut Yayın Grubu.

Hepner, P., Krauskoph, K. (1987). *An Information Processing Approrach to Personel Problem Solving.* The Counselling Psychologist. 7,15-34.

Hisli Şahin, N., Onur, A., Basım, H.N. (2008). *İntihar Olasılığının, Öfke, Dürtüsellik ve Problem Çözme Becerilerindeki Yetersizlik İle Yordanması*. Türk Psikoloji Dergisi, 23(62), 79-88.

Hortaçsu, N. (1999). *The first Year of Family- And Couple-Initiated Marriages Of A Turkish Sample: A Longitudinal İnvestigation*. International Journal of Psychology, 34, 29-41.

İlkketenci, R. (2004). *Evli Bireylerin Problem Çözme Becerileri ve Evlilik Uyumları Arasındaki İlişki.* Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi.

İşmen, E. (2001). *Duygusal Zeka ve Problem Çözme.* Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. 13, 111-124.

Kağıtçıbaşı, Ç. (1996). *Family And Human Development Across Cultures: A View From The Other Side.* Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Kahraman, Z. (2011). *Bir Evlilik ve Aile Hayatı Eğitim Programının Evli Kadınlarda Evlilik Uyumuna ve Aile Sistemine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, İstanbul.

Kabasakal, Z., Soylu, Y. (2016). *Evli Bireylerin Evlilik Doyumunun Cinsiyet ve Eş Desteğine Göre İncelenmesi.* Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 5(4), 208-214.

Kahveci, G. A. (2016). *Evli Çiftlerde Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışma Biçimi ve Depresyon Düzeylerinin Değerlendirilmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kalaycı, N.(2001). *Sosyal Bilimlerde Problem çözme Ve Uygulamalar*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Kalkan, M., Ersanlı, E. (2008). *Bilişsel-Davranışçı Yaklaşıma Dayalı Evlilik İlişkisini Geliştirme Programının Evli Bireylerin Evlilik Uyumuna Etkisi.* Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 8(3). 963-986.

Kansız, M. & Arkar, H. (2011). *Mizaç ve Karakter Özelliklerinin Evlilik Doyumu Üzerine Etkisi.* Anadolu Psikiyatri Dergisi, 12, 24-29.

Karaca, N. H., Akyol, T., Karaca, L., Can Yaşar, M. (2015). *Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerileri ve Benlik Saygılarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi.* Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18(1), 199-220.

Karakelle, S. (2012). *Üst Bilişsel Farkındalık, Zeka, Problem Çözme Algısı ve Düşünme İhtiyacı Arasındaki Bağlantılar*. Eğitim ve Bilim Dergisi, 37(164). 237-250.

Kinnunen, U., Feldt, T. (2004). *Economic Stress And Marital Adjustment Among Couples: Analyses At The Dyadic Level.* European Journal of Social Psychology, 34, 519-532.

Kneeland, S. (2001). *Problem Çözme* (Çev. N. Kalaycı). Ankara: Gazi Kitabevi.

Koca, D. A. (2013).. *Bir Aile Eğitim Programının Evli Annelerin Evlilik Doyumu, Evlilikte Sorun Çözme Becerisi ve Psikolojik İyi Oluşuna Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Kocadere, M. (1995). *İyi ve Kötü Evliliklerin Özelliklerini Belirlemeye Yönelik Betimsel Bir Çalışma.* Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Ensititüsü, İzmir.

Korkut, F. (2002). *Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri.* Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22, 177-184.

Kublay, D. (2018). *Evlilik Uyum: Değer Tercihleri ve Öznel Mutluluk Açısından İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon

Kuzgun, Y. (1992). *Rehberlik ve Psikolojik Danışma.* Ankara: ÖSYM Eğitim Yayınları.

Locke, H. & Wallace, K. (1959). *Short Marital Adjustment Prediction Tests:Their Reliability and Validity.* Marriage and Family Living, *21*, 251-255.

Mayer, R.E. (1998). *Cognitive, Metacognitive, And Motivational Aspects of Problem Solving.* Instructional Science, 26(1-2), 49-63.

Merter, F. (1990). *Köy Ailesinde Meydana Gelen Değişmeler.* Ankara: Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları.

Morgan, T.C. (2005). *Psikolojiye Giriş*. Ankara: Eğitim Yayınları.

Mumford, E. (1999). *Dangerous Decisions Problem Solving in Tomorrow's World.* Boston: MA.

Nacar, F.S. (2010). *Sınıf öğretmenlerinin İletişim ve Kişilerarası Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, Adana.

Nezu, A. M. (2004). *Problem Solving and Behavior Therapy Revisited.* Behavior Therapy, 35 (1),1-33.

Nirun, N. (1994). *Sistematik Sosyoloji Yönünden Aile ve Kültür*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını.

Oğuzkan, A. Ferhan.(1993). *Eğitim Terimleri Sözlüğü.* Akara: Emel Matbaacılık.

Öğülmüş, S. (2001). *Kişilerarası Sorun Çözme Becerileri ve Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Ömerbaşoğlu, S. (2013). *Fibromiyalji Sendromlu ve Temporamandibular Bölgede Bruksizme Bağlı Olarak Ortaya Çıkan Miyofasyal Ağrı Sendromlu Kadınlarda Evlilik Uyumunun ve Yordayıcılarının Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı.

Öncel, A., Sarıışık, M. (2010). *Güvenlik Personelinin Yabancı Turistlere Yönelik Yaklaşımlarının Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma.* 11. Ulusal Turizm Kongresi Bildirim Kitabı. Ankara: Detay Yayıncılık.88-99.

Özen, S., Uzun, T. (2005). *İşyerinde Çalışanın Yaşadığı Çatışmanın Azaltılmasında Örgütün ve Ailenin Rolü: Polis Memurlarına Yönelik Bir Uygulama.* Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(2). 128-147.

Özgüven İ.E. (2014). *Evlilik Ve Aile Terapisi.* İstanbul: Nobel Yayın.

Özgüven İ.E. (2001). *Evlilik Ve Aile Terapisi.* Ankara: PDREM Yayınları.

Özgüven, İ.E. (2002). *Bireyleri Tanıma Teknikleri.* Ankara: PDREM Yayınları.

Özkalp, E. (2011). *Sosyolojiye Giriş*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım

Polat, D. (2006). *Evli Bireylerin Evlilik Uyumları, Aldatma Eğilimleri ve Çatışma Eğilimleri Arasındaki İlişkilerin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Sosyal Psikoloji Programı. Ankara.

Ramazan, O. (2005). *Özel Öğretim Yöntemleri.* T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını.

Ramsey R.F.(1989). *Effective problem solving.* The Shild & Lance, 7 (4).

Sabatelli, M. Ronald (1988*). Measurement Issues in Marital Research:A Review And Critique of Contemporary Survey Instruments.* Journal of Marriage and the Family. 50, 891-915.

Sanford, K.(2003). *Problem-solving Conversations in Marriage: Does it Matter What Topics Couples Discuss?.* Journal of the International Associıation for Relationship Research. 10(1), 97-112.

Saraçaloğlu, A.S., Serin, O., Bozkurt, N. (2001). *Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri İle Başarıları Arasındaki İlişki.* Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 14, 121-134.

Saxton, L. (1982). *Marriage. The Nature of Marriage, The Individual, Marriage, and The Family.* (5.Edith). California, Wadsworth Publishing Company Belmont, A Division of Wadswort , 216-224.

Sevim, S. A. (1999). E*vlilik İlişkisini Geliştirme Programları*. Türk Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Dergisi, Sayı: 2(11), 19-25.

Sezen, B. (2015). *Müzakere (Problem Çözme) ve Arabuluculuk Eğitiminin Ergenlerin Kişiler Arası Problem Çözme ve Öfke Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Mevlana Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı. Konya.

Sezen, G., Paliç. G. (2011). *Lise Öğrencilerin Problem Çözme Becerisi Algılarının Belirlenmesi.* 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications, 27-29 April, Antalya, 1689-1696.

Sezen, L. (2005). *Türkiye'de Evlenme Biçimleri,* A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi Sayı 27, 185-195.

Soylu, Y., Kağnıcı, D.Y. (2015). *Evlilik Uyumunun Empatik Eğilim, İletişim ve Çatışma Çözme Stillerine Göre Yordanması.* Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal 2015, 5 (43) 44-54

Solso, R.L., Maclin, M.K., Maclin, O. H. (2007). *Bilişsel Psikoloji*. İstanbul: Kitapevi Yayınları.

Sprey, J. (1979). *Conflict Theory And Study Of Marriage And The Family.* W.R. Burr, R. Hill, F.I. Nye & I.L. Reiss (Eds), Contemporary Theories About The Family, Vol:2, New York: Free Press.

Sullivian, B., Kieran T.,Pasch, Lauri A.,Johnson, Matthew D.,Bradbury, Thomas N. *Social Support, Problem Solving and The Longitudinal Course of*

Newlywed Marriage. Journal of Personality and Social Psychology, Vol 98(4), Apr 2010, 631-644

Şahin, Ç. (2004). *Problem Çözme Becerisinin Temel Felsefesi*. Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 10, 160-171.

Şahin, H. (2017). *Evli Bireylerin Otomatik Düşünce Kalıplarının Evlilik Uyumu Üzerindeki Etkisi.* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalı.

Şanlı, S. (2006). *Adana İlinde Çalışan Polislerin İş Doyumu ve Tükenmişlik Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi.* Yüksek Lisan Tezi. Çukurova Üniversitesi.

ŞENER, A. (2002). Ailede Eşler Arası Uyuma Etki Eden Faktörlerin Araştırılması. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Şener, A. & Terzioğlu, G. (2008). *Bazı Sosyo-ekonomik ve Demografik Değişkenler ile İletişimin Eşler Arası Uyuma Etkisinin Araştırılması*. Aile ve Toplum Dergisi, Sayı: 13(4), 7-20.

Şener, A. Ve Terzioğlu, G. (2002). *Ailede Eşler Arası Uyuma Etki Eden Faktörlerin Araştırılması.* Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı. Ankara.

Şendil, G., Korkut, Y. (2012). *Evli Çiftlerdeki Çift Uyumu ve Evlilik Çatışmasının Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi.* Psikoloji Çalışmaları / Studies in Psychology 28 (2012): 15-34.

Stenberg, R.J.,Hojjat, M. (1997). *Satisfaction in Close Relationships.* Newyork; The Guilford Press

Şengül, Ö. D. (2013). *Evli Bireylerin Evlilik Çatışması-Çatışma Çözüm Stilleri Ve Evlilik Uyumlarının İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi. Eğitim bilimleri Enstitüsü.

Şentürk, S. (2013). *Evli Bireylerde Evlilik Uyumu İle İlişkili Değişkenlerin İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

TARHAN, N. (2006). *Evlilik Psikolojisi*. İstanbul: Timaş Yayınları.

Tarhan, N. (2014). *Son Sığınak Aile*, İstanbul: Nesil Yayınları

Taşköprü, M. (2013). *Evlilik Doyumu ile Problem Çözme Becerileri, Stresle Başa Çıkma ve Evlilik Süresi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Bilim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı.

Taylan, S. (1990). *Heppner'in Problem Çözme Envanterinin Uyarlama, Güvenlik ve Geçerlik Çalışmaları*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi.

Tezer. E. (1992). *Evlilik Doyumu ve İş Doyumu: Bir Ön Çalışma*. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 1(3), 24-27.

Tezel, A., Arslan, S., Topal, M., Aydoğan, Ö. ,Koç, Ç., Şenlik, M. (2009). *Hemşirelik Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri ve Depresyon Düzeylerinin İncelenmesi.* Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 12(4), 1-10.

Thomas, K.W. (1976). *Conflict And Conflict Management. In M. D. Dunnette (Ed.). Handbook Of Industrial And Organizational Psychology*. Chicago: Rand-McNally, 889- 935.

Tilley, N. (2000). Not Rocket Science? *Problem-Solving and Crime Reduction. National Criminal Justice Reference Service.* ISBN 1-84082-494-8, https://www.ncjrs.gov/app/abstractdb/AbstractDBDetails.aspx?id=186755 Erişim Tarihi: 21.02.2018, 10:22.

Tok, E., Sevinç, M. (2010). *Düşünme Becerileri Eğitiminin Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerilerine Etkisi. P*amukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi dergisi, 27, 67-82.

Torun, A., Ercan, S. N. (2006). *Küçük İşletmelerde İş-Aile Çatışmaları, Çalışma Hayatından Duyulan Memnuniyet ve Firma Başarısıyla İlgili Algılar.* KOBİ'ler ve Verimlilik Kongresi, İstanbul: Kültür Üniversitesi Yayınları. 17-18.x

Turgut, T. (2011). *Çalışmaya Tutkunluk: İş Yükü, Esnek Çalışma Saatleri, Yetici Desteği ve İş-Aile Çatışması İle İlişkileri.* Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 25 (3-4), 155-180.

Tutarel-Kışlak, Ş. (1999). *Evlilikte Uyum Ölçeğinin (EUÖ) Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. 3P Dergisi 7(1),* 50–57.

Tutarel-Kışlak, Ş., Çabukça, F. (2002*). Empati ve Demografik Değişkenlerin Evlilik Uyumu İle İlişkisi*. Aile ve Toplum Dergisi 5(2), ISSN: 1303-0256.

Tüfekçi Hoşgör, E. (2013). *Evli Çiftlerin Öfke İfade Tarzları İle İvlilik Uyumunun İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Tümkaya, S. İflazoğlu, A.(2000). *Ç.Ü. Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Otomatik Düşünce ve Problem Çözme Düzeylerinin Bazı Sosyo-Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi.* Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(6), 143-158.

Uludağ, G., Taşdöven, H., Dönmez, M. (2014). *Polis Adaylarının Mesleki Kaygı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 18(2), 75-94.

Uşaklı, N. (2010). *Evli Bireylerin Evliliğe Uyumda Karşılaştığı Sorunlar ve Eğitim ihtiyaçları*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Uzel, A. (2015). *Evlilik İlişkisi İçerisinde Çiftler Arasında Cinsel Doyumun, Evlilik Uyumu Ve Benlik Saygısı Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı.

Ünal, S., Karlıdağ, R., Yoloğlu,S. (2001). *Hekimlerde Tükenmişlik ve İş Doyumu Düzeylerinin Yaşam Doyumu Düzeyleri İle İlişkisi.* Klinik Psikiyatri Dergisi, Cilt 4, 113-118.

Üstün, A., Bozkurt, E. (2003). İl*köğretim Okulu Müdürlerinin Kendilerini Algılayışlarına Göre Problem Çözme Becerilerini Etkileyen Bazı Mesleki Faktörler*. Kastamonu Eğitim Dergisi, 11(1), 13-20.

Varol, R. (2015). *Genogram Temelli Yürütülen Psikoloji Danışma Sürecinin Çiftlerde Evlilik Uyumu, Duygusal Bağlılık, Evlilikte Problem Çözme ve Benliğin Ayrımlaşma Düzeylerine Etkisi.* Yüksek Lisans Tezi. Mevlana Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı.

Vural Batık, M., Kalkan, M. (2017). *Evlilikte Algılanan Sorun Çözme Becerileri ve Evlilik Doyumu.* İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi. 6(5). 2630-2646.

Yalçın, H. (2014). *Evlilik Uyumu İle Sosyodemografik Özellikler Arasındaki İlişki.* Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Şubat 20014. Cilt 3. Sayı:1. ISSN: 2146-9199.

Yenice, N. (2012). *Öğretmen adaylarının Öz-Yeterlik Düzeyleri İle Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi*. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 11(39), 36-58.

Yeşiltepe, S., Çelik, M. (2014). Öğretmenlerin Evlilik Uyumlarının Psikolojik İyi Olma ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. İlköğretim Online, 13(3), 992-1013.

YILMAZ, A. (2001). *Eşler Arasındaki Uyum: Kuramsal Yaklaşımlar ve Görgül Çalışmalar*. Aile ve Toplum Dergisi 4(1)

Yılmaz, E., Tuzgöl Dost, M. (2016). *Polislerin Kişilerarası Problem Çözme Becerileri İle Öfke ve Öfke İfade Tarzları.* Türk Psikolojik Rehberlik ve Danışma Dergisi, 6(2), 15-34.

Yılmaz Karabulutlu, E., Yılmaz, S., Yurttaş, A. (2011). *Öğrencilerin Duygusal Zeka Düzeyleri İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki*. Psikiyatri Hemşireliği Dergisi, 2(2), 75-79.

Yüksel, Ö. (2013). *Kadınlarda Evlilik Uyumu ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişki: Stresle Baş Etme Biçimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutumları Aracı Rolleri.* Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı.

Yılmazçoban, A.M. (2008). *Flört ve Görücü Usulü Evliliklerde Psiko-sosyal Özelliklerin Etkisi: Demirci Örneği.* Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Sakarya.

Yörükoğlu, A. (2000). *Değişen Toplumda Aile ve Çocuk.* İstanbul: Özgür Yayınları

Williamson, H. C., Hanna, M. A., Lavner, J. A., Bradbury, T. N., & Karney, B. R. (2013). *Discussion Topic and Observed Behavior in Couples' Problem-Solving Conversations: Do Problem Severity And Topic Choice Matter? Journal of Family Psychology*, 27(2), 330-335.Woolfolk A. (1993). Educational psychology. Fifth Ed.Al1yn and Bacon.

EKLER

EK-1

DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Değerli Katılımcılar,

Bu çalışma yüksek lisans tez çalışması için oluşturulmuştur. Problem çözme becerisinin evlilik uyumu üzerindeki etkisinin araştırılması amacıyla yapılan bu çalışmada katılım gönüllük esasına dayanmaktadır. Aşağıda verilen ifadeleri dikkatlice okuyup size en uygun kutucuğu işaretleyiniz. **Lütfen boş madde bırakmayınız ve ankete isim ya da sicil yazmayınız**. Verdiğiniz yanıtlar bizim için önemlidir. Ankete katıldığınız için teşekkür ederim.

Psikolog Hatice YILDIRIM

1. **Cinsiyetiniz:** Kadın ( ) Erkek ( )
2. **Yaşınız:**……..
3. **Eğitim Düzeyiniz:** İlkokul ( ) Lise ( ) Ön Lisans ( ) Lisans ( ) Lisans Üstü ( )
4. **Eşin Çalışma Durumu:** Çalışıyor ( ) Çalışmıyor ( )

5. **Eşinizin Mesleği:**……

6. **Meslekteki Süreniz**: ……..

7. **Evlilik Süreniz**:……..

8. **Çocuk Sayısı:** ……..

9. **Evlilik Şekliniz**: Görücü Usulü ( ) Flört Ederek, Severek ( ) Akraba Evliliği ( ) Kaçarak ( )

10. **Çalışma Sisteminiz:** 8-5 ( ) 8/24 ( ) 12/24 ( ) 12/36 ( ) Diğer…….

11. **Rütbeniz:** Polis Memuru ( ) Baş Polis ( ) Komiser Yrd.( ) Komiser ( ) Baş Komiser ( ) Emniyet Amiri ( ) Emniyet Müdürü ( )

12. **Ailenizle Vakit Geçirme Durumuz:** Hemen Hemen Hiç ( ) Nadiren ( ) Bazen ( ) Sık Sık ( ) Her Zaman ( )

13. **Ailenizde Kimlerle Yaşıyorsunuz?:** Eşimle ( ) Eşim ve Çocuklarımla ( ) Eşim ve Bazı Aile Büyükleriyle ( ) Eşim, Çocuklarım ve Bazı Aile Büyükleriyle ( )

EK-2

EVLİLİKTE UYUM ÖLÇEĞİ (EUÖ)

Aşağıda evliliğinizle ilgili bilgi edinmek amacıyla hazırlanmış 15 madde bulunmaktadır. Her maddeyi dikkatlice okuyunuz. Sizden istenen; her bir soru için verilen seçeneklerden size en uygun olanı seçmenizdir. Size en uygun olduğunu düşündüğünüz seçeneğe **"X"** işareti koyunuz. Bu şekilde 15 maddenin her biri için size en yakın gelen kutucuğa işaretinizi koyarak cevaplarınızı veriniz.

1. Aşağıdaki ölçek çizgisi üzerinde, **"evliliğinizdeki mutluluk derecenizi tüm yönleri ile en iyi tanımladığına inandığınız noktaya" "X"** işareti koyunuz.
(Ortadaki **"mutlu"** sözcüğü, çoğu kişinin evlilikten duyduğu mutluluk derecesini temsil etmekte ve ölçek kademeli olarak sol ucunda evliliğinde **"çok mutsuz"** olan küçük bir azınlığı, sağ ucunda ise evliliği **"çok mutlu"** olan küçük bir azınlığı temsil etmektedir.)

Çok mutsuz **Mutlu** **Çok mutlu**

( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

	Her zaman anlaşırız	**Hemen her zaman anlaşırız**	**Ara sıra anlaşamadığımız olur**	**Sıklıkla anlaşamayız**	**Hemen her zaman anlaşamayız**	**Hiçbir zaman anlaşamayız**
2. Aile bütçesini idare etme						
3. Boş zaman etkinlikleri						
4. Duyguların ifadesi						
5. Arkadaşlar						
6. Cinsel ilişkiler						
7. Toplumsal kurallara uyma (doğru, iyi veya yerinde davranış)						
8. Yaşam felsefesi						
9. Eşinizin akrabalarıyla anlaşma						

Aşağıdaki her soru için; evliliğinizi en iyi ifade ettiğine inandığınız seçeneği "X" ile işaretleyiniz.

10. Ortaya çıkan uyumsuzluklar genellikle;

( ) Erkeğin susmasıyla

( ) Kadının susmasıyla

( ) Karşılıklı anlaşmaya varılarak sonuçlanır.

11. Ev dışı faaliyetlerinizin ne kadarını eşinizle birlikte yaparsınız?

( ) Hepsini

( ) Bazılarını

( ) Çok azını

( ) Hiçbirini

12. Boş zamanlarınızda aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

( ) Dışarıda bir şeyler yapmayı

( ) Evde oturmayı

Eşiniz genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih eder?

( ) Dışarıda bir şeyler yapmayı

( ) Evde oturmayı

13. Hiç evlenmemiş olmayı istediğiniz olur mu?

( ) Sık sık

( ) Arada sırada

( ) Çok seyrek

( ) Hiçbir zaman

14. Hayatınızı yeniden yaşayabilseydiniz;

( ) Aynı kişiyle evlenirdiniz

( ) Farklı bir kişiyle evlenirdiniz

( ) Hiç evlenmezdiniz

15. Eşinize güvenir, sırlarınızı ona açar mısınız?

( ) Hemen hemen hiçbir zaman

( ) Nadiren

( ) Çoğu konularda

( ) Her konuda

EK-3

EVLİLİKTE PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ ÖLÇEĞE (EPÇBÖ)

Aşağıda evlilikte karşılaştığınız problemleri(sorunları) çözme konusunda kendinizi nasıl gördüğünüzü değerlendirmeniz için hazırlanmış 9 soru bulunmaktadır. Her cümleyi dikkatlice okuyunuz. Sizden istenen; her bir soru için verilen 5 seçenekten size en uygun olanı seçmenizdir. Size en uygun olduğunu düşündüğünüz seçeneğe **"X"** işareti koyunuz. Bu şekilde 9 sorunun her biri için size en yakın gelen kutucuğa işaretinizi koyarak cevaplarınızı veriniz.

1. Diğer çiftlere kıyasla, kendi sorun çözme becerinizden ne kadar eminsiniz?	Hiç emin değilim	( )	( )	( )	( )	Çok eminim ( )
2. Çözümleriniz, ilişkideki sorunlarda ne derece etkilidir?	Çok etkisiz ( )	( )	( )	( )		Çok etkili ( )
3. Eşinize, bir sorun için çözüm önerme konusunda, kendinizi ne kadar rahat hissedersiniz?	Çok rahatsız hissederim ( )	( )	( )	( )		Çok rahat hissederim ( )
4. İlişkinizde karar verme sürecine ne kadar katkınız olur?	Hiç katkım olmaz ( )	( )	( )	( )		Çok katkım olur ( )
5. Evliliğinizde karar verme sürecinden ne kadar mutlusunuz?	Çok mutsuzum ( )	( )	( )	( )		Çok mutluyum ( )
6. Eşinizle sorunları tartışırken, eşiniz sizin duygularınızı ne kadar iyi anlar?	Asla anlamaz ( )	( )	( )	( )		Her zaman anlar ( )
7. Sorunlara getirilen çözümlerden ne kadar memnunsunuz?	Hiç memnun değilim ( )	( )	( )	( )		Çok memnunum ( )
8. Eşinizle birlikte sorun çözmeye çalışmak konusunda kendinizi ne kadar rahat hissediyorsunuz?	Çok rahatsız hissediyorum ( )	( )	( )	( )		Çok rahat hissediyorum ( )
9. Bir çift olarak ilişkideki farklılıklar ya da sorunları çözme konusunda kendinizi nasıl değerlendirirsiniz?	Çok etkisiz ( )	( )	( )	( )		Çok etkili ( )

ÖZGEÇMİŞ

1988 yılında İstanbul İli Kadıköy İlçesinde doğdu. İlk ve orta öğretimini Tuzla Peyami Safa İlköğretim Okulu'nda bitirdi. 2006 yılında Tuzla Tuğrul Bey Lisesi'nden birincilikle mezun oldu. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü'ne girdi ve 2010 yılında mezun oldu. 2011 yılında Karaman Emniyet Müdürlüğü, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Büro Amirliği'ne atandı. 2014 yılında Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Yüksek Lisans Programına başladı. Evli ve bir çocuk annesidir.